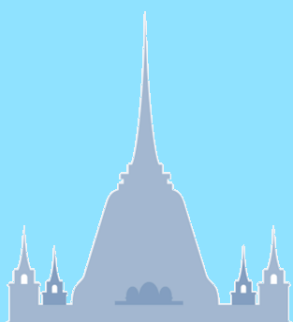


เอกสารประกอบ  
การสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับชาติ  
ภายใต้หัวข้อ

---

การผลักดันยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วย  
การป้องกันและปราบปรามการทุจริต  
สู่ประเทศไทยใสสะอาด ไทยทั้งชาติต้านทุจริต  
ปี 2562



# เอกสารประกอบการสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับชาติ

ภายใต้หัวข้อ

“การผลักดันยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต  
สู่ประเทศไทยใสสะอาด ไทยทั้งชาติต้านทุจริต”

ปี 2562

วันจันทร์ที่ 19 สิงหาคม 2562

ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร



## คำนำ

เอกสารฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบการสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับชาติ ภายใต้หัวข้อ “การผลักดันยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต สู่ประเทศไทยใสสะอาด ไทยทั้งชาติต้านทุจริต” ปี 2562 ซึ่งจัดขึ้นในวันที่ 19 สิงหาคม 2562 ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

การสัมมนา ครั้งนี้ประกอบด้วยกิจกรรมทางวิชาการทั้งในภาคเช้าและภาคบ่าย โดยในภาคเช้าเป็นการบรรยายพิเศษ เรื่อง “ดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) : เป้าหมายด้านความโปร่งใสของยุทธศาสตร์ชาติ” ส่วนในภาคบ่าย เป็นการแบ่งกลุ่มอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการผลักดันยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 – 2564) โดยแบ่งกลุ่มตามประเด็นยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ประเด็น

คณะผู้เรียบเรียงจึงได้แบ่งและเรียบเรียงเนื้อหาเป็น 2 ส่วน คือ

เนื้อหาส่วนแรกจะเป็นแผนภาพและสาระสำคัญของประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 – 6 และบทความเกี่ยวกับดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI)

เนื้อหาส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในแต่ละกลุ่ม ซึ่งได้ยกกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการผลักดันยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ ภายใต้กลยุทธ์ แนวทาง และมาตรการตามประเด็นยุทธศาสตร์ ทั้ง 6 ประเด็น

คณะผู้เรียบเรียงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เข้าร่วมสัมมนา ตลอดจนผู้ที่สนใจ สำหรับใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อทบทวนและกำหนดแนวทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพ เพื่อก้าวสู่วิสัยทัศน์ “ประเทศไทยใสสะอาด ไทยทั้งชาติต้านทุจริต” ร่วมกัน



## สารบัญ

คำนำ	3
สารบัญ	5
รายละเอียดโครงการ	7
แผนภาพยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 – 2564)	11
ดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI)	17
เนื้อหาสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามประเด็นยุทธศาสตร์	
ยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต	31
ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยกกระดับเจตจํานงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริต	43
ยุทธศาสตร์ที่ 3 สกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบาย	53
ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาระบบป้องกันการทุจริตเชิงรุก	57
ยุทธศาสตร์ที่ 5 ปฏิรูปกลไกและกระบวนการการปราบปรามการทุจริต	67
ยุทธศาสตร์ที่ 6 ยกกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI) ของประเทศไทย	75



## รายละเอียดโครงการ

### 1. ชื่อโครงการ

โครงการสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับชาติ ภายใต้หัวข้อ “การผลักดันยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต สู่ประเทศไทยใสสะอาด ไทยทั้งชาติต้านทุจริต”

### 2. หลักการและเหตุผล

คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2559 มีมติเห็นชอบร่างยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564) และให้หน่วยงานภาครัฐแปลงแนวทางและมาตรการตามยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564) ไปสู่การปฏิบัติ โดยกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติราชการ 4 ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปี ซึ่งสำนักงาน ป.ป.ช. และหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ได้ดำเนินโครงการและกิจกรรมภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564) ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มาจนถึงปัจจุบัน

ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564) กำหนดวิสัยทัศน์ คือ “ประเทศไทยใสสะอาด ไทยทั้งชาติต้านทุจริต” และมีพันธกิจในการสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต ยกย่องธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการทุกภาคส่วน และปฏิรูปกระบวนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทั้งระบบให้มีมาตรฐานเทียบเท่าสากล และบรรลุถึงเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ชาติ คือ ประเทศไทยมีค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI) สูงกว่าร้อยละ 50 ผ่านประเด็นยุทธศาสตร์ 6 ด้าน ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยกย่องเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริต

ยุทธศาสตร์ที่ 3 สกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบาย

ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาระบบป้องกันการทุจริตเชิงรุก

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ปฏิรูปกลไกและกระบวนการการปราบปรามการทุจริต

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ยกย่องคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI) ของประเทศไทย

ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564) เป็นยุทธศาสตร์ที่ตอบสนองนโยบายรัฐบาล และสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) แผนการปฏิรูปประเทศ และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)

การผลักดันให้มีการแปลงยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564) ไปสู่การปฏิบัติ สำนักงาน ป.ป.ช. หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน



ได้ดำเนินโครงการที่สำคัญอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ผ่านการ  
ดำเนินโครงการและกิจกรรมทั้งด้านการป้องกันการทุจริตและการปราบปรามการทุจริต สำหรับ  
ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 สำนักงาน ป.ป.ช. และหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ได้ร่วมกันดำเนินการในลักษณะ  
บูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ ผ่านแผนงานบูรณาการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ  
พ.ศ. 2562 ส่วนภาคเอกชนและภาคประชาชนนั้น ได้มีส่วนร่วมในโครงการและกิจกรรมตามแผนงาน  
บูรณาการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างแพร่หลาย แตกต่างไปตามบทบาทหน้าที่  
ของแต่ละภาคส่วน

โครงการสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับชาติ ภายใต้หัวข้อ “การผลักดันยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วย  
การป้องกันและปราบปรามการทุจริต สู่ประเทศไทยใสสะอาด ไทยทั้งชาติต้านทุจริต” จัดขึ้นเพื่อเป็นเวที  
แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต  
รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการผลักดันยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม  
การทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564) ผ่านมุมมองที่หลากหลายจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุง  
และพัฒนาการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

### 3. วัตถุประสงค์ของโครงการ

3.1 เพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในโครงการหรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์  
ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564) และกลุ่มเป้าหมาย  
ในโครงการจากกระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับ  
ประสบการณ์ กระบวนการดำเนินงาน ตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการผลักดันยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วย  
การป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564) รวมถึงข้อเสนอแนะและแนวทาง  
ในการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้ประสบ  
ผลสำเร็จ

3.2 เพื่อยกระดับงานวิชาการและองค์ความรู้ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

### 4. ประโยชน์ที่ได้รับ

4.1 ทำให้ทราบถึงกระบวนการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคในการผลักดันยุทธศาสตร์ชาติ  
ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564) และข้อเสนอแนะแนวทางในการ  
เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

4.2 ได้รับองค์ความรู้ทางวิชาการด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

4.3 เกิดการบูรณาการจากทุกภาคส่วน เพื่อผลักดันยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกัน  
และปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564)

## 5. กลุ่มเป้าหมาย

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกัน  
และปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564) ยุทธศาสตร์ที่ 1 - 6 และชุดโครงการสหยุทธ์  
และผู้ที่เกี่ยวข้องในโครงการจากกระทรวง ทบวง กรม ภาครัฐวิสาหกิจ ภาคประชาสังคม สื่อมวลชน รวมทั้ง  
คณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ช. และผู้สังเกตการณ์ จำนวน 1,500 คน

## 6. วัน เดือน ปี และสถานที่ดำเนินการ

วันจันทร์ที่ 19 สิงหาคม 2562 เวลา 08.00 - 16.00 น.

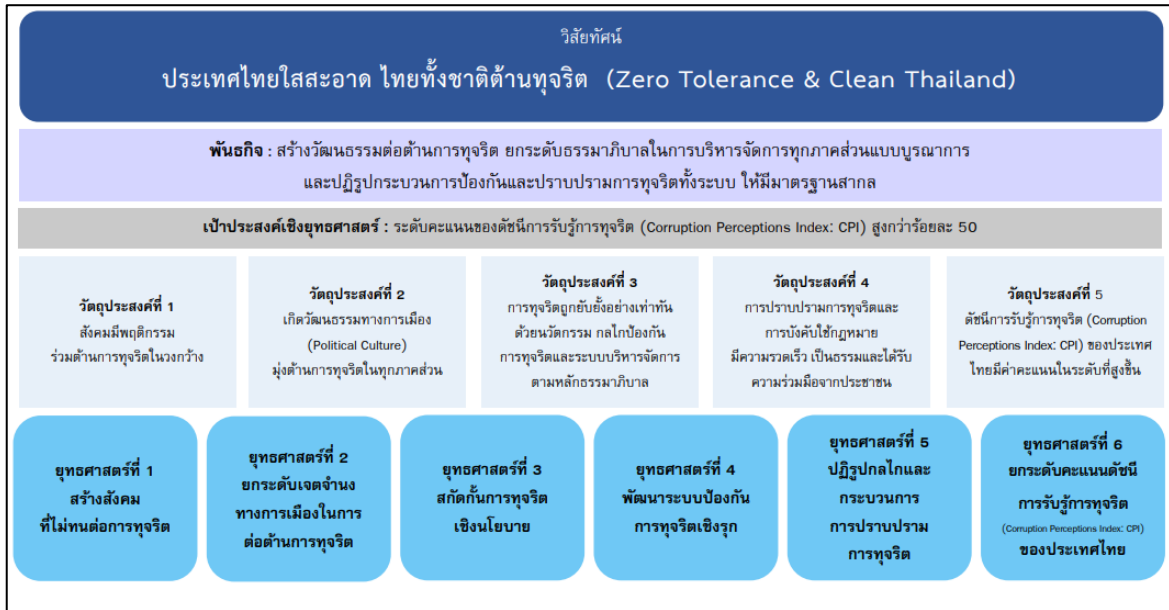
ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น ถนนกำแพงเพชร 6 เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

ภาคเช้า การปาฐกถาพิเศษ/การเสวนาวิชาการ/การบรรยายพิเศษ

ภาคบ่าย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กลุ่มย่อย ตามประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 - 6 จำนวน 6 กลุ่ม



แผนภาพยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 – 2564)



ยุทธศาสตร์ที่ 1 “สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต”



ยุทธศาสตร์ที่ 1 “สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต” : มุ่งเน้นให้ความสำคัญในกระบวนการการปรับสภาพสังคมให้เกิดภาวะที่ “ไม่ทนต่อการทุจริต” โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการกล่อมเกลาท่างสังคม ในทุกระดับช่วงวัยตั้งแต่ปฐมวัย เพื่อสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต และปลูกฝังความพอเพียง มีวินัย ซื่อสัตย์ สุจริต เป็นการดำเนินการ ผ่านสถาบันหรือกลุ่มตัวแทนที่ทำหน้าที่ในการกล่อมเกลาท่างสังคม ให้มีความเป็นพลเมืองที่ดี ที่มีจิตสาธารณะจิตอาสา และความเสียสละเพื่อส่วนรวม และเสริมสร้างให้ทุกภาคส่วน มีพฤติกรรมที่ไม่ยอมรับและต่อต้านการทุจริตในทุกรูปแบบ

## ยุทธศาสตร์ที่ 2 “ยกระดับเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริต”



ยุทธศาสตร์ที่ 2 “ยกระดับเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริต” : การแสดงออกซึ่งเจตจำนงทางการเมืองของประชาชนทุกกลุ่มทุกฝ่าย ที่ไม่ยอมรับและไม่อดทนต่อการทุจริตประพฤติมิชอบ ย่อมสะท้อนให้เห็นถึงเจตจำนงทางการเมืองอันแน่วแน่ของประชาชนไทยทุกกลุ่มทุกฝ่ายที่ต้องการให้การบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐเป็นไปด้วยความโปร่งใสปราศจากการทุจริตประพฤติมิชอบ เพื่อเป็นการสนองตอบต่อเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริตอันแน่วแน่ของประชาชน จึงได้กำหนดให้มียุทธศาสตร์การนำเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริตไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและสอดคล้องเป็นหนึ่งเดียวกัน โดยเป็นยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นให้ประชาชนและรัฐบาลมีการนำเจตจำนงทางการเมืองในเรื่องการต่อต้านการทุจริตไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและสอดคล้องเป็นหนึ่งเดียวกัน

### ยุทธศาสตร์ที่ 3 “สกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบาย”



**ยุทธศาสตร์ที่ 3 “สกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบาย”** : การทุจริตเชิงนโยบายมักเกิดจากการใช้ช่องว่างทางกฎหมายเข้าแสวงหาประโยชน์ส่วนตน โดยพบตั้งแต่ขั้นตอนการกำหนดนโยบายของพรรคการเมือง การใช้อำนาจอย่างไม่โปร่งใส ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตระยะที่ 3 จึงได้กำหนดให้มียุทธศาสตร์ “สกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบาย” ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่มุ่งป้องกันการทุจริตตลอดกระบวนการของนโยบาย ผ่านการกำหนดมาตรการกลไก เสริมสร้างธรรมาภิบาล ตั้งแต่เริ่มขั้นก่อตัวนโยบาย (Policy Formation) ชั้นการกำหนดนโยบาย (Policy Formulation) ชั้นตัดสินใจนโยบาย (Policy Decision) ชั้นการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Implementation) ชั้นการประเมินนโยบาย (Policy Evaluation) และชั้นป้อนข้อมูลกลับ (Policy Feedback)

## ยุทธศาสตร์ที่ 4 “พัฒนาระบบป้องกันการทุจริตเชิงรุก”



ยุทธศาสตร์ที่ 4 “พัฒนาระบบป้องกันการทุจริตเชิงรุก” : มุ่งเน้นการพัฒนาเทคโนโลยีและกระบวนการด้านการป้องกันการทุจริตของประเทศไทยให้มีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อลดโอกาสการทุจริตหรือทำให้การทุจริตเกิดยากขึ้นหรือไม่เกิดขึ้น โดยอาศัยทั้งการกำหนดกลไกด้านกฎหมาย กลไกทางการบริหาร และกลไกอื่น ๆ ตลอดจนเสริมสร้างการปฏิบัติงานของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนให้มีธรรมาภิบาลมากยิ่งขึ้น

## ยุทธศาสตร์ที่ 5 “ปฏิรูปกลไกและกระบวนการการปราบปรามการทุจริต”



ยุทธศาสตร์ที่ 5 “ปฏิรูปกลไกและกระบวนการการปราบปรามการทุจริต” : เป็นยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการปรับปรุงและพัฒนากลไกและกระบวนการต่าง ๆ ของการปราบปรามการทุจริตทั้งระบบให้สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งในการปฏิรูปกลไกและกระบวนการการปราบปรามการทุจริตดังกล่าวจะมุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพในการตราเป็นกฎหมาย (Legislation) การบังคับใช้กฎหมาย (Enforcement) การตัดสินคดีและลงโทษผู้กระทำผิด (Judiciary) การบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ ในกระบวนการปราบปรามการทุจริต และจะมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัยในการพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น



## ยุทธศาสตร์ที่ 6 “ยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของประเทศไทย”



ยุทธศาสตร์ที่ 6 “ยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของประเทศไทย” : เป็นการกำหนดยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการยกระดับมาตรฐานด้านความโปร่งใสและการจัดการการยกระดับค่าดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทย โดยการศึกษวิเคราะห์ประเด็นการประเมินและวิธีการสำรวจตามแต่ละแหล่งข้อมูล และเร่งรัด กำกับ ติดตามให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติหรือปรับปรุงการทำงาน รวมไปถึงการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ภาคเอกชนและต่างประเทศ

## ดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI)

นายเอกวิทย์ ชีวีโรจน์<sup>1</sup>

นายวิวัฒน์ พิกเขียว<sup>2</sup>

### 1. ความเป็นมาและความสำคัญของดัชนีการรับรู้การทุจริต

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 63 บัญญัติไว้ว่า “รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจาก การทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน และจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันและขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการส่งเสริม ให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครอง ...” จากเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญดังกล่าวมุ่งหวังให้ประเทศไทยปราศจากการทุจริต ซึ่งหากประเทศไทยปราศจากการทุจริตแล้ว ย่อมส่งผลต่อค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตที่ดีที่สุด

ดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) หรือ CPI คือดัชนีที่สะท้อนภาพลักษณ์การทุจริตคอร์รัปชันของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งมีความสำคัญในการที่นักลงทุนประเมินความเสี่ยงการทุจริตในการเข้ามาลงทุนในแต่ละประเทศ สำหรับประเทศไทย CPI มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยถูกนำมาเป็นเป้าหมายของแผน/ยุทธศาสตร์ของประเทศไทย ดังนี้

1.1 แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยประเทศไทยมีระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตอยู่ใน 20 อันดับแรกของโลกในปี 2579

1.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) กำหนดให้ระดับคะแนนของดัชนีการรับรู้การทุจริตสูงกว่าร้อยละ 50 เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

1.3 ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564) กำหนดให้เป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์ชาติฯ ระยะที่ 3 คือ ประเทศไทยมีค่าดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) สูงกว่าร้อยละ 50

ดัชนีการรับรู้การทุจริต คือ ดัชนีที่สะท้อนภาพลักษณ์ (perceptions) การทุจริตคอร์รัปชันของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก จัดทำโดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International : TI) เป็นประจำทุกปี นักลงทุนหรือนักธุรกิจหลายประเทศใช้ดัชนีการรับรู้การทุจริต ประเมินความน่าสนใจในการลงทุนของแต่ละประเทศ โดยมองว่าการทุจริตคอร์รัปชันเป็นหนึ่งในปัจจัยที่เป็นต้นทุนหรือเป็นความเสี่ยง (risks) ในการเข้ามาประกอบธุรกิจ โดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ ก่อตั้งขึ้นในประเทศเยอรมนี เมื่อปี ค.ศ. 1993 มีสถานะเป็นองค์กรภาคประชาสังคมระหว่างประเทศ มีวัตถุประสงค์ในการต่อสู้กับการทุจริตในทุกรูปแบบ ด้วยการแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ สร้างความตระหนักถึงผลเสียของการทุจริต

<sup>1</sup> เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริตชำนาญการ สำนักมาตรการเชิงรุกและนวัตกรรม

<sup>2</sup> เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริตปฏิบัติการ สำนักมาตรการเชิงรุกและนวัตกรรม

ในการจัดทำดัชนีการรับรู้การทุจริตขององค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติได้รวบรวมข้อมูลด้านการทุจริตคอร์รัปชันจากฐานข้อมูลที่เป็นการจัดอันดับหรือดัชนีชี้วัดซึ่งจัดทำขึ้นโดยหน่วยงานที่น่าเชื่อถือต่าง ๆ ทั่วโลกต่อไปนี้จะเรียกว่า “แหล่งข้อมูล” จำนวน 13 แหล่งข้อมูล (สำหรับประเทศไทยในปี 2561 องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติคำนวณดัชนี CPI จาก 9 แหล่งข้อมูล) ในปี 2561 ประเทศไทยได้คะแนน 36 จาก 100 คะแนน อยู่ในลำดับที่ 99 จากจำนวน 180 ประเทศ โดยประเทศไทยมีคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต ย้อนหลัง ดังนี้

### ตารางแสดงคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทย 5 ปี ย้อนหลัง

ปี	พ.ศ. 2557	พ.ศ. 2558	พ.ศ. 2559	พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2561
คะแนน	38	38	35	37	36
ลำดับโลก	85	76	101	96	99

## 2. แหล่งข้อมูลที่ใช้วัดคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทย

ปี 2561 องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติคำนวณดัชนี CPI ใน 9 แหล่งข้อมูล ดังนี้

### 2.1 แหล่งข้อมูล Bertelsmann Foundation Transformation Index (BF - BTI)

Bertelsmann Foundation Transformation Index: BF (BTI) จัดทำขึ้นโดยมูลนิธิเบอร์เทลแมนน์ มีฐานะเป็นองค์กรเอกชน ตั้งอยู่ในประเทศเยอรมนี โดยมีวัตถุประสงค์ขององค์กร คือ เป็นคลังสมอง (Think Tank) โดยจะดำเนินการตรวจสอบและวิเคราะห์ โดยพิจารณาใน 3 ด้าน คือ (๑) การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง (Political Transformation) (๒) การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ (Economic Transformation) (๓) การเปลี่ยนแปลงด้านการบริหารจัดการ (Transformation Management) โดยวิเคราะห์จากสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศนั้น ๆ และนำมาเขียนเป็นบทความตามหัวข้อคำถามต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความเห็นและตอบคำถามในแต่ละประเทศนั้นมีจำนวนไม่เท่ากันโดยมีทั้งที่เปิดเผยและไม่เปิดเผยตัวตน จากนั้นจะนำข้อมูลของผู้เชี่ยวชาญมาคิดวิเคราะห์คะแนน โดยทำออกมาในรูปแบบดัชนี จะมีระดับคะแนนอยู่ระหว่าง ๐ - ๑๐ คะแนน และส่งคะแนนดังกล่าวไปยังผู้เชี่ยวชาญระดับภูมิภาคเพื่อดำเนินการทบทวนรายงานและให้คะแนนอีกครั้ง หลังจากนั้นจะนำคะแนนไปเปรียบเทียบกันภายในภูมิภาคและระหว่างภูมิภาคแล้วนำคะแนนทั้งหมดมาจัดลำดับและส่งให้คณะกรรมการ BF (BTI) ดำเนินการทบทวนรายงานพร้อมทั้งจัดลำดับครั้งสุดท้ายและอนุมัติผล เพื่อดำเนินการเผยแพร่ข้อมูล โดยจะมีการรายงานผลการจัดลำดับค่าคะแนนทุก ๆ ๒ ปี

ในแหล่งข้อมูล Bertelsmann Foundation Transformation Index (BF - BTI) มีประเด็นที่องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ นำมาคำนวณเป็นคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตใน 2 ประเด็น คือ

1) คุณเห็นด้วยในระดับใดว่า เจ้าหน้าที่รัฐที่ใช้อำนาจในทางมิชอบ จะถูกฟ้องร้องดำเนินคดีหรือถูกลงโทษ (“To what extent are public officeholders who abuse their positions prosecuted or penalized?”)

2) คุณเห็นด้วยในระดับใดว่า รัฐบาลประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน (“To what extent does the government successfully contain corruption?”)

## 2.2 แหล่งข้อมูล Economist Intelligence Unit Country Risk Ratings (EIU)

Economist Intelligence Unit (EIU) เป็นแผนกหนึ่งใน Economist Group ซึ่งเป็นบริษัทย่อยของหนังสือพิมพ์ Economist Newspaper ที่ให้ความช่วยเหลือข้อมูลด้านธุรกิจ การเงิน และรัฐบาลในการรับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการสร้างโอกาสและความสามารถในการแข่งขัน และจัดการกับความเสี่ยงแก่ลูกค้าผ่านสำนักงาน 24 สาขาทั่วโลก EIU จะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลใน 3 ด้าน คือ 1) ด้านการเมืองการปกครองและการบริหารงานของรัฐ 2) ด้านการใช้จ่ายงบประมาณของรัฐ และ 3) ด้านหน่วยงานและระบบการตรวจสอบการบริหารงานและการใช้จ่ายงบประมาณของรัฐ ซึ่งจะดำเนินการรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนมกราคม – สิงหาคมของทุกปี โดยข้อมูลที่ได้จะถูกนำมาวิเคราะห์โดยผู้เชี่ยวชาญของ EIU จำนวน 2 - 3 คน

ในแหล่งข้อมูล Economist Intelligence Unit Country Risk Ratings (EIU) มีประเด็นที่องค์การเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ นำมาคำนวณเป็นคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตใน 8 ประเด็น คือ

1) การจัดสรรงบประมาณและการใช้เงินสาธารณะเป็นไปตามขั้นตอนและมีความพร้อมรับผิดชอบหรือไม่ (Are there clear procedures and accountability governing the allocation and use of public funds?)

2) รัฐมนตรีหรือหน่วยงานภาครัฐมีการใช้เงินสาธารณะอย่างไม่เหมาะสม (เพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือพรรคการเมือง) หรือไม่ (Are public funds misappropriated by ministers/public officials for private or party political purposes?)

3) มีเงินพิเศษที่สามารถดำเนินการใช้จ่ายอย่างไม่ต้องรับผิดชอบหรือไม่ (Are there special funds for which there is no accountability?)

4) โดยทั่วไปแล้วมีการใช้ทรัพยากรสาธารณะอย่างไม่ถูกต้องหรือไม่ (Are there general abuses of public resources?)

5) มีข้าราชการพลเรือนหรือเจ้าหน้าที่รัฐที่ได้รับการแต่งตั้งโยกย้ายจากรัฐบาลโดยตรงหรือไม่ (Is there a professional civil service or are large numbers of officials directly appointed by the government?)

6) มีหน่วยงานอิสระที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้งบประมาณภาครัฐหรือไม่ (Is there an independent body auditing the management of public finances?)

7) มีองค์กรตุลาการอิสระที่มีอำนาจในการจัดการกับการใช้อำนาจในทางมิชอบของรัฐบาล/เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือไม่ (Is there an independent judiciary with the power to try ministers/public officials for abuses?)

8) มีธรรมเนียมปฏิบัติในการจ่ายสินบนเพื่อได้สัญญาและได้รับความดีความชอบหรือไม่ (Is there a tradition of a payment of bribes to secure contracts and gain favours?)

### 2.3 แหล่งข้อมูล Global Insight Country Risk Ratings (GI)

ค่าดัชนี GI เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนหนึ่งของบริการ Country Risk Analyst ของบริษัท IHS เป็นการวัดอันดับความเสี่ยงของประเทศที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจเป็นหลัก เป็นการประเมินเพื่อให้ลูกค้าหรือนักลงทุนเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างของการลงทุนกว่า 200 ประเทศ เพื่อให้การลงทุนมีความปลอดภัย ลดความเสี่ยง สามารถวางแผนล่วงหน้า และสนับสนุนให้การดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บริษัท IHS มีการวัดอันดับความเสี่ยงโดยมีการปรับปรุงข้อมูลเพื่อให้เท่าทันสถานการณ์ในปัจจุบันตลอดเวลา รวมทั้งมีการคาดการณ์ความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วย การวิเคราะห์ประกอบด้วยการประเมินความเสี่ยง 6 ปัจจัยสำคัญ ได้แก่ ความเสี่ยงด้านการเมือง เศรษฐกิจ กฎหมาย ภาษี การบริหาร และความมั่นคง โดยค่าคะแนนความเสี่ยงของประเทศ ที่ใช้ในการประเมินค่าคะแนน CPI จะมาจากค่าดัชนี “Global Insight Business Conditions and Risk Indicators” ในการประเมินผลนี้ จะใช้ผู้เชี่ยวชาญในประเทศมากกว่า 100 คน ซึ่งจะเป็นนักการตลาดอิสระ ลูกค้า และผู้ทำสัญญาต่าง ๆ กับภาครัฐ ระดับการให้คะแนนจะเป็นการแสดงถึงการรับรู้ของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเปรียบเทียบปัญหาในแต่ละประเทศ

ใน แหล่งข้อมูล Global Insight Country Risk Ratings (GI) มีประเด็นที่องค์กรการเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ นำมาคำนวณเป็นคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต คือ “ความเสี่ยงของการที่บุคคลหรือบริษัทจะต้องเผชิญกับการติดสินบนหรือการคอร์รัปชันในรูปแบบอื่นเพื่อที่จะทำให้การดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างราบรื่น เช่น เพื่อให้ได้รับสัญญาเพื่อการส่งออก นำเข้า หรือ เพื่อความสะดวกสบายเกี่ยวกับงานด้านเอกสารต่าง ๆ มีอย่างน้อยเพียงใด” (The risk that Individuals/companies will face bribery or other corrupt practices to carry out business, from securing major contracts to being allowed to import/export a small product or obtain everyday paperwork. This threatens a company's ability to operate in a country, or opens it up to legal or regulatory penalties and reputational damage.)

### 2.4 แหล่งข้อมูล IMD World Competitiveness Yearbook (IMD)

แหล่งข้อมูล IMD เป็นการวัดความสามารถในการแข่งขันของแต่ละประเทศ คือ ชีตความสามารถและผลประกอบการของประเทศในการสร้างและรักษาสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมแก่การประกอบกิจการ

ซึ่งมีหน่วยงานที่ได้รับความสนใจและเป็นที่ยอมรับอย่างต่อเนื่อง โดยสถาบันการจัดการนานาชาติ (International Institute for Management Development : IMD) ซึ่งก่อตั้งขึ้นในเดือนมกราคม ปี ค.ศ. 1990 (พ.ศ. 2533) ในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ โดย IMD ได้สร้างความร่วมมือกับเครือข่าย 55 สถาบันจากทั่วโลกในการรายงานเกี่ยวกับอันดับความสามารถในการแข่งขันของแต่ละประเทศทั่วโลก มีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอรายละเอียดของประเทศต่าง ๆ เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นในการเปรียบเทียบระดับความสามารถในการแข่งขัน และยกระดับความสามารถในการแข่งขันของแต่ละประเทศ เพื่อสร้างความมั่นคงและการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยการประเมินการจัดอันดับความสามารถทางการแข่งขันนั้น สามารถแบ่งเป็น 4 หมวด คือ สมรรถนะทางเศรษฐกิจ ประสิทธิภาพของภาครัฐ ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ และโครงสร้างพื้นฐาน

ในแหล่งข้อมูล IMD World Competitiveness Yearbook (IMD) มีประเด็นที่องค์การเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ นำมาคำนวณเป็นคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต คือ “มีการติดสินบนและคอร์รัปชันหรือไม่” (Bribing and corruption : Exist or do not exist)

## 2.5 แหล่งข้อมูล The Political and Economic Risk Consultancy (PERC)

บริษัท Political and Economic Risk Consultancy, Ltd. หรือ PERC ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1976 มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่ฮ่องกง โดย PERC เป็นองค์กรที่ปรึกษาด้านเศรษฐกิจและการเมืองที่มีความเชี่ยวชาญด้านข้อมูลยุทธศาสตร์ทางธุรกิจ สำหรับการลงทุนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นอกจากนี้ ยังมีภารกิจในการสำรวจและเผยแพร่รายงานสถานะความเสี่ยงของประเทศในเอเชีย ให้ความสำคัญไปที่ประเด็นทางสังคมและการเมือง อาทิเช่น การคอร์รัปชัน ความเสี่ยงในการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา คุณภาพแรงงาน จุดแข็งและจุดด้อยของระบบในประเทศแถบเอเชีย เป็นต้น นอกจากนี้ การเป็นบริษัทให้คำปรึกษาแล้ว PERC ยังมีสื่อสิ่งพิมพ์ที่หลากหลายได้แก่ Asian Intelligence, Country Risk Monitoring Service และ Corruption Reporton Asia (เป็นเอกสาร Asian Intelligence ฉบับพิเศษ)

ในแหล่งข้อมูล The Political and Economic Risk Consultancy (PERC) มีประเด็นที่องค์การเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ นำมาคำนวณเป็นคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต โดยคำถามมีจำนวน 3 ข้อ แต่ในการคำนวณ CPI ใช้ข้อที่ 1 เท่านั้น

- 1) คุณจะให้คะแนนปัญหาการคอร์รัปชันในประเทศที่คุณกำลังทำงานอยู่ในระดับใด (How do you grade the problem of corruption in the country in which you are working?)
- 2) ปัญหาการคอร์รัปชันลดลง คงที่ หรือเพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา (Has corruption decreased, stayed the same or increased compared with one year ago?)
- 3) การคอร์รัปชันในแง่มุมใด หรือเรื่องใดที่ท่านเห็นว่ามีสำคัญมากที่สุด (What aspects or implications of corruption in your country stand out to you as being particularly important?)

## 2.6 แหล่งข้อมูล Political Risk Services International Country Risk Guide (ICRG)

International Country Risk Guide หรือ ICRG เป็นการจัดอันดับความเสี่ยงของประเทศต่าง ๆ ใน 3 ด้าน ได้แก่ ความเสี่ยงด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านการเงิน วิเคราะห์ข้อมูลโดยผู้เชี่ยวชาญ และมีการรายงานผลทุกเดือน ครอบคลุม 140 ประเทศทั่วโลก จัดทำโดยหน่วยงานชื่อ The PRS Group, Inc. ซึ่งเป็นองค์กรแสวงหากำไร สำนักงานตั้งอยู่ที่นครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกาประเด็น “การคอร์รัปชัน” เป็นหนึ่งในปัจจัยที่ใช้ประเมินความเสี่ยงด้านการเมืองโดยมุ่งประเมินการคอร์รัปชันในระบบการเมืองเป็นหลัก รูปแบบการทุจริตที่พบมากที่สุด คือ การเรียกรับสินบน หรือการเรียกรับเงินเพื่ออำนวยความสะดวกในการนำเข้า/ส่งออก การประเมินภาษี รวมถึงระบบอุปถัมภ์ ระบบพวกพ้อง การให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองแบบลับ ๆ และความสัมพันธ์ใกล้ชิดของนักการเมืองกับนักธุรกิจ

ในแหล่งข้อมูล Political Risk Services International Country Risk Guide (ICRG) มีประเด็นที่องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ นำมาคำนวณเป็นคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต คือ “นี่คือการประเมินการคอร์รัปชันในระบบการเมือง ซึ่งรูปแบบของการคอร์รัปชันโดยตรงที่การดำเนินธุรกิจพบบ่อยครั้ง คือ การเรียกรับเงิน หรือการต้องจ่ายสินบนเพื่อให้ได้มาซึ่งใบอนุญาตการนำเข้าและส่งออก (Import and Export Licenses) การควบคุมการส่งออก (Exchange Controls) การประเมินภาษี การคุ้มครองจากตำรวจ หรือการกีดกันขอให้ท่านช่วยให้คะแนนปัญหาการคอร์รัปชัน ทั้งการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นจริงหรือโอกาสที่จะเกิดการคอร์รัปชันจากระบบอุปถัมภ์ ระบบเครือญาติ การฝากเข้าทำงาน การต่างตอบแทน การระดมทุนที่เป็นความลับ และความสัมพันธ์ใกล้ชิดที่น่าสงสัยระหว่างนักการเมืองกับภาคธุรกิจ (This is an assessment of corruption within the political system. The most common form of corruption met directly by businesses is financial corruption in the form of demands for special payments and bribes connected with import and export licenses, exchange controls, tax assessments, police protection, or loans. The measure is most concerned with actual or potential corruption in the form of excessive patronage, nepotism, job reservations, exchange of favours, secret party funding, and suspiciously close ties between politics and business.)

## 2.7 แหล่งข้อมูล World Economic Forum (WEF)

สภาเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum : WEF) ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1971 โดย คลาอัส มาร์ตินสเวป (Klaus Martin Schwab) มีสำนักงานใหญ่ในกรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ เป็นองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร โดยจะมุ่งเน้นความร่วมมือระหว่างประเทศของผู้นำภาครัฐและเอกชนทั้งทางด้านการเมือง ภาคธุรกิจ และภาคสังคม เพื่อร่วมกันพิจารณาประเด็นการพัฒนาของโลก ภูมิภาค และภาคอุตสาหกรรมต่างๆ โดยจะจัดการประชุมขึ้นทุกปีที่เมืองดาวอส (Davos) ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ สภาเศรษฐกิจโลกได้จัดทำรายงานวิจัยที่ชื่อว่า “รายงานการวัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน (Global Competitiveness Report : GCR)” โดยนำเสนอการวัดอันดับความสามารถทางการแข่งขันผ่านตัวชี้วัด ที่เรียกว่า Global

Competitiveness Index (GCI) ซึ่ง GCI ดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้านต่าง ๆ ผ่าน “แบบสอบถามความคิดเห็นผู้บริหาร (Executive Opinion Survey : EOS)” ซึ่งถูกออกแบบขึ้นมา เพื่อสำรวจความพึงพอใจของนักธุรกิจต่างประเทศ และนักธุรกิจภายในประเทศว่า การประกอบธุรกิจในประเทศเหล่านั้น มีความสะดวกระดับใด มีปัจจัยใดบ้างที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการประกอบธุรกิจ

ในแหล่งข้อมูล World Economic Forum (WEF) มีประเด็นที่องค์การเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ นำมาคำนวณเป็นคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต คือ

1) “ในประเทศของคุณ เป็นเรื่องปกติเพียงใดที่บริษัทจ่ายเงินพิเศษโดยไม่มีเอกสารอ้างอิงหรือจ่ายสินบนที่เชื่อมโยงกับเรื่องต่อไปนี้” (In your country, how common is it for firms to make undocumented extra payments or bribes connected with the following”)

(1) การนำเข้า – ส่งออก (Imports and exports;)

(2) สาธารณูปโภค (Public Utilities;)

(3) การชำระภาษีประจำปี (Annual Tax Payments;)

(4) การทำสัญญาและการออกใบอนุญาต (Awarding of public contracts and licenses;)

(5) ได้รับการตัดสินใจที่เอื้อประโยชน์จากกระบวนการยุติธรรม (Obtaining favorable judicial decisions.)

2) ในประเทศของคุณ เป็นเรื่องปกติเพียงใดที่มีการคอร์รัปชันโดยการจ่ายโอนเงินงบประมาณของรัฐไปยังบริษัท บุคคลธรรมดาหรือกลุ่มบุคคล” (In your country, how common is diversion of public funds to companies, individuals or groups due to corruption?)

## 2.8 แหล่งข้อมูล World Justice Project (WJP)

World Justice Project Rule of Law Index เป็นดัชนีชี้วัดที่ให้ความสำคัญกับระบบนิติธรรม (Rule of Law) มีการคิดระดับคะแนนอยู่ระหว่าง 0 – 1 โดยมี World Justice Project (WJP) ซึ่งเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร ตั้งอยู่ที่กรุงวอชิงตัน ดีซี และเมืองซีแอตเทิล ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นผู้จัดการประเมิน ทั้งนี้ การประเมินดัชนีชี้วัดดังกล่าวให้ความสำคัญกับหลักการสำคัญ 4 ประการ คือ 1) รัฐบาลและหน่วยงานของรัฐต้องอยู่ภายใต้กฎหมายและถูกตรวจสอบได้ 2) กฎหมายต้องเปิดเผย มีความชัดเจนมั่นคงปกป้องสิทธิเสรีภาพของประชาชน 3) กระบวนการทางกฎหมายมีความเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ และ 4) การตัดสินใจคดีต้องมีความเป็นธรรม มีจริยธรรม มีความเป็นกลางซึ่งจากหลักการดังกล่าวได้มีการพัฒนาเป็นหลักเกณฑ์ย่อย อาทิ การทุจริตคอร์รัปชัน สิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน การบังคับใช้กฎหมาย

ในแหล่งข้อมูล World Justice Project (WJP) มีประเด็นที่องค์การเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ นำมาคำนวณเป็นคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต คือ

1) ข้าราชการ (เจ้าหน้าที่) ในสายบริหารไม่ได้ใช้ทรัพย์สินของทางราชการเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว (Government officials in the executive branch do not use public office for private gain)



2) ข้าราชการ (เจ้าหน้าที่) ในสายตุลาการไม่ได้ใช้ทรัพย์สินของทางราชการเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว (Government officials in the judicial branch do not use public office for private gain)

3) ข้าราชการ (เจ้าหน้าที่) ในสายตำรวจและทหารไม่ได้ใช้ทรัพย์สินของทางราชการเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว (Government officials in the police & the military do not use public office for private gain)

4) ข้าราชการ (เจ้าหน้าที่) ในสภานิติบัญญัติ ไม่ได้ใช้ทรัพย์สินของทางราชการเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว (Government officials in the legislative branch do not use public office for private gain)

## 2.9 แหล่งข้อมูล Varieties of Democracy Institute (VDEM)

Varieties of Democracy Institute หรือสถาบัน VDEM เป็นสถาบันที่เกิดจากเจ้าภาพร่วมของภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยยูเคเดนเบิร์ก ประเทศสวีเดนและสถาบันเคลล็อก มหาวิทยาลัยนอร์ทเธอร์ตาม ประเทศสหรัฐอเมริกา และอาศัยความร่วมมือของนักวิชาการมากกว่า 50 คนจากทั่วโลกโดยมีผู้สืบทอดหลักการผู้จัดการโครงการแบ่งความรับผิดชอบแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ประกอบด้วยผู้จัดการประจำภูมิภาคมากกว่า 30 คนผู้ประสานงาน 170 ประเทศ ผู้ช่วยนักวิจัยและผู้เชี่ยวชาญ 2,500 คน VDEM จึงเป็นหนึ่งในโครงการจัดเก็บและวิจัยข้อมูลด้านรัฐศาสตร์ที่ใหญ่ที่สุด มีฐานข้อมูลมากกว่า 16 ล้านหน่วย ซึ่งจัดเก็บตั้งแต่ปี 1990 ถึงปี 2016 และคาดว่าจะเดือนเมษายนปี 2017 จะมีชุดข้อมูลครอบคลุม 177 ประเทศโดยมีการปรับปรุงข้อมูลเป็นประจำทุกปี

VDEM เป็นวิธีการใหม่ที่จะสร้างกรอบความคิดและวัดความเป็นประชาธิปไตยโดยรวบรวมข้อมูลหลายมิติและแยกชุดข้อมูลออกจากกันเพื่อสะท้อนถึง “ความซับซ้อนของหลักการประชาธิปไตย” ในฐานะระบอบการปกครองที่มากกว่าเพียงแค่การมีการเลือกตั้งเท่านั้น แหล่งข้อมูล VDEM Projects จำแนกให้เห็นความแตกต่างของหลักการในระบอบประชาธิปไตย 7 ระดับ ได้แก่ 1) การมีการเลือกตั้ง 2) เสรีนิยม 3) การมีส่วนร่วม 4) การปรึกษาหารือหรือการอภิปรายทางการเมือง 5) ความเท่าเทียม 6) การมีเสียงข้างมาก และ 7) ฉันทามติโดยจะดำเนินการรวบรวมข้อมูลเพื่อวัดระดับตามหลักการเหล่านี้

ในแหล่งข้อมูล Varieties of Democracy Institute (VDEM) มีประเด็นที่องค์การเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ นำมาคำนวณเป็นคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต ตามคำถามที่ว่า การทุจริตทางการเมืองเป็นที่แพร่หลายมากน้อยเพียงใด (How pervasive is political corruption?) โดยดัชนีนี้แสดงความแพร่หลายของการทุจริตนี้ ถูกคำนวณจากค่าเฉลี่ยของดัชนี 4 ด้าน คือ

1) ดัชนีการคอร์รัปชันในภาครัฐ (Public sector corruption index) โดยใช้คำถามว่า “เจ้าหน้าที่รัฐมีพฤติกรรมเรียกรับสินบน หรือสิ่งของอื่นใด ในระดับใด และเจ้าหน้าที่รัฐมีพฤติกรรมขโมยเบียดบังเงินหรืองบประมาณ หรือทรัพยากรภาครัฐ เพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือเพื่อคนในครอบครัวของตนเองบ่อยครั้งเพียงใด” (To what extent do public sector employees grant favors in exchange for

bribes, kickbacks, or other material inducements, and how often do they steal, embezzle, or misappropriate public funds or other state resources for personal or family use?)

2) ดัชนีการคอร์รัปชันของผู้บริหารระดับสูง (Executive corruption index) โดยใช้คำถามว่า “ผู้บริหารระดับสูง หรือตัวแทน มีพฤติกรรมเรียกรับสินบน หรือสิ่งของอื่นใด เป็นประจำหรือไม่ และผู้บริหารระดับสูง หรือตัวแทนเหล่านั้นมีพฤติกรรมขโมย เบียดบังเงินหรืองบประมาณ หรือทรัพยากรภาครัฐ เพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือเพื่อคนในครอบครัวของตนเองบ่อยครั้งเพียงใด (How routinely do members of the executive, or their agents grant favors in exchange for bribes, kickbacks, or other material inducements, and how often do they steal, embezzle, or misappropriate public funds or other state resources for personal or family use? (Interval))

3) ดัชนีการคอร์รัปชันของฝ่ายนิติบัญญัติ (The indicator for legislative corruption) โดยใช้คำถามว่า “เจ้าหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติได้ใช้ตำแหน่งหน้าที่เพื่อเรียกรับผลประโยชน์ในประเด็นเหล่านี้ในระดับใด

(1) เรียกรับสินบน

(2) รับเงินเพื่อช่วยเหลือให้ได้รับสัญญาจากภาครัฐ (เพื่อตัวเอง ครอบครัว เพื่อน ผู้สนับสนุนทางการเมือง)

(3) มีผลประโยชน์ต่างตอบแทนกับภาคธุรกิจเพื่อแลกกับโอกาสในการว่าจ้างภายหลังจากออกจากสภานิติบัญญัติ

(4) ขโมย (เบียดบัง) เงินของภาครัฐหรือเงินจากโครงการบริจาคต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ส่วนตัว”

4) ดัชนีการคอร์รัปชันของฝ่ายตุลาการ (The indicator for judicial corruption) โดยใช้คำถามว่า “ประชาชนหรือภาคธุรกิจ มีการจ่ายเงินพิเศษ (ที่ไม่มีเอกสารการจ่ายเงิน) หรือสินบน เพื่อเร่งหรือชะลอกระบวนการของฝ่ายตุลาการ ในระดับใด” (How often do individuals or businesses make undocumented extra payments or bribes in order to speed up or delay the process or to obtain a favorable judicial decision?)

### 3. คณะกรรมการ ป.ป.ช.กับการยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของประเทศไทย

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้เห็นความสำคัญของคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต นอกจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ผลักดันยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564) ที่มีเป้าประสงค์ให้ได้คะแนน CPI ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 แล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังได้มีข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต ต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อมีมติมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้เสนอข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตใน 2 ระยะ ดังนี้

### 3.1 การศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ระยะแรก

ในช่วงปี 2558 – 2559 ซึ่งเป็นช่วงรอยต่อระหว่างยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและ  
ปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2556 – 2560) และยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม  
การทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 – 2564) สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์แหล่งข้อมูลต่าง ๆ  
ที่องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (TI) ใช้จัดทำรายงานคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของประเทศ  
ต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยของแต่ละแหล่งข้อมูล กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบ  
แบบสอบถาม รวมถึงผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับแหล่งข้อมูลเหล่านั้น และได้นำผลการศึกษามาจัดทำเป็น  
ข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) เสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณา และเมื่อ  
วันที่ 24 มกราคม 2560 คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติเห็นชอบข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้  
การทุจริต (CPI) และให้เสนอข้อเสนอแนะฯ ดังกล่าว ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณามอบหมายหน่วยงาน  
ที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการต่อไป

ต่อมา รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี  
ได้มอบหมายให้สำนักงาน ป.ป.ท. เป็นหน่วยงานหลักรับข้อเสนอแนะฯ ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไปพิจารณา  
ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาแนวทางและความเหมาะสมของข้อเสนอแนะฯ ดังกล่าว โดยสำนักงาน  
ป.ป.ท. ได้เสนอผลการพิจารณาข้อเสนอแนะฯ ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต่อคณะรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี  
ในคราวประชุมเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2560 มีมติรับทราบผลการพิจารณาข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับคะแนน  
ดัชนีการรับรู้การทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามที่สำนักงาน ป.ป.ท. เสนอ

ข้อเสนอแนะในการยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ระยะแรกประกอบด้วย  
ข้อเสนอแนะ 4 ด้าน สรุปได้ ดังนี้

1) ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย ประกอบด้วย การกำกับและติดตามหน่วยงานของรัฐในการ  
ปฏิบัติตามนโยบายต่อต้านการทุจริตของรัฐบาล การเสริมความรู้ ความเข้าใจ และความสำคัญของดัชนี  
การรับรู้การทุจริตแก่ทุกภาคส่วน ตลอดจน การกำกับ ติดตามให้ทุกหน่วยงานภาครัฐแก้ปัญหาตามแนวทาง  
การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment: ITA)

2) ข้อเสนอแนะด้านเศรษฐกิจ เสนอแนะให้รัฐบาลประสานความร่วมมือหรือมอบหมายให้  
คณะกรรมการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และคณะอนุกรรมการต่อต้านการทุจริต ชุดที่  
6 ด้านการจัดการข้อมูลและการสื่อสารประชาสัมพันธ์ ในฐานะที่เป็นหน่วยงานบูรณาการ ดำเนินการ  
ขับเคลื่อนตามข้อเสนอแนะของแต่ละแหล่งข้อมูล

3) ข้อเสนอแนะด้านกระบวนการยุติธรรม เสนอให้รัฐบาลรวมทั้งองค์กรอิสระต่าง ๆ ซึ่งมี  
อำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ควรปรับปรุงการดำเนินการของหน่วยงานการบังคับใช้กฎหมาย  
ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4) ข้อเสนอแนะด้านการประชาสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของประชาชน เสนอให้กำหนดให้ทุกหน่วยงานภาครัฐจัดทำฐานข้อมูล เช่น กฎหมาย ระเบียบ คู่มือการติดต่อราชการให้เป็นภาษาอังกฤษ รวมทั้งข่าวเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ด้วย โดยเริ่มต้นจากหน่วยงานภาครัฐซึ่งเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตก่อน ตลอดจนเห็นควรส่งเสริมให้มีเวทีที่แสดงความคิดเห็นทางวิชาการ หรือการจัดประชุมเสวนาในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการตรวจสอบการทำงานของหน่วยงานภาครัฐมากขึ้น

### 3.2 การศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ระยะที่ 2

เมื่อเสนอข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตระยะแรกต่อคณะรัฐมนตรีแล้ว รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรีได้มอบหมายให้สำนักงาน ป.ป.ท. เป็นหน่วยงานหลักรับข้อเสนอแนะฯ ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไปพิจารณาดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ดำเนินการเพื่อติดตามผลดำเนินการตามข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับดัชนีการรับรู้การทุจริต ระยะแรก โดยศึกษาถึงปัญหา อุปสรรคในการดำเนินการตามข้อเสนอแนะดังกล่าว ในปี 2561 คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ระยะที่ 2 มีข้อเสนอแนะที่สำคัญ ดังนี้

#### 1) ข้อเสนอต่อสำนักงาน ป.ป.ท.

1.1) ให้สำนักงาน ป.ป.ท. เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนการยกระดับค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) โดยนำข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ระยะแรก ไปกำหนดแนวทางการปฏิบัติให้ชัดเจน และให้มีการดำเนินการตามแนวทางที่ได้กำหนดไว้ โดยให้มีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.2) ประสานกับหน่วยงานภาคเอกชนหรือมูลนิธิที่มีความพร้อม เพื่อเป็นตัวแทนของประเทศไทยในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ พร้อมทั้งส่งเสริมให้ภาคส่วนต่าง ๆ ตระหนักถึงความสำคัญของการยกระดับค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต

#### 2) ข้อเสนอต่อรัฐบาล

2.1) รัฐบาลควรมอบหมายหน่วยงานหลักและหน่วยงานรองเพื่อรับผิดชอบการยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตในทุกแหล่งข้อมูล

2.2) แผนปฏิรูปประเทศ 11 ด้าน ที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2561 ตามที่คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและคณะกรรมการปฏิรูปประเทศเสนอ ต้องมีความยั่งยืนที่แต่ละรัฐบาลเมื่อเข้ามาบริหารประเทศต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ รัฐบาลต้องนำแผนปฏิรูปประเทศ 11 ด้าน ไปขับเคลื่อนให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยการกำหนดให้มีหน่วยงานหลักรับผิดชอบแผนปฏิรูปแต่ละด้าน โดยเฉพาะด้านที่มีผลต่อการยกระดับค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต

2.3) รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องจัดให้มีกลไกการคุ้มครองพยานและผู้แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการทุจริต (Whistleblower) ให้เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทุกภาคส่วน โดยเฉพาะภาคประชาชนให้เกิดความเชื่อมั่นในการแจ้งเบาะแสการทุจริต

2.4) รัฐบาลต้องมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาต อนุมัติ และให้บริการบริการกับประชาชน ดำเนินการปรับปรุง พัฒนากฎ ระเบียบต่าง ๆ เพื่อลดการใช้อำนาจในการตัดสินใจอย่างอิสระที่จะเลือกกระทำหรือไม่กระทำกรอย่างใดอย่างหนึ่งของเจ้าหน้าที่รัฐในการใช้ดุลพินิจต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและตรวจสอบได้ในการดำเนินการพร้อมทั้งสามารถตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน ทั้งนี้ รัฐบาลต้องมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาต อนุมัติ และให้บริการบริการกับประชาชน จัดทำขั้นตอนการให้บริการให้มีความชัดเจน และมีการเผยแพร่ให้ผู้รับบริการทราบ

โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2562 รับทราบข้อเสนอแนะข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI) ระยะที่ 2 ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอ และให้สำนักงาน ป.ป.ท. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องของหน่วยงานต่าง ๆ ไปพิจารณาดำเนินการต่อไป

#### 4. บทวิเคราะห์

ดัชนีการรับรู้การทุจริต เป็นหนึ่งในประเด็นสำคัญในการวัดภาพลักษณ์การทุจริตของแต่ละประเทศ ปัจจัยหนึ่งที่จะส่งเสริมให้ประเทศไทยมีคะแนนดีขึ้น คือการสร้างภาพลักษณ์ให้ประเทศไทยใสสะอาด ไทยทั้งชาติต้านทุจริต ซึ่งการสร้างภาพลักษณ์การสุจริตที่ดีนั้น เป็นเรื่องสำคัญที่รัฐบาลและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจะต้องนำไปดำเนินการให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจาก 9 แหล่งข้อมูลที่องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ นำมาประเมินค่า CPI ของประเทศไทย พบว่ามีประเด็นคำถามเกี่ยวกับสินบนในทุกแหล่งข้อมูลที่องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาตินำมาประเมินประเทศไทย ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าการรับสินบนของเจ้าหน้าที่ของรัฐส่งผลเป็นอย่างยิ่งต่อค่าคะแนน CPI นอกจากประเด็นสินบนแล้ว ยังมีประเด็นสำคัญได้แก่ การขัดกันแห่งผลประโยชน์ (แหล่งข้อมูล EIU, WJP, VDEM) ระบบงบประมาณ (แหล่งข้อมูล EIU) ตลอดจนกระบวนการยุติธรรม (แหล่งข้อมูล BF-BTI) ดังนั้น เพื่อให้ประเทศไทยมีค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตที่ดีขึ้น จะต้องแก้ไขปัญหา “สินบน”

เมื่อพิจารณาตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งระยะแรกและระยะที่ 2 ซึ่งข้อเสนอแนะดังกล่าว มีข้อเสนอในการแก้ไขการทุจริตเกี่ยวกับการอนุมัติ อนุญาต เพื่อแก้ไขปัญหสินบน ข้อเสนอแนะด้านกระบวนการยุติธรรม และข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นเรื่องสำคัญที่หน่วยงานของรัฐ ควรนำข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อแก้ไขปัญหาการทุจริต

การยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต นอกจากภาครัฐแล้ว ยังมีความเกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วน ทั้งภาคเอกชน ภาคประชาชน ที่รัฐบาลต้องให้ความสำคัญ จึงจำเป็นต้องบูรณาการการทำงานร่วมกับหลายภาคส่วน ภาครัฐจึงควรจริงจัง และจริงจังในการแก้ไขปัญหาการทุจริต โดยส่งเสริมให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีบทบาทในการตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ ตลอดจนปลูกฝังจิตสำนึกของเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชน ให้มีความสุจริต เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของมาตรา 63 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย อันจะนำไปสู่ “ประเทศไทยใสสะอาด ไทยทั้งชาติต้านทุจริต”

-----



## การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต

### หัวข้อ

### “การสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต”<sup>3</sup>

#### บทนำ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 “สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต” เป็นแนวทางยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญ ในกระบวนการปรับสภาพสังคมให้เกิดภาวะ “ที่ไม่ทนต่อการทุจริต” เริ่มตั้งแต่กระบวนการกล่อมเกลாத่างสังคมในทุกช่วงวัยตั้งแต่ปฐมวัย เพื่อสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต และปลูกฝังความพอเพียง มีวินัย ซื่อสัตย์ สุจริต โดยดำเนินการผ่านสถาบันหรือกลุ่มตัวแทนที่ทำหน้าที่ในการกล่อมเกลาท่างสังคมให้มีความ เป็นพลเมืองที่ดี มีจิตอาสา และความเสียสละเพื่อส่วนรวม และเสริมสร้างให้ทุกภาคส่วน มีพฤติกรรมที่ไม่ยอมรับและต่อต้านการทุจริตในทุกรูปแบบ

การดำเนินการ “สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต” เพื่อนำไปสู่สังคมที่ไม่เพิกเฉยต่อปัญหาการทุจริต และร่วมต้านทุจริตในทุกรูปแบบ ต้องอาศัยองค์ประกอบหนุนเสริมจากทุกภาคส่วนหลายประการ อาทิ การปรับฐานความคิดของคนทุกช่วงวัยให้สามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม การส่งเสริมให้มีกระบวนการกล่อมเกลาท่างสังคม การประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันเพื่อเป็นเครื่องมือต้านทุจริต รวมถึงการเสริมพลังการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community) และบูรณาการทุกภาคส่วนเพื่อต่อต้านการทุจริต ซึ่งในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ได้นำองค์ประกอบหนุนเสริมที่สำคัญดังกล่าวมากำหนดเป็นกลยุทธ์และแนวทางตามกลยุทธ์ โดยมีปัจจัยแห่งความสำเร็จ ประกอบด้วย การผนึกกำลังและความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการเปลี่ยนสภาพแวดล้อมที่นำไปสู่สังคมที่มีค่านิยมร่วมต้านทุจริต และทุกภาคส่วนร่วมกันส่งเสริมการกล่อมเกลาท่างสังคมและส่งเสริมการเรียนรู้ในทุกช่วงวัยตั้งแต่ปฐมวัย

ดังนั้น การขับเคลื่อนสังคมสุจริตให้เกิดขึ้นเป็นจริงได้ จึงต้องพึ่งพาทุกองคาพยพในการบูรณาการความร่วมมือเพื่อจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ การนำไปสู่การเพิ่มคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perception Index : CPI) ของประเทศไทย โดยมุ่งหวังให้ประเทศมีมาตรฐานทางคุณธรรมจริยธรรม เกิดสังคมไทยมิติใหม่ที่ประชาชนไม่เพิกเฉยต่อการทุจริตทุกรูปแบบ และร่วมกันพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ของชาติและประชาชนได้อย่างยั่งยืน

การอภิปราย หัวข้อ “สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต” ขอยกกรณีศึกษาที่เชื่อมโยงการทำหน้าที่ของแต่ละภาคส่วน เพื่อสะท้อนความสำคัญอันทรงคุณค่าของบุคคลและหน่วยงานต่างๆ ที่ได้ทุ่มเทการทำงาน

<sup>3</sup> สำนักส่งเสริมและบูรณาการการมีส่วนร่วมต้านทุจริต



ของตนและองค์กร ในการมีส่วนร่วมผลักดันยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต  
ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 – 2564) ยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต

**ภาคประชาชน :** ปรราก เหมทานนท์ โค้ช STRONG – จิตพอเพียงต้านทุจริต ประจำจังหวัด  
นครศรีธรรมราช ผู้เปิดโปงเมนูขนมจีนคลุกน้ำปลา โครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนบ้านท่าใหม่ อำเภอ  
ท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผ่านช่องทางสังคมออนไลน์ สร้างพลังเครือข่ายในการตรวจสอบข้อเท็จจริง  
จนกลายเป็นกรณีศึกษาที่ทำให้โรงเรียนและผู้ปกครองทั่วประเทศตื่นตัวเฝ้าระวังการทุจริตการจัดซื้ออาหาร  
กลางวันให้นักเรียน

**เยาวชน :** สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย ร่วมกับกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวง  
การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และสำนักงาน ป.ป.ช. ได้ขับเคลื่อนโครงการ “เยาวชนไทย  
หัวใจใสสะอาด” ทุกจังหวัดทั่วประเทศ เพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหา  
การทุจริต และร่วมกันหาแนวทางการป้องกันการทุจริต โดยเฉพาะการเฝ้าระวังการทุจริตคอร์รัปชันในสังคม  
ชุมชน รวมถึงสถานศึกษา

**ภาครัฐ :** กระทรวงแรงงาน ร่วมกับสำนักงาน ป.ป.ช. จัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้าง  
ผู้นำการเปลี่ยนแปลงหมู่บ้าน/ชุมชนสุจริต เพื่อการบูรณาการยุทธศาสตร์ต้นแบบการสร้างสังคมสุจริต  
เร่งเดินหน้าขับเคลื่อน “สภาเหยี่ยวเวหา 5 สายน้ำ” ในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในระดับพื้นที่  
นำร่อง 5 จังหวัด สุพรรณบุรี สมุทรปราการ นครปฐม พระนครศรีอยุธยา และสระบุรี

**ภาครัฐวิสาหกิจ :** บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ยังคงมุ่งมั่นในการเป็นองค์กรแห่งความภาคภูมิใจ  
ดำเนินธุรกิจด้วยหลักธรรมาภิบาล และดูแลผู้มีส่วนได้เสียอย่างสมดุล เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายการเจริญเติบโต  
อย่างยั่งยืนร่วมกับทุกภาคส่วน โดยจัดตั้ง โครงสร้างสายงานกำกับดูแลองค์กรและกิจการสัมพันธ์ เพื่อบูรณาการ  
งานธรรมาภิบาล การบริหารความเสี่ยง การควบคุมภายใน และการกำกับปฏิบัติตามกฎหมายและ  
กฎระเบียบเข้าด้วยกัน และทำหน้าที่เป็นศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริตและคอร์รัปชันในหน่วยงาน  
รัฐวิสาหกิจ (สปท.) ของ ปตท.

**1. กรณีศึกษาภาคประชาชน กรณี “ขนมจีนคลุกน้ำปลา”** เป็นผลงานการเปิดโปงของชมรม STRONG –  
จิตพอเพียงต้านทุจริต จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งได้ดำเนินโครงการ STRONG – จิตพอเพียงต้านทุจริต  
ร่วมกับสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 กรณีนี้เป็นการ  
ดำเนินงานนอกพื้นที่ โดยมีจุดเริ่มจากเครือข่ายชมรมฯ ได้รับข้อมูลที่สื่อว่าอาจมีการทุจริตโครงการอาหาร  
กลางวันจากผู้ปกครองนักเรียน ใช้เวลาเก็บข้อมูลประมาณ 2 เดือน จึงทราบว่า ก่อนหน้านั้นผู้ปกครองมีการ  
ร้องเรียนไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบ แต่ไม่สืบหน้าทำให้ผู้ปกครองรวมตัวกันขับไล่ ผอ.โรงเรียน และเมื่อมีการ  
ตรวจสอบข้อมูล โดยผ่านกระบวนการตรวจสอบข้อเท็จจริง กลับพบว่า ไม่ใช่เพียงการทุจริตอาหารกลางวันเด็ก  
แต่ยังพบความผิดปกติของการใช้จ่ายงบประมาณในโรงเรียนอีกหลายเรื่อง

เหตุการณ์ดังกล่าว ทำให้สังคมกว้างตั้งคำถามถึงการใช้งบประมาณเพื่อโภชนาการที่ดี  
ของนักเรียนทั่วประเทศว่าเหมาะสม คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุดหรือไม่ อีกแง่มุมหนึ่งทำให้เห็นศักยภาพ  
การทำงาน ของเครือข่ายภาคประชาชนที่ร่วมกันเฝ้าระวังการทุจริตเชิงรุกอย่างเท่าทันสถานการณ์ ไม่รอช้า  
ที่จะตรวจสอบข้อเท็จจริง วิเคราะห์ข้อมูล ฝึกสังเกต ตั้งคำถาม ก่อนสรุปผล และเผยแพร่เหตุการณ์ที่อาจสื่อว่า  
มีการทุจริตผ่านโซเชียลมีเดีย อย่างเป็นผลเกินคาด ซึ่งภายหลังเปิดเผยข้อมูลประมาณ 7 วัน ปรากฏว่า  
มีส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ในทันที สื่อมวลชนเผยแพร่ข้อมูลเป็นข่าวใหญ่  
จุดกระแสสังคมให้ตื่นรู้ถึงกลไกการทุจริตในระบบการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนทั่วประเทศ และผู้ปกครองตื่นตัว  
ร่วมตรวจสอบมื้ออาหารกลางวันของนักเรียนในพื้นที่ และท้ายที่สุด ผอ.โรงเรียน ที่ทำการทุจริตก็ต้องรับผล  
ของการกระทำตามกฎหมาย

หลังจากตั้งโจทย์ข้อใหญ่ให้สังคม ชมรม STRONG - จิตพอเพียงต้านทุจริต จังหวัด  
นครศรีธรรมราช ยังได้ติดตามเรื่องนี้ต่อเนื่อง นำความคืบหน้ามาเผยแพร่ในเพจของชมรม ล่าสุดนักเรียน  
โรงเรียนบ้านท่าใหม่ได้รับประทานอาหารกลางวันที่มีคุณภาพ ซึ่งไม่ใช่เพียงโรงเรียนเดียว แต่โรงเรียน  
ทั่วประเทศยังได้รับอานิสงส์จากเรื่องนี้ ผลคืออาหารกลางวันของนักเรียนทั่วประเทศดีขึ้น ผู้ปกครองใส่ใจว่า  
บุตรหลานได้รับประทานอะไรบ้างในมื้อกลางวัน และยังร่วมเฝ้าระวังการทุจริตอาหารกลางวันในโรงเรียน  
อีกด้วย

ภารกิจของชมรม STRONG - จิตพอเพียงต้านทุจริต จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความน่าสนใจ  
แบ่งการทำงานเป็น 2 สายคู่ขนาน เพื่อเสริมทัพความเข้มแข็งของสมาชิกและเครือข่ายชมรม

**สายวิชาการ** เน้นให้องค์ความรู้เกี่ยวกับโมเดล STRONG การแยกแยะระหว่างผลประโยชน์  
ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม และความรู้ด้านข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทุกจิตอาสาของชมรม  
ได้ติดตามรู้ทางปัญญา พัฒนาการความรู้อยู่เสมอ ตื่นรู้ เท่าทันสถานการณ์การทุจริต พร้อมมุ่งไปข้างหน้า  
เพื่อสร้างความโปร่งใสให้สังคมบนพื้นฐานของคุณธรรม จริยธรรม และจิตพอเพียง

**สายปฏิบัติการ** เน้นสร้างสมาชิกให้เป็นคนช่างสังเกต ตั้งคำถามกับการใช้งบประมาณ  
ของหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ เพื่อให้เงินภาษีถูกใช้ในทางที่เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน สมาชิกชมรมฯ  
จะต้องผ่านหลักสูตรเฉพาะ โดยเริ่มต้นจากการคัดเลือกสมาชิกชมรมที่มีใจ มีไฟ ไม่นิ่งเฉย ไม่ทนต่อการทุจริต  
จัดอบรมกระบวนการให้ความรู้ เรื่อง หลักการตรวจสอบการทุจริตเบื้องต้น (เป็นหลักสูตรเฉพาะ) เมื่อสมาชิก  
หรือเครือข่ายชมรมผ่านการอบรมก็จะออกไปทำหน้าที่เฝ้าระวังและสร้างเครือข่ายในพื้นที่ของตนเองได้

จากนั้น เมื่อมีประเด็นสงสัยหรือพบเรื่องไม่ชอบมาพากลก็จะรับข้อมูลหรือเบาะแสจากประชาชน  
หรือเครือข่าย และนำข้อมูลดังกล่าวมาผ่านกระบวนการตรวจสอบข้อเท็จจริง ในขั้นตอนนี้ทางชมรมฯ จะมี  
สมาชิกที่เชี่ยวชาญในสายงานต่างๆ ทั้ง งานช่างโยธาก่อสร้าง, ทีมระเบียบข้อกฎหมาย, ทีมโซเชียลมีเดีย  
จะคอยตรวจสอบ เรียบเรียง สรุปงาน โดยเรื่องทั้งหมดที่เผยแพร่ออกสู่สาธารณะล้วนเข้าข่ายทุจริต  
และประพฤตินิষอบ แต่เพื่อไม่เป็นการละเมิดกฎหมายคอมพิวเตอร์ ชมรมจะทำการเผยแพร่ไปในแนว

ของการตั้งประเด็นเชิงตั้งข้อสังเกต โดยการตั้งคำถามว่าเรื่องดังกล่าวมีความสุ่มเสี่ยงในการทุจริตหรือไม่ เพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบรู้ว่าภาคประชาชนกำลังเฝ้าดูและติดตามพฤติกรรมการทำงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นหรือสะกิดหน่วยงานที่รับผิดชอบและที่เกี่ยวข้องให้รับทราบข้อมูลดังกล่าว อันจะนำไปสู่การแก้ไข หรือหยุดยั้งการกระทำที่อาจนำไปสู่การทุจริตและประพฤตินิชอบ

รูปแบบการดำเนินกิจกรรมเฝ้าระวังการทุจริตของชมรม STRONG - จิตพอเพียงต้านทุจริต จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมภาคประชาชนโดยแท้ สามารถทำกิจกรรมร่วมกัน ได้ตลอดเวลาโดยไม่ใช้งบประมาณ สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ การเคารพกฎหมาย เพราะสิ่งที่ดีดำเนินการอยู่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายๆ ฉบับ จึงต้องระมัดระวังไม่ให้มีการละเมิดกฎหมาย

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ชมรมยังคงเดินทางไปประสานความร่วมมือกับสำนักงาน ป.ป.ช. ในการขับเคลื่อนการสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริตในพื้นที่ โดยใช้กลยุทธ์เสริมพลังการมีส่วนร่วมของชุมชน และบูรณาการทุกภาคส่วนเพื่อต่อต้านการทุจริต เพราะชมรมมีการสร้างเครือข่ายในแต่ละพื้นที่และมีทีมงานคอยจัดอบรมให้ความรู้ร่วมกับสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด เช่น เฝ้าระวังการทุจริต กรณีสร้างประปาหมู่บ้านเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อเอกชน ซึ่งเป็นพวกพ้องในการใช้ประโยชน์ เฝ้าระวังการทุจริตกรณีการช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากพายุปาบึก ซึ่งมีการตั้งงบประมาณซื้อข้าวสารในราคาสูงกว่าความเป็นจริง ทั้งหมดนี้สามารถสร้างกระแสการวิพากษ์วิจารณ์จนนำไปสู่การยับยั้งการเบิกจ่ายงบประมาณในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ในกรณีดังกล่าวได้กล่าวได้ว่าล้านบาท เป็นต้น

**2. กรณีศึกษาภาคเยาวชน :** โครงการขับเคลื่อนเยาวชนไทยหัวใจใสสะอาด มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้สภาเด็กและเยาวชน รวมถึงเครือข่ายเด็กและเยาวชนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเฝ้าระวัง การปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน มีจิตสำนึก ค่านิยม เกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบ ต่อตนเองและสังคม เกิดความตื่นตัวในการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน โดยเป็นเครือข่ายการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเพื่อสร้างกระแสสังคมให้ตระหนักและรู้ถึงผลกระทบ การทุจริต

ในช่วงปี 2561 – 2562 สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทยทุกจังหวัด ร่วมกันขับเคลื่อน โครงการเยาวชนไทยหัวใจใสสะอาด โดยดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ยกตัวอย่าง เช่น

เมื่อวันที่ 23 - 25 มีนาคม 2561 ณ โรงแรมบางกอกพาเลส กรุงเทพมหานคร กรมกิจการเด็ก และเยาวชน จัดประชุมเชิงปฏิบัติการขับเคลื่อนเยาวชนไทยหัวใจใสสะอาด 4 ภาค ผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน คณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนจังหวัด จำนวน 76 จังหวัด ประธานสภา เด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร ผู้แทนกลุ่มเด็กและเยาวชน และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านสภาเด็กและ เยาวชน 76 จังหวัด จำนวนทั้งสิ้น 247 คน



ภาพการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการขับเคลื่อนเยาวชนไทยหัวใจใสสะอาด 4 ภาค วันที่ 23 - 25 มีนาคม 2562 ณ โรงแรมบางกอกพลาซ่า กรุงเทพมหานคร

วันที่ 7 ธันวาคม 2561 ณ ศาลากลางจังหวัดศรีสะเกษ สมาเด็กและเยาวชนจังหวัดศรีสะเกษ ร่วมกับสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดศรีสะเกษ จัดกิจกรรมค่ายปลูกฝังจิตสำนึกแก่เด็กและเยาวชน และคณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนจังหวัด โดยเป็นการบรรยายอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน วิธีการแก้ไขปัญหาและการลดการทุจริตคอร์รัปชันให้เด็กและเยาวชนเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย เด็กและเยาวชน คณะบริหารและสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดศรีสะเกษ คณะบริหารและสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนอำเภอ ในจังหวัดศรีสะเกษ จำนวนรวม 100 คน



ภาพกิจกรรมค่ายปลูกฝังจิตสำนึกแก่เด็กและเยาวชน จังหวัดศรีสะเกษ วันที่ 7 ธันวาคม 2561 ณ ศาลากลางจังหวัดศรีสะเกษ

นอกจากนี้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ยังได้จัดโครงการ “รวมพลังแกนนำเด็กและเยาวชนมุ่งสู่การเป็นแกนนำจิตอาสาในชุมชนป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน” โดยจัดขึ้นเมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2561 ณ โรงแรมอะเดรียติค พาเลซ กรุงเทพฯ โดยมีประธานสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดอำนาจเจริญ และเขต ตัวแทนสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย รวมทั้งผู้ดำเนินงานด้านเด็กและเยาวชน จำนวนทั้งสิ้น 1,000 คน

โครงการ “รวมพลังแกนนำเด็กและเยาวชนมุ่งสู่การเป็นแกนนำจิตอาสาในชุมชนป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน” มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องจิตอาสา ด้วยการสร้างความตระหนักรู้

ในเรื่องการทุจริตคอร์รัปชัน การตั้งครม.ในวัยรุ่น และการสร้างจิตสำนึกเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา และ  
พระมหากษัตริย์ และเพื่อสร้างแกนนำจิตอาสาพัฒนาชาติ

ทั้งนี้ สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย ถือว่าเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการป้องกัน  
และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นนโยบายของรัฐบาล รวมถึงปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ประกอบด้วยประธานสภา  
เด็กและเยาวชนทั้ง 76 จังหวัด / ประธานสภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร และผู้แทนจากกลุ่มเด็กและ  
เยาวชน อีก 38 คน รวมทั้งสิ้น 115 คน

**3. กรณีศึกษาภาครัฐ** กระทรวงแรงงานได้ดำเนินโครงการสนับสนุนและสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ  
ต่อต้านการทุจริต โดยส่งเสริมให้ประชาชนและภาคีต่าง ๆ ในสังคมร่วมมือกันในการป้องกัน การทุจริตและ  
ประพฤติมิชอบ โดยในปี 2561-2562 มีกลุ่มเป้าหมาย คือ อาสาสมัครแรงงานและเครือข่ายในส่วนภูมิภาค  
เข้ารับการอบรม จำนวน 800 คน มีการจัดตั้งกลุ่มภาคีเครือข่ายภาคประชาชนในรูปของคณะกรรมการระดับ  
ภาคและระดับประเทศ โดยปัจจุบันมีการจัดตั้งเป็น 5 กลุ่ม ในรูปของคณะกรรมการ คือ สภาเหยี่ยวเวหา 5  
สายน้ำ (ภาค) ประกอบด้วย 1) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในนาม “สภาเหยี่ยวอีสาน” 2) ภาคเหนือ ในนาม  
“สภาเหยี่ยวเหนือ” 3) ภาคใต้ ในนาม “สภาเหยี่ยวใต้” 4) ภาคกลาง ในนาม “สภาเหยี่ยวกลาง” และ 5) ภาค  
ตะวันออก ในนาม “สภาเหยี่ยวตะวันออก รวมจำนวนคณะกรรมการสภาเหยี่ยวฯ กว่า 100 คน ทั้งนี้  
กระทรวงแรงงานมีแผนการขยายเครือข่ายในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ในนาม “สภาเหยี่ยวบางกอก” ในอนาคต

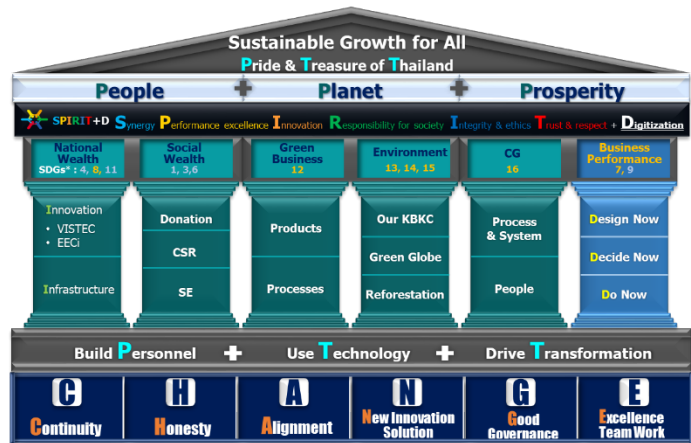
ภายหลังการจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงหมู่บ้าน/ชุมชนสุจริต  
เพื่อการบูรณาการยุทธศาสตร์ต้นแบบการสร้างสังคมสุจริต ร่วมกับสำนักงาน ป.ป.ช. ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร  
และส่วนภูมิภาค ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฯ ซึ่งเป็นตัวแทนคณะกรรมการสภาเหยี่ยวฯ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้  
แยกแยะผลประโยชน์ส่วนตนออกจากผลประโยชน์ส่วนรวมได้ โดยเฉพาะสภาเหยี่ยวกลาง ยังได้อาสาและ  
ร่วมกันขับเคลื่อนการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในพื้นที่ต้นแบบ 2 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสุพรรณบุรี  
และ จังหวัดสมุทรปราการ โดยสภาเหยี่ยวกลาง ได้นำแผนการลงพื้นที่ของหน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงาน  
และของหน่วยงานอื่นๆ ในภารกิจด้านแรงงาน อาทิ การบริการจัดหางาน การฝึกอาชีพ การคุ้มครองแรงงาน  
และการประกันสังคม เป็นต้น มาจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการป้องกันแก้ไขปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบ  
ระดับพื้นที่ของสภาเหยี่ยวกลางในแต่ละเดือน เพื่อให้ประชาชนได้รับความรู้และรู้เท่าทันในการป้องกัน  
การทุจริตและประพฤติมิชอบ และเป็นต้นแบบการขับเคลื่อนการป้องกันการทุจริตในระดับพื้นที่ จากนั้น  
เมื่อดำเนินการไประยะหนึ่ง จึงได้ขยายผลเชิงรุกสร้างแนวร่วมอาสาสมัครแรงงานและเครือข่ายในการป้องกัน  
การทุจริตในพื้นที่จังหวัดนครปฐม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดสระบุรี โดยจะดำเนินการขยายผล  
ให้ครอบคลุมพื้นที่ทั้ง 18 จังหวัด ในความรับผิดชอบของสภาเหยี่ยวกลางต่อไป

จากผลการดำเนินงานของสภาเหยี่ยวกลางตามแผนปฏิบัติการป้องกันแก้ไขปัญหาการทุจริตและ  
ประพฤติมิชอบระดับพื้นที่ ทำให้ได้แนวทาง/แผนการป้องกันแก้ไขปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบสำหรับ  
กลุ่มวัยแรงงานหรือกลุ่มอาชีพในพื้นที่นำร่อง ที่สภาเหยี่ยวกลางนำไปเสนอต่อสำนักงาน ป.ป.ช. และสำนักงาน

ปลัดกระทรวงแรงงาน รวมทั้งได้พัฒนาผู้นำอาสาสมัครแรงงานและเครือข่ายที่เป็นเหยี่ยวขาวในการป้องกัน  
แก้ไขปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบ ตลอดจนได้กลุ่มเป้าหมายที่เกิดจากการขยายผลของเหยี่ยวขาว  
ในการป้องกันแก้ไขปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบชุมชนระดับบุคคลและระดับตำบล รวมทั้งสิ้น 945 คน  
จากนั้นเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จยังได้บุคคลเป็นวิทยากรเหยี่ยวตัวอย่าง และได้ผลงานการสรุปบทเรียน  
การป้องกันแก้ไขปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบระดับพื้นที่จากกรณีศึกษาที่สามารถนำไปถ่ายทอด  
ขยายผล แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสภาเหยี่ยวในภูมิภาคอื่น ๆ ต่อไป

#### 4. กรณีศึกษาภาครัฐวิสาหกิจ

ตลอดระยะเวลา 40 ปี ที่ผ่านมา  
จนถึงปัจจุบัน ปตท. ได้สร้างความมั่นคง  
ทางพลังงาน สร้างฐานความมั่นคงให้แก่  
เศรษฐกิจของประเทศ และสร้างการเติบโต  
ร่วมกันกับชุมชน สังคม และประเทศ และ  
ปตท. ยังคงมุ่งมั่นในการเป็นองค์กรแห่ง  
ความภาคภูมิใจ และเป็นสมบัติอันล้ำค่า  
ของคนไทย (Pride & Treasure of Thailand)

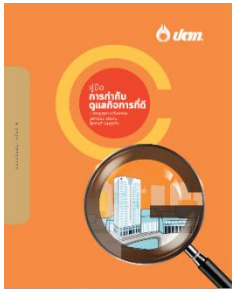


โดยดำเนินธุรกิจด้วยหลักธรรมาภิบาล และดูแลผู้มีส่วนได้เสียอย่างสมดุล เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายการเจริญเติบโต  
อย่างยั่งยืนร่วมกับทุกภาคส่วน (Sustainable Growth for All) ผ่านการบริหารจัดการ 3 ด้าน (3P) ได้แก่  
People การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ Planet การดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการดูแล  
สังคมและชุมชน และ Prosperity การเป็นฐานความมั่นคงให้แก่ภาคเศรษฐกิจและสังคม



ด้าน People ปตท. มุ่งเน้นการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม  
พัฒนาคนให้เป็นทั้งคนเก่งและคนดี ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ยกกระดับ  
คุณภาพชีวิตของคนในสังคมอันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ โดยมี  
โครงการที่สำคัญ อาทิ การร่วมเป็น 1 ใน 12 บริษัทเอกชนชั้นนำ  
ผู้ร่วมพัฒนาโรงเรียนประชารัฐระยะที่ 2 และต่อยอดสู่โครงการ  
Partnership School Project นำประสบการณ์บริหารจัดการรูปแบบ  
เอกชนร่วมแบ่งปันในโรงเรียนร่วมพัฒนากลุ่ม ปตท. ใน 5 จังหวัด  
รวมทั้งสนับสนุนการศึกษาผ่านโรงเรียนกำเนิดวิทย์ (Kamnoetvidya  
Science Academy: KVIS) และสถาบันวิทยสิริเมธี (Vidyasirimedhi Institute of Science and  
Technology: VISTEC) นอกจากนี้ ปตท. ได้เปิด Café Amazon for Chance ร้านกาแฟแห่งแรก  
ที่ดำเนินการโดยผู้พิการทางการได้ยิน เพื่อเป็นการสร้างโอกาสและพัฒนาศักยภาพของผู้ด้อยโอกาสให้สามารถ  
พึ่งพาตนเองได้อย่างภาคภูมิใจ

**ด้าน Planet** ปตท. มุ่งดูแลสังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์  
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า และพัฒนาพื้นที่สีเขียวให้กับประเทศ  
โดยกำหนดกลยุทธ์การจัดการความเสี่ยงและโอกาสที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ  
หรือ Climate Action ซึ่งเป็นหนึ่งในเป้าหมาย Sustainable Development Goals (SDGs) รวมทั้ง ดำเนินงาน  
โครงการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมให้พนักงานเข้าไปมีส่วนร่วมกับ  
ชุมชนเพื่อเข้าใจถึงความต้องการที่แท้จริงในแต่ละท้องถิ่นและบำเพ็ญประโยชน์ต่อทั้งชุมชนและสังคม



**ด้าน Prosperity** ปตท. มุ่งเน้นสร้างการเติบโตและความยั่งยืนให้กับเศรษฐกิจ  
และสังคมไทย บนฐานการดำเนินงานที่โปร่งใสตรวจสอบได้ ภายใต้หลักธรรมาภิบาล  
โดยจัดตั้งโครงสร้างสายงานกำกับดูแลองค์กรและกิจการสัมพันธ์เมื่อปลายปี 2561  
บูรณาการงานธรรมาภิบาล การบริหารความเสี่ยง การควบคุมภายใน และการกำกับ  
การปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบเข้าด้วยกัน (Governance, Risk, and  
Compliance: GRC) เพื่อให้มั่นใจว่าระบบการควบคุมภายในมีความเหมาะสม  
มีการจัดการในเชิงบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม ดำเนินธุรกิจด้วยหลักธรรมาภิบาล  
และการบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างบูรณาการ พร้อมทั้งทำหน้าที่เป็นศูนย์ปฏิบัติการต่อต้าน  
การทุจริตและคอร์รัปชันในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ (ศปท.) ของ ปตท. พร้อมกับการขยายธุรกิจเพื่อสร้าง  
การเติบโตร่วมกับสังคมไทย ด้วยกลยุทธ์ 3D – Do Now, Decide Now, Design Now ซึ่งตอบรับกับ  
วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ในด้าน Pride for Inclusiveness และ Treasure for Sustainability ของ ปตท.



การดำเนินงานด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดีและการต่อต้านการทุจริตของ ปตท. นั้น ได้มีการดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 –2580) และกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนของ ปตท. รวมทั้งเป็นไปตามนโยบาย CHANGE for Future of Thailand 4.0 เพื่อนำพา ปตท. ให้เป็นองค์กรที่โปร่งใสและเป็นความภาคภูมิใจของคนไทย



โดย ปตท. จัดให้มีคู่มือการกำกับดูแลกิจการที่ดี มาตรฐานทางจริยธรรมและจรรยาบรรณในการดำเนินธุรกิจ (คู่มือ CG) เพื่อเป็นมาตรฐานทางจริยธรรม โดยให้คณะกรรมการ ปตท. ผู้บริหาร พนักงาน และลูกจ้างยึดถือปฏิบัติ ควบคู่ไปกับการพัฒนาบุคลากรภายในองค์กร มุ่งเน้นการสร้างคนเก่งและคนดี โดยส่งเสริมนโยบายต่อต้านทุจริตและคอร์รัปชัน สร้างระบบการประเมินการควบคุมภายในอย่างมีประสิทธิภาพ ลดโอกาสการเกิดทุจริต จัดให้มีกระบวนการและช่องทางการ



รับเรื่องร้องเรียนและแจ้งเบาะแสการทุจริต การไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบขององค์กร กำหนดให้กรรมการ ผู้บริหาร พนักงานทุกคนต้องจัดทำรายงานความขัดแย้งทางผลประโยชน์ ทั้งรายงานประจำปีและรายเหตุการณ์ ปลูกฝังบุคลากรให้มีจริยธรรมผ่านการอบรม กิจกรรม และการรณรงค์ผ่านสื่อต่าง ๆ ภายในองค์กรและบริษัทในกลุ่ม ปตท. และการกำกับดูแลบริษัทที่ ปตท. ถือหุ้น ตามแนวทางบริหารจัดการแบบกลุ่ม ปตท. (PTT Group Way of Conduct) รวมถึงการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการปฏิบัติงาน ได้แก่ ระบบสารสนเทศเพื่อการติดตามอย่างต่อเนื่อง (Continuous Control Monitoring & Auditing System : CCMS) มาใช้กับกระบวนการจัดซื้อจนถึงการชำระเงิน (Procure-to-Pay) และกระบวนการรับคำ



สั่งซื้อจนถึงจ่ายเงิน (Order-to-Cash) เพื่อการเป็นองค์กรแห่งความโปร่งใส สร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้มีส่วนได้เสีย  
ทุกกลุ่ม และพัฒนาสู่การเติบโตอย่างยั่งยืนต่อไป

อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตระยะที่ 3  
(พ.ศ. 2560-2564) ยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต ทุกภาคส่วนล้วนเป็นกำลังสำคัญที่จะ  
นำไปสู่การสร้างความโปร่งใสตรวจสอบได้แบบบูรณาการทั้งระบบ เพื่อเสริมสร้างให้ทุกคนมีพฤติกรรม  
ที่ไม่ยอมรับและต่อต้านการทุจริตในทุกรูปแบบ สอดคล้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560  
มาตรา 50 (10) บุคคลมีหน้าที่ ไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤตินิยมชอบทุจริตรูปแบบ

ประชาชนมีบทบาทอย่างยิ่งในการตั้งข้อสังเกตและตั้งเป็นประเด็นคำถามว่าการดำเนินงานของภาครัฐ  
มีความสุ่มเสี่ยงในการทุจริตหรือไม่ รวมถึงการสร้างช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อรับส่งข้อมูล และแจ้ง  
เบาะแสที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการภาครัฐที่อาจมีประเด็นนำไปสู่การทุจริต ซึ่งการตื่นรู้และมีส่วนร่วมในทาง  
ปฏิบัติเช่นนี้ จะช่วยกระตุ้นให้หน่วยงานที่รับผิดชอบหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบข้อมูลดังกล่าว อันจะ  
นำไปสู่การแก้ไขหรือหยุดยั้งการกระทำที่อาจนำไปสู่การทุจริตได้ สิ่งสำคัญที่สุดของการมีส่วนร่วมจาก  
ภาคประชาชน คือ การสร้างพื้นที่ให้มีการขับเคลื่อนกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการใช้โซเชียลมีเดีย  
มีความสำคัญและเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องใช้สื่อดังกล่าวอย่างถูกต้อง และควรมี  
การคุ้มครองสมาชิกเครือข่ายอย่างเป็นระบบ เพื่อมีส่วนร่วมสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต ขณะที่  
ภาคเยาวชนได้ร่วมกันผลักดันผ่านสภาเด็กและเยาวชน โดยมีกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนา  
สังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงาน ป.ป.ช. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ให้การสนับสนุน นอกจากนี้  
ภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ ก็ยังเป็นกลไกสำคัญที่ต้องผลักดันการดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐ  
เพื่อสนับสนุนภาคเอกชนรวมถึงภาคประชาชนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ โดยต้องคำนึงถึงการปฏิบัติงานภายใต้  
การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี การกำกับดูแลกิจการที่ดีและส่งเสริมการมีส่วนร่วมภาคประชาชน  
อย่างกว้างขวาง เกิดการใช้งบประมาณและทรัพยากรต่างๆ อย่างคุ้มค่า ด้วยหลักธรรมาภิบาล โปร่งใสและ  
ตรวจสอบได้ เพื่อนำมาสู่การสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต ก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าต่อประเทศ  
ในภาพรวม



**การแลกเปลี่ยนเรียนรู้**  
**ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 ยกระดับเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริต**  
**หัวข้อ**  
**“การยกระดับเจตจำนงทางการเมืองในการป้องกันและ**  
**ปราบปรามการทุจริต เพื่อประเทศไทยใสสะอาด”<sup>4</sup>**

**บทนำ**

ปัญหาการทุจริตเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลเสียหายต่อการพัฒนาของประเทศ ทำให้สูญเสียงบประมาณและทรัพยากรไปโดยไม่เกิดประโยชน์ หรือเกิดประโยชน์น้อยกว่าที่ควรจะได้รับ ส่งผลต่อขีดความสามารถในการแข่งขันในทางเศรษฐกิจในระดับมหภาค ปัญหาการทุจริตนั้นเป็นปัญหาที่มีมาอย่างยาวนานจนยากที่จะการแก้ไข และเป็นปัญหาที่มีอยู่ในทุกระดับ ทุกภาคส่วนของสังคม ตั้งแต่เรื่องเล็กน้อย เช่น การโกงข้อสอบของเด็กนักเรียน ไปจนถึงการทุจริตที่รุนแรงในภาคธุรกิจ เช่น การโกงภาษี การทุจริตจากการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นต้น แต่การทุจริตที่ส่งผลร้ายแรงที่สุด คือการทุจริตโดยผู้ที่มีอำนาจในภาคการเมืองในระดับต่าง ๆ เพราะสามารถกำหนดนโยบายสาธารณะ และควบคุมการใช้งบประมาณแผ่นดิน ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อประชาชนตั้งแต่ระดับท้องถิ่นไปจนถึงระดับประเทศ ดังนั้น สิ่งสำคัญที่นักการเมืองต้องมีคือ ความซื่อสัตย์ สุจริต มีอุดมการณ์ที่จะทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าจะกอบโกยหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองและพวกพ้อง รวมทั้งการมีเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริต เพื่อให้ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และสร้างความเจริญรุ่งเรืองในทุกด้านแก่ประเทศชาติอย่างแท้จริง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติให้มีกลไกในการป้องกัน ตรวจสอบ และจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อป้องกันมิให้นักการเมืองที่ปราศจากคุณธรรม จริยธรรม ได้เข้ามามีอำนาจ ในการบริหารราชการแผ่นดิน เช่น มาตรา 98 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม ของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพิ่มเติมเข้มงวดมากขึ้น เช่น ต้องไม่เคยต้องคำพิพากษาฐานทุจริต หรือเคยพ้นตำแหน่งเพราะฝ่าฝืนและไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรม และมาตรา 160 กำหนดให้ผู้ที่มาดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี “ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์” เป็นต้น

จากสถานการณ์ความขัดแย้งในสังคมไทยในห้วงระยะกว่าทศวรรษที่ผ่านมา สะท้อนให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าประชาชนทุกกลุ่มทุกฝ่ายต่างมีข้อเรียกร้องที่สอดคล้องร่วมกันประการหนึ่ง คือ การต่อต้านการทุจริตของรัฐบาลและเจ้าหน้าที่รัฐ การแสดงออกซึ่งเจตจำนงทางการเมืองของประชาชนทุกกลุ่มทุกฝ่ายที่ไม่ยอมรับและไม่อดทนต่อการทุจริต เป็นการสะท้อนให้เห็นเจตจำนงทางการเมืองของประชาชนไทยที่ต้องการให้การบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลและการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ปราศจากการทุจริตและประพฤติมิชอบ ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมเจตจำนงทางการเมือง

<sup>4</sup> สำนักพัฒนาและส่งเสริมธรรมาภิบาล

ในการต่อต้านการทุจริตอันแน่วแน่ของประชาชน จึงได้มีการกำหนดให้ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 – 2564) ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยกระดับเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริต เป็นยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นให้ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศและรัฐบาลได้มีส่วนร่วมในการต่อต้านการทุจริต ด้วยการนำเอาเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริตไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและสอดคล้องเป็นหนึ่งเดียวกัน

### การดำเนินการ

สำนักงาน ป.ป.ช. ในฐานะผู้ผลักดันยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560-2564) เพื่อให้หน่วยงานรัฐและภาคีทุกภาคส่วนดำเนินการแปลงยุทธศาสตร์ชาติฯ ไปสู่การปฏิบัติ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มีการดำเนินโครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 2 ยกระดับเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริตที่สำคัญ คือ “โครงการส่งเสริมท้องถิ่นปลอดทุจริต” และ “โครงการประกาศเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริตต่อสาธารณชนของพรรคการเมือง” ที่มุ่งขับเคลื่อนให้พรรคการเมือง นักการเมือง และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แสดงเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริต และส่งเสริมให้เกิดการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนไปสู่วัฒนธรรมการมีส่วนร่วมและต่อต้านการทุจริต



## 1. โครงการส่งเสริมท้องถิ่นปลอดทุจริต โดย สำนักงาน ป.ป.ช.

คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นถึงความสำคัญในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในระดับ  
ท้องถิ่น และคาดหวังว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นกลไกที่สำคัญในการสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง  
ในการแสดงเจตจำนงในการต่อต้านการทุจริตเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยมอบหมายให้  
สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ดำเนินโครงการส่งเสริมท้องถิ่นปลอดทุจริต ซึ่งเป็นโครงการตามยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วย  
การป้องกันและปราบปรามการทุจริต

โครงการส่งเสริมท้องถิ่นปลอดทุจริต เป็นการดำเนินการเพื่อสร้างกลไกให้ผู้บริหารองค์กร  
ปกครองส่วนท้องถิ่นได้แสดงเจตจำนงทางการเมืองในการป้องกันการทุจริต และนำเจตจำนงไปสู่การปฏิบัติให้  
เกิดผลจริงด้วยการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริต ซึ่งประกอบด้วย 4 มิติ คือ

มิติที่ 1 การสร้างสังคมไม่ทนต่อการทุจริต

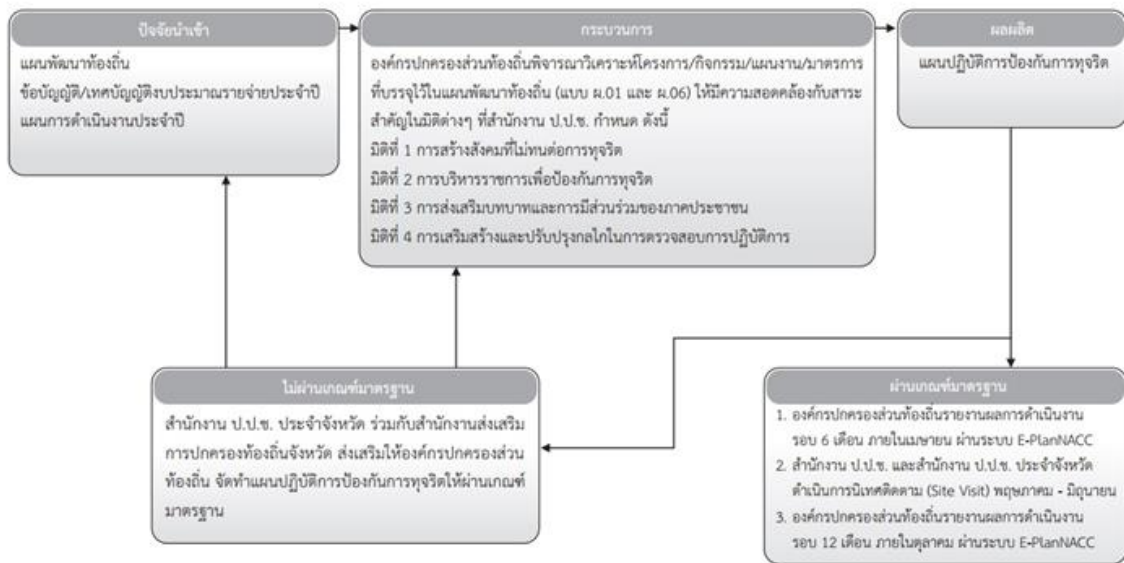
มิติที่ 2 การบริหารราชการเพื่อป้องกันการทุจริต

มิติที่ 3 การส่งเสริมบทบาทและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

มิติที่ 4 การเสริมสร้างและปรับปรุงกลไกในการตรวจสอบการปฏิบัติราชการของ อปท.

นับเป็นนวัตกรรมในการป้องกันการทุจริตเชิงรุก เพื่อสร้างระบบป้องกันการทุจริต ป้องกัน  
พฤติกรรมที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ สร้างกลไกในการตรวจสอบการบริหารงานของผู้บริหารองค์กร  
ปกครองส่วนท้องถิ่น และเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน อันจะส่งผลให้การบริหารจัดการ  
ท้องถิ่นเกิดความโปร่งใส ลดปัญหาการทุจริต รวมทั้งยกระดับมาตรฐานในการป้องกันการทุจริตขององค์กร  
ปกครองส่วนท้องถิ่น และที่สำคัญประชาชนสามารถตรวจสอบการดำเนินงานตามเจตจำนงทางการเมืองในการ  
ต่อต้านการทุจริตที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้แสดงไว้ต่อสาธารณชน ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 63  
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่กำหนดไว้ว่า รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้  
ความรู้แก่ประชาชน ถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบ ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน และจัด  
ให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าว  
อย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ ต่อต้าน  
หรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งได้รับความร่วมมือในการขับเคลื่อน  
โครงการจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงาน กกต. สำนักงาน  
ป.ป.ท. สมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย สมาคม  
องค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย รวมทั้งทุกภาคส่วน

แผนภาพการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น



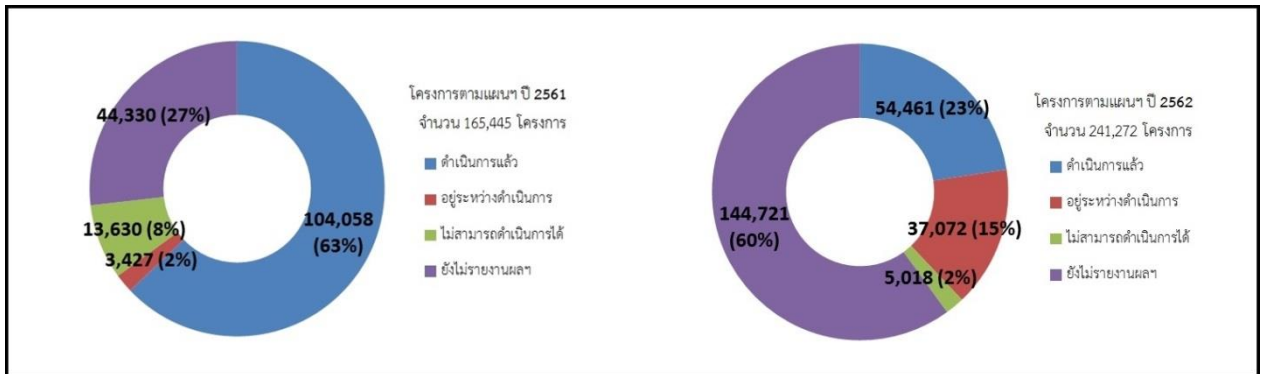
โดยผลการดำเนินการโครงการส่งเสริมท้องถิ่นปลอดทุจริตในปีงบประมาณ 2562 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริตครบทั้ง 7,852 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 100 และเมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริตครบทุกแห่งแล้ว อันเป็นการแสดงเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริต แต่จะไม่ใช้การดำเนินการเพียงเพื่อให้ปรากฏเพียงหลักฐานว่าได้จัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริตแล้วเท่านั้น สำนักงาน ป.ป.ช. จึงได้กำหนดกลไกการติดตามการนำแผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริตไปสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

**1. การติดตามการดำเนินการตามแผนฯ ผ่านระบบออนไลน์** ในรูปแบบแอปพลิเคชัน e-PlanNacc โดยเป็นช่องทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริตให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว มีการประมวลผลและคำนวณในรูปแบบ Real Time เพื่อไม่ให้เพิ่มภาระการทำงานรวมทั้งเป็นช่องทางให้สำนักงาน ป.ป.ช. ติดตามผลการนำแผนไปปฏิบัติได้อย่างครอบคลุมทุกพื้นที่

ปีงบประมาณ	จำนวน อปท. ที่ต้องรายงานผล (แห่ง)	จำนวนโครงการตามแผนฯ	จำนวนโครงการที่ดำเนินการแล้ว	อยู่ระหว่างดำเนินการ	ไม่สามารถดำเนินการได้	ยังไม่รายงานผลฯ
พ.ศ. 2561	4,270	165,445	104,058	3,427	13,630	44,330
พ.ศ. 2562*	7,852	241,272	54,461	37,072	5,018	144,721

ข้อมูล ณ วันที่ 15 พฤษภาคม 2562

\* รายงานผลรอบแรก คือ รอบ 6 เดือน กำหนดให้รายงานผลภายในเดือนเมษายน



2. การลงพื้นที่ในเขตติดตามโดยสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด เป็นการเยี่ยมชม แนะนำ และส่งเสริมให้ผู้บริหารท้องถิ่นนำแผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริตไปสู่การปฏิบัติ สอบทานความถูกต้อง และมาตรฐานของแผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริต รวมทั้งรับทราบปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดทำ และการดำเนินการนำแผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริตไปสู่การปฏิบัติ



ภาพการลงพื้นที่ในเขตติดตามโดยสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด



**3. การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการติดตามการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริต**  
โดยสำนักงาน ป.ป.ช. เห็นว่าประชาชนในพื้นที่และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความใกล้ชิดกันมาก ถือว่ามีส่วนสำคัญและเป็นปัจจัยหนึ่ง ที่ส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงสร้างช่องทางให้ประชาชนสามารถติดตาม การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริตเป็นรายโครงการได้ว่าดำเนินการถึงขั้นตอนไหน อย่างไร ผ่านระบบ e-PlanNacc ในเว็บไซต์สำนักงาน ป.ป.ช. [www.nacc.go.th](http://www.nacc.go.th)

ภาพระบบ e-PlanNacc ที่ให้ประชาชนเข้าร่วมติดตามการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริต



เป้าหมายในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ 2 “ยกระดับเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริต” ตามโครงการส่งเสริมท้องถิ่นปลอดทุจริต มิใช่เพียงแค่การส่งเสริมให้ผู้บริหารท้องถิ่นแสดงเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริต ด้วยการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริตเท่านั้น แต่ยังมี ความมุ่งหวังให้เกิดการนำเอาแผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริตไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง จริงใจ และต่อเนื่อง ส่งผลให้มีระบบการบริหารราชการที่มีประสิทธิภาพ คุ่มค่ากับงบประมาณจำนวนมากที่ได้รับ มีความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ ลดความเสี่ยงต่อการทุจริต ทำให้เกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาแก่ประชาชน จนเกิดเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่ไม่ทนต่อการทุจริต (Zero Tolerance)

## 2. โครงการประกาศเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริตต่อสาธารณชนของพรรคการเมือง สำนักงาน กกต.

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) แผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง และยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560-2564) ได้กำหนดการปฏิรูปกลไกการบริหารประเทศและพัฒนาความมั่นคงทางการเมือง เพื่อขจัดคอร์รัปชันและสร้างวัฒนธรรมการต่อต้านการทุจริต สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จึงได้จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างองค์กรอิสระ และรัฐสภา ในการยกระดับเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริต เพื่อร่วมกันบูรณาการความร่วมมือในการขับเคลื่อนตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ และแผนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างสำนักงาน กกต. สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงาน ป.ป.ช. ในการรณรงค์และยกระดับเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริตของพรรคการเมือง นักการเมือง
2. เพื่อส่งเสริมและรณรงค์ให้พรรคการเมือง นักการเมือง แสดงประกาศเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริตต่อสาธารณชน
3. เพื่อส่งเสริม สนับสนุน เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนได้รับรู้ถึงการแสดงเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริตของพรรคการเมือง นักการเมือง โดยการบูรณาการความร่วมมือผ่านช่องทางสื่อสารทุกรูปแบบ และให้เกิดการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
4. เพื่อส่งเสริม การกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ การประกาศเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริตของพรรคการเมือง นักการเมือง ให้เป็นรูปธรรม

ในปีงบประมาณ 2562 สำนักงาน ป.ป.ช. และสำนักงาน กกต. ได้มีการดำเนินงานตามกรอบบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างองค์กรอิสระและรัฐสภา เพื่อยกระดับเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริต โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการประสานความร่วมมือระหว่างองค์กรอิสระและรัฐสภา เพื่อยกระดับเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริต และได้มีการยกย่องประกาศเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริตของพรรคการเมือง โดยมีการยกย่องประกาศเจตจำนงทางการเมืองในการยกย่องประกาศเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริตของพรรคการเมือง ดังกล่าวด้วย



คำประกาศเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริตของ พรรคการเมือง

เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2562 ได้มีการจัดพิธีประกาศเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริตของพรรคการเมือง ในกิจกรรม Kick Off การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ณ ลานอเนกประสงค์ ชั้น 2 ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลักดันให้พรรคการเมืองทุกพรรคได้ประกาศเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริตต่อสาธารณชน สร้างการรับรู้

และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทำให้ประชาชนเห็นความสำคัญ  
โดยกิจกรรมดังกล่าว มีผู้แทนพรรคการเมืองเข้าร่วมประกาศเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริต  
จำนวน 34 พรรค จากพรรคการเมืองทั้งหมด 81 พรรค



ภาพพิธีการประกาศเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริตของพรรคการเมือง

นอกจากนั้นยังมีกิจกรรมส่งเสริมการยกระดับเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริต  
แก่สาขา พรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด จัดโดยสำนักงาน กกต. ประจำจังหวัด  
ทั่วประเทศ เพื่อให้สาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ได้มีการแสดงเจตจำนง  
ทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริตแก่สาธารณชน โดยมีนักการเมืองท้องถิ่น ตัวแทนพรรคการเมือง  
นักวิชาการ ผู้แทนองค์กรอิสระ และประชาชนทั่วไปเข้าร่วมในกิจกรรมดังกล่าว และได้มีการแต่งตั้ง  
คณะทำงานตรวจติดตามการดำเนินงานสัมมนาและเผยแพร่ประกาศเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้าน  
การทุจริตของพรรคการเมือง เพื่อทำหน้าที่ในการตรวจติดตามและสรุปผลการดำเนินงานสัมมนาและเผยแพร่  
ประกาศเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริตของพรรคการเมือง ซึ่งคณะทำงานตรวจติดตามฯ  
ได้กำหนดลงพื้นที่จำนวน 4 ครั้ง ประกอบด้วย จังหวัดภูเก็ต จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดตราด และจังหวัดเชียงราย



ภาพการตรวจติดตามการดำเนินงานสัมมนาและเผยแพร่ประกาศเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริตของพรรคการเมือง จังหวัดภูเก็ต เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2562

เมื่อพิจารณาจากภาพรวมของโครงการแล้ว ประโยชน์ที่จะได้รับจากโครงการนี้ คือ นอกจากพรรคการเมืองและนักการเมืองจะได้แสดงออกถึงเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริตแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนได้มีการติดตามและตรวจสอบพรรคการเมืองและนักการเมือง ตามที่ได้มีการแสดงเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริตเอาไว้ เป็นกลไกที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและถ่วงดุลอำนาจโดยประชาชน ซึ่งจะเป็นการช่วยผลักดันให้เจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริตได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้ระบบการเมืองของประเทศไทยมีความมั่นคง และประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

### บทสรุป

การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ที่ 2 “ยกระดับเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริต” เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาคการเมือง อาจจะยังเห็นผลได้ไม่ชัดเจนในระยะเวลานี้ จำเป็นต้องใช้เวลาและมีความมุ่งมั่นในการขับเคลื่อนผลักดัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืนจนเกิดเป็นวัฒนธรรมสุจริตสำหรับคนไทย โดยการไม่ยอมรับและไม่อดทนต่อการทุจริตฉ้อฉลทุกรูปแบบ

โครงการส่งเสริมท้องถิ่นปลอดทุจริต และโครงการประกาศเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริตต่อสาธารณชนของพรรคการเมือง เป็นจุดเริ่มต้นเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง เพื่อยกระดับเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านทุจริต ทำให้เกิดสังคมธรรมาภิบาลทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ พรรคการเมือง

และนักการเมืองได้มีความตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเอง เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์  
ส่วนตนในการบริหารราชการแผ่นดิน

ดังนั้น ทุกภาคส่วนจะต้องร่วมกันติดตาม ส่งเสริม และสนับสนุนเจตจำนงทางการเมือง  
ในการต่อต้านการทุจริต ให้มีการนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้ภาพรวมของการเมือง  
ทั้งในระดับชาติและท้องถิ่นมีความโปร่งใส สุจริต มีการทุจริตที่ลดลง และส่งผลให้ค่าคะแนนดัชนีการรับรู้  
การทุจริตของประเทศไทย (Corruption Perception Index : CPI) ไม่น้อยกว่า 50 คะแนน ตามเป้าประสงค์  
ของยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ.2560–2564)

## การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 สกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบาย

### หัวข้อ

### “แนวทางการเฝ้าระวังการดำเนินโครงการตามนโยบายของรัฐ”<sup>5</sup>

#### บทนำ

การทุจริตเชิงนโยบาย (Policy Corruption) คือ การแสวงหาประโยชน์ หรือการเอื้อประโยชน์ หรือการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวม อันเกิดจากการใช้อำนาจทางบริหารในการเสนอโครงการหรือกิจการนั้น ๆ และทำให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ การทุจริตในรูปแบบดังกล่าวเป็นปัญหาที่พบมากในปัจจุบัน ก่อให้เกิดผลเสียต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและประโยชน์ของประเทศชาติอย่างมหาศาล ซึ่งจากผลการวิจัยที่ผ่านมาพบว่า การทุจริตเชิงนโยบายมักเกิดจากการใช้ช่องว่างทางกฎหมายเข้าแสวงหาประโยชน์ส่วนตน โดยพบตั้งแต่ขั้นตอนการกำหนดนโยบายของพรรคการเมือง การใช้อำนาจอย่างไม่โปร่งใส อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผลการวิจัยได้ชี้ให้เห็นว่าโครงการพัฒนาสาธารณะต่าง ๆ สามารถถูกใช้เป็นเครื่องมือในการทุจริตได้ตลอดเวลา แต่การทุจริตเชิงนโยบายมักจะเกิดขึ้นในการกำหนดโครงการตามแผนการบริหารราชการแผ่นดิน เนื่องจากเป็นวาระแรกที่นโยบายของพรรคการเมืองถูกกำหนดให้เป็นรูปธรรม

ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. 2560 – 2564) จึงได้มีการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ “สกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบาย” เพื่อมุ่งป้องกันการทุจริตตลอดกระบวนการนโยบาย ซึ่งในห้วงเวลานี้ (เดือนสิงหาคม 2562) หลังจากที่ได้มีการจัดตั้งรัฐบาลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ถือเป็นช่วงการกำหนดโครงการตามแผนการบริหารราชการแผ่นดิน อันเป็นวาระแรกที่นโยบายของพรรคการเมืองถูกกำหนดให้เป็นรูปธรรม จึงมีความสำคัญยิ่งในการตรวจสอบและเฝ้าระวังไม่ให้เกิดการกำหนดนโยบายที่อาจจะก่อให้เกิดการทุจริตเมื่อนำนโยบายดังกล่าวเข้าสู่การปฏิบัติขึ้นได้ โดยสำนักงาน ป.ป.ช. ได้กำหนดกลยุทธ์ที่ 1 วางมาตรการเสริมในการสกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบายบนฐานธรรมาภิบาล ข้อ 1.7 การกำหนดมาตรการวิเคราะห์ความเสี่ยงและการใช้จ่ายงบประมาณ โดยมุ่งเน้นการตรวจสอบและเฝ้าระวังกรณีการร่วมมือกันระหว่างข้าราชการ นักการเมือง และนักธุรกิจเพื่อทุจริตโครงการขนาดใหญ่ของรัฐ และข้อ 11 การสร้างกลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารขึ้น พร้อมกันนี้ได้มีการเชิญวิทยากรจากภาคส่วนต่าง ๆ ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคสื่อมวลชน ร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนกันถึงการมีส่วนร่วมตามบทบาทภาคส่วนของตน ในการตรวจสอบและเฝ้าระวังกำหนดโครงการตามแผนการบริหารราชการแผ่นดินให้มีธรรมาภิบาล โปร่งใส และเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของประเทศชาติอย่างแท้จริง

<sup>5</sup> สำนักเฝ้าระวังและประเมินสภาวการณ์ทุจริต

## กรณีศึกษา

**๑. คู่มือแนวทางประเมินความเสี่ยงการทุจริต FRAs : FRAUD RISK - ASS (จัดทำโดย  
สำนักงาน ป.ป.ท.)**

คู่มือแนวทางประเมินความเสี่ยงการทุจริต FRAs : FRAUD RISK - ASS จัดทำขึ้นโดยกอง  
ยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงาน ป.ป.ท. ในฐานะเป็นกลไกของฝ่ายบริหารในการป้องกันและแก้ไขปัญหา  
การทุจริต มีบทบาทอำนาจหน้าที่ในการขับเคลื่อนหน่วยงานภาครัฐให้บริหารภายใต้กรอบธรรมาภิบาล  
เพื่อลดปัญหาการทุจริต

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ถือเป็นเครื่องมือหนึ่งในการบริหารเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาล  
ซึ่งเมื่อกล่าวถึงการทุจริต นอกจากการให้พิจารณาอนุมัติ อนุญาต ของทางราชการ ยังมีการทุจริตในการ  
ปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ ด้วย สำนักงาน ป.ป.ท. จึงเห็นถึงความจำเป็นที่ต้องมีคู่มือเพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ  
มีแนวทางการบริหารความเสี่ยงการทุจริตของทุกภาระงาน โดยเฉพาะการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต  
ซึ่งผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานต้องให้ความสำคัญ และถือเป็นนโยบายขององค์กร ด้วยการสั่งการหรือ  
มอบหมายให้มีการวางระบบการประเมินความเสี่ยงการทุจริตอย่างต่อเนื่อง จริงจัง เพื่อป้องกันและแก้ไข  
ปัญหาการทุจริตต่อไป

ตามคู่มือ สำนักงาน ป.ป.ท. ได้กำหนดประเภทความเสี่ยงการทุจริต ออกเป็น 3 ด้าน คือ  
1) ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต (เฉพาะหน่วยงานที่มีภารกิจให้บริการ  
ประชาชนอนุมัติหรืออนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณา อนุญาตของทาง  
ราชการ พ.ศ. 2558) 2) ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ และ  
3) ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

การจัดทำคู่มือแนวทางประเมินความเสี่ยงการทุจริต FRAs : FRAUD RISK - ASS ของสำนักงาน  
ป.ป.ท. ข้างต้น เป็นกิจกรรมส่วนหนึ่งที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกัน  
และปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564) ยุทธศาสตร์ที่ 3 สกัดกั้นทุจริตเชิงนโยบาย  
ในส่วนของกลยุทธ์ที่ 1 การวางมาตรการเสริมในการสกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบายบนฐานธรรมาภิบาล  
แนวทางตามกลยุทธ์ที่ 1.7 การกำหนดมาตรการวิเคราะห์ความเสี่ยงและการใช้จ่ายงบประมาณ กล่าวคือ  
การจัดทำคู่มือดังกล่าวมีแนวทางเบื้องต้นในการวิเคราะห์ความเสี่ยงของการทุจริตในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะสามารถ  
ตอบสนองต่อกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติฯ ระยะที่ 3

ทั้งนี้ ถ้าหน่วยงานต่าง ๆ นำคู่มือสำนักงาน ป.ป.ท. ไปเป็นแนวทางในการประเมินความเสี่ยง  
ต่อการทุจริตในหน่วยงานตนเอง ก็จะสามารถช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐได้

## ๒. โครงการเรื่อง การทุจริตเชิงนโยบาย : มาตรการในทางกฎหมายเพื่อควบคุม และป้องกันปัญหาการทุจริตเชิงนโยบายในประเทศไทย (เจ้าของโครงการ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (ส.ก.ว.)

เป็นโครงการวิจัยภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (ส.ก.ว.) โดยศาสตราจารย์ ดร.อุดม รัฐอมฤต และคณะ ซึ่งมีความสอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 สกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบาย (กลยุทธ์ที่ 1 วางมาตรการเสริมในการสกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบายบนฐานธรรมาภิบาลแนวทางตามกลยุทธ์ที่ 1.11 การสร้างกลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร) กล่าวคือ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารวบรวมรูปแบบของกระบวนการนำเสนอแนะนโยบายที่เป็นโครงการขนาดใหญ่เกี่ยวกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสำคัญของสังคม โดยฝ่ายการเมืองที่เป็นสาเหตุของปัญหาการทุจริตเชิงนโยบายในประเทศไทย และพัฒนาเครื่องมือในทางกฎหมายเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว

โครงการข้างต้นใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารที่เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และตัวอย่างกรณีศึกษาที่เกิดขึ้นในประเทศไทยและบทกฎหมายของต่างประเทศ ตลอดจนการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึกจากเจ้าหน้าที่รัฐ ภาคเอกชนและผู้ทรงคุณวุฒิ รวมถึงการจัดประชุมกลุ่มย่อยและสัมมนารับฟังความคิดเห็นสาธารณะ โดยจัดเน้นเฉพาะกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ เจ้าหน้าที่ของรัฐและเจ้าหน้าที่ภาคเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า ในต่างประเทศจะไม่ปรากฏการเรียกว่าการทุจริตเชิงนโยบาย (Corruption in policy) แต่จะถือว่า คือ การทุจริตอย่างเป็นระบบ (Systemic Corruption) ซึ่งมีลักษณะสำคัญได้แก่ การแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมคอร์รัปชันที่อาศัยอำนาจในการกำหนดนโยบายสาธารณะ และอำนาจในการกำกับดูแลหน่วยงานรัฐของนักการเมืองไปสร้างเงื่อนไขเพื่อสนับสนุนการคอร์รัปชันในรูปของการออกนโยบายหรือแนวทางให้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐนำไปดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่ตนมีอยู่ตามกฎหมาย

ปัจจุบันการดำเนินโครงการตามนโยบายของรัฐบาลที่มีลักษณะต้องใช้จ่ายเงินงบประมาณเป็นจำนวนมาก ซึ่งยังไม่มีบทกฎหมายใดที่กำหนดหลักเกณฑ์ในการริเริ่มการดำเนินงานไว้ รวมทั้งไม่มีการคัดกรองความเป็นไปได้ในการดำเนินงานของโครงการว่า มีความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์หรือไม่ หรือจะสร้างผลกระทบในทางที่เสียหายแก่ประชาชนหรือสังคมจนเกินสมควรที่ไม่ควรดำเนินการหรือไม่ ประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้ นับเป็นปัญหาสำคัญของการบริหารราชการแผ่นดินไทยซึ่งขาดกลไกเข้าไปป้องกัน ขณะที่หากเปรียบเทียบกับโครงการที่มีผลกระทบกับสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง ก็ยังมีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนดให้มีการชี้แจงข้อมูลต่อประชาชนและการจัดทำรายงาน EIA หรือ HIA เพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการตัดสินใจดำเนินงาน ซึ่งในที่สุดเงื่อนไขเหล่านี้ก็จะช่วยตัดทอนมิให้โครงการนั้นสามารถเกิดขึ้นได้ง่าย ตลอดจนข้อมูลที่ปรากฏในรายงานก็จะเป็นข้อมูลให้สาธารณชนได้รับทราบถึงเหตุผลและข้อเท็จจริงต่าง ๆ ตลอดจนผลดีผลเสียที่อาจเกิดขึ้น ก็ย่อมจะเป็นการสร้างการรับรู้และมีส่วนร่วมในวงกว้างที่จะนำไปสู่การแสดงออกเคลื่อนไหวทางสังคมต่อไป



สำหรับปัญหาการทุจริตเชิงนโยบายที่เกิดขึ้นในประเทศไทยมีลักษณะที่สอดคล้องกับต่างประเทศที่มีลักษณะสำคัญเชิงองค์ประกอบการทุจริตเชิงนโยบาย โดยมีข้อจำกัดในระบบควบคุมตรวจสอบที่ไม่สามารถสกัดกั้นได้ตั้งแต่การวางนโยบาย เพราะไม่มีกลไกทางกฎหมายเปิดช่องไว้ อีกทั้งโดยสภาพการทุจริตนั้นมาจากบุคคลซึ่งสังกัดฝ่ายรัฐบาลที่ครองเสียงข้างมาก จึงทำให้กระบวนการตรวจสอบทางการเมืองโดยรัฐสภาไม่ได้ผล และที่สำคัญคือไม่มีกฎหมายที่กำหนดข้อห้ามไว้ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องวางกฎเกณฑ์การดำเนินงานโครงการตามนโยบายของรัฐบาลโดยตราเป็นพระราชบัญญัติการปรับปรุงข้อห้ามในการใช้นโยบายหาเสียงของพรรคการเมืองที่ต้องห้ามให้มีความชัดเจนมากขึ้น โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งควรมีบทบาทในการวินิจฉัยและกำหนดบทลงโทษ ซึ่งจะต้องกำหนดข้อห้ามไว้ทั้งในรัฐธรรมนูญและกฎหมายการเลือกตั้ง การนำหลักการสมคบกระทำความผิดเพื่อป้องกันการทุจริตเชิงนโยบายมาบัญญัติไว้เป็นกฎหมายการแก้ไขเรื่องการแถลงนโยบายต่อรัฐสภา การกำหนดถึงการกระทำที่เข้าข่ายเป็นการทุจริตเชิงนโยบายไว้ในรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ผลจากการศึกษาสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการเป็นข้อเสนอสู่สาธารณะและหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบนำไปพัฒนาปรับปรุงแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อไป

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า ข้อเสนอให้มีมาตรการในทางกฎหมายเพื่อควบคุม และป้องกันปัญหาการทุจริตเชิงนโยบายในประเทศไทยของโครงการวิจัยข้างต้น สามารถตอบสนองประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ ซึ่งจะเกี่ยวกับการสกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบายโดยตรง กล่าวคือ เป็นการสร้างกลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร คือ การเสนอให้มีการวางกฎเกณฑ์การดำเนินงานโครงการตามนโยบายของรัฐบาล โดยใช้เครื่องมือทางกฎหมาย ซึ่งจะช่วยแก้ไขปัญหาการทุจริตเชิงนโยบายของประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น

## บทสรุป

การกำหนดแนวทางการเฝ้าระวังการดำเนินโครงการตามนโยบายของรัฐอันจะเป็นแนวทางที่นำไปสู่การสกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบายได้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อป้องกันมิให้เกิดการกำหนดนโยบายสาธารณะที่อาจจะเอื้อประโยชน์ให้กับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดโดยเฉพาะนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือกันของแต่ละภาคส่วน อันประกอบไปด้วยภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม ตลอดจนภาคสื่อมวลชน ในการดำเนินบทบาทของตนเองในการเฝ้าระวังการดำเนินโครงการต่าง ๆ ตามนโยบายของรัฐ เพื่อให้การดำเนินนโยบายเป็นไปด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเพื่อให้ประชาชนเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินนโยบายของรัฐอย่างแท้จริง

## การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 “พัฒนาระบบป้องกันการทุจริตเชิงรุก”

### หัวข้อ

#### “การป้องกันการทุจริตเชิงรุก : มุมมองผ่านการพัฒนาวัตกรรมการของหน่วยงานภาครัฐ”<sup>6</sup>

ยุทธศาสตร์ที่ 4 “พัฒนาระบบป้องกันการทุจริตเชิงรุก” มุ่งเน้นการพัฒนากลไกและกระบวนการงานด้านการป้องกันการทุจริตของประเทศไทยให้มีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเพื่อลดโอกาสการทุจริตหรือทำให้การทุจริตเกิดยากขึ้นหรือไม่เกิดขึ้นโดยอาศัยทั้งการกำหนดกลไกด้านกฎหมาย ด้านการบริหารและกลไกอื่น ๆ ตลอดจนส่งเสริมสร้างการปฏิบัติงานของหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชนให้มีธรรมาภิบาลมากยิ่งขึ้นโดยยุทธศาสตร์ที่ 4 “พัฒนาระบบป้องกันการทุจริตเชิงรุก” ประกอบด้วย 8 กลยุทธ์ ได้แก่

กลยุทธ์ที่ 1 เพิ่มประสิทธิภาพระบบงานป้องกันการทุจริต

กลยุทธ์ที่ 2 สร้างกลไกการป้องกันเพื่อยับยั้งการทุจริต

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อลดปัญหาการทุจริต

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนารูปแบบการสื่อสารสาธารณะเชิงสร้างสรรค์เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

กลยุทธ์ที่ 5 การพัฒนา วิเคราะห์และบูรณาการระบบการประเมินด้านคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานเพื่อเชื่อมโยงกับแนวทางการยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI) ของประเทศไทย

กลยุทธ์ที่ 6 สนับสนุนให้ภาคเอกชนดำเนินการตามหลักบรรษัทภิบาล

กลยุทธ์ที่ 7 พัฒนาสมรรถนะและองค์ความรู้เชิงสร้างสรรค์ของบุคลากรด้านการป้องกันการทุจริต

กลยุทธ์ที่ 8 การพัฒนาระบบและส่งเสริมการดำเนินการตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003 (United Nations Convention Against Corruption C.C. 2003)

การสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับชาติ ภายใต้หัวข้อ “การผลักดันยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต สู่ประเทศไทยใสสะอาด ไทยทั้งชาติต้านทุจริต” ประจำปี พ.ศ. 2562 กลุ่มที่ 4 “การป้องกันการทุจริตเชิงรุก : มุมมองผ่านการพัฒนาวัตกรรมการของหน่วยงานภาครัฐตามยุทธศาสตร์ที่ 4 “พัฒนาระบบป้องกันการทุจริตเชิงรุก” ของยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต สำนักงาน ป.ป.ช. โดยสำนักประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส จึงจะได้จัดให้มีการเสวนาทางวิชาการในประเด็นที่เกี่ยวข้อง โดยในปี พ.ศ. 2562 นี้ ได้หยิบยกเอากรณีศึกษาที่สอดคล้องกับกลยุทธ์ที่ 3 พัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อลดปัญหาการทุจริต ซึ่งมีแนวทางตามกลยุทธ์ คือ

<sup>6</sup> สำนักประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส

การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศในระบบบริหารงานสาธารณะเพื่อลดขั้นตอนหรือกระบวนการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐ และการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถศึกษาเรียนรู้และหาข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันการทุจริตในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่หลากหลายประกอบด้วย การเสวนาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทุจริต โดยระบบ Bitcoins ในการป้องกันการทุจริต ของกรมบัญชีกลาง นอกจากนี้ ยังมีประเด็นการป้องกันการทุจริตของการพัฒนาระบบการ e-bidding ด้วยนวัตกรรม Block chain ของธนาคารแห่งประเทศไทย นอกจากนี้ ยังจะได้มีการนำเสนอกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์ที่ 1 การเพิ่มประสิทธิภาพระบบงานป้องกันการทุจริต ในการพัฒนาระบบการทำงานแบบบูรณาการระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในการเข้ามามีส่วนร่วมกับระบบการป้องกันการทุจริต การพัฒนานวัตกรรมในการให้บริการภาครัฐ นั้น จะได้มีการนำเสนอผลการดำเนินการตามแผนบูรณาการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบของสำนักงาน ก.พ.ร. ได้รับการสนับสนุนงบประมาณตามแผนบูรณาการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ให้ดำเนินโครงการในการพัฒนาระบบและยกระดับการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐ และรวมถึงนวัตกรรมใหม่ของการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐเพื่อประชาชน ผ่านฐานข้อมูล ภาษีไปไหน? และภาษีมาจากไหน? โดยสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่าสามารถส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างที่โปร่งใสอย่างไร และป้องกันการทุจริตเชิงรุกได้อย่างไร และภาคประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในนวัตกรรมเหล่านี้ได้อย่างไร เพื่อให้ผู้เข้าร่วมรับฟังการเสวนาได้ทราบถึงภารกิจและความสำเร็จของหน่วยงานภาครัฐ ในการพัฒนานวัตกรรมและมีกลไกในการป้องกันการทุจริตเชิงรุก ในลักษณะที่หลากหลายเพื่อเป็นการถอดบทเรียนของหน่วยงานที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) สำหรับหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ ที่จะสามารถนำไปพัฒนาหรือประยุกต์ใช้ในการป้องกันการทุจริตอย่างแพร่หลายและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อแนวทางการพัฒนานวัตกรรมและสร้างกลไกในการป้องกันการทุจริตเชิงรุกของหน่วยงานภาครัฐ ในเอกสารประกอบนี้ จะขอนำเสนอใน 2 กรณีศึกษา ได้แก่ ภาษีไปไหน? ระบบข้อมูลการใช้จ่ายภาครัฐ (Thailand Government Spending) ของสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) และการพัฒนาระบบการ E-bidding ด้วยนวัตกรรม Block chain ของกรมบัญชีกลาง โดยแต่ละกรณีศึกษามีรายละเอียดสรุปได้ดังต่อไปนี้



## 1) ภาษีไปไหน? ระบบข้อมูลการใช้จ่ายภาครัฐ (Thailand Government Spending)

ภาษีไปไหน? คือ ระบบข้อมูลการใช้จ่ายภาครัฐ (Thailand Government Spending) ที่พัฒนาขึ้นโดยสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.) ร่วมมือกับคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (คตช.) สำนักงานรัฐมนตรีกระทรวงการคลัง สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานปรมาณ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ปปท.) กรมบัญชีกลาง

กรมประชาสัมพันธ์ และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

หลักการของภาษีไปไหน? ระบบข้อมูลการใช้จ่ายภาครัฐ คือ “เป็นจุดเริ่มต้น” ในการเปิดเผยข้อมูลการใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐพัฒนาต่อยอดในการบูรณาการข้อมูลร่วมกันระหว่างหน่วยงานตลอดจนการสร้างบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนและตรวจสอบการดำเนินงานของภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตใน 2 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 เพิ่มประสิทธิภาพระบบงานป้องกันการทุจริตด้วยการพัฒนามาตรการเชิงรุก ที่สามารถแก้ไขปัญหาการทุจริตในแต่ละระดับ พัฒนาระบบการทำงานแบบบูรณาการระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพิ่มบทบาทของภาคเอกชนและภาคประชาสังคมในการเข้ามามีส่วนร่วมกับระบบป้องกันการทุจริตยกระดับกลไกการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการป้องกันการทุจริต และกลยุทธ์ที่ 3 พัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อลดปัญหาการทุจริต ด้วยการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถศึกษาเรียนรู้และหาข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันการทุจริตได้

กลุ่มเป้าหมายหลักในการพัฒนาระบบบริการของระบบภาษีไปไหน? ระบบข้อมูลการใช้จ่ายภาครัฐ จะครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ของประเทศไทย ทั้งวัยทำงาน วัยเกษียณ และวัยรุ่น กล่าวคือ ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย สามารถเข้าถึงข้อมูลการใช้จ่ายภาครัฐ รวมทั้งสามารถมีส่วนร่วมได้โดยสะดวกผ่านช่องทางการมีส่วนร่วมการแสดงความคิดเห็นการแจ้งเรื่อง: แจ้งเรื่องร้องเรียน/แจ้งเบาะแสทุจริต และการเชื่อมต่อข้อมูลกับระบบในรูปแบบ API ตามคุณสมบัติพิเศษที่ได้หน่วยงานได้มีการพัฒนาระบบไว้สำหรับผู้ใช้งานได้อย่างสะดวกและรวดเร็วอีกด้วย



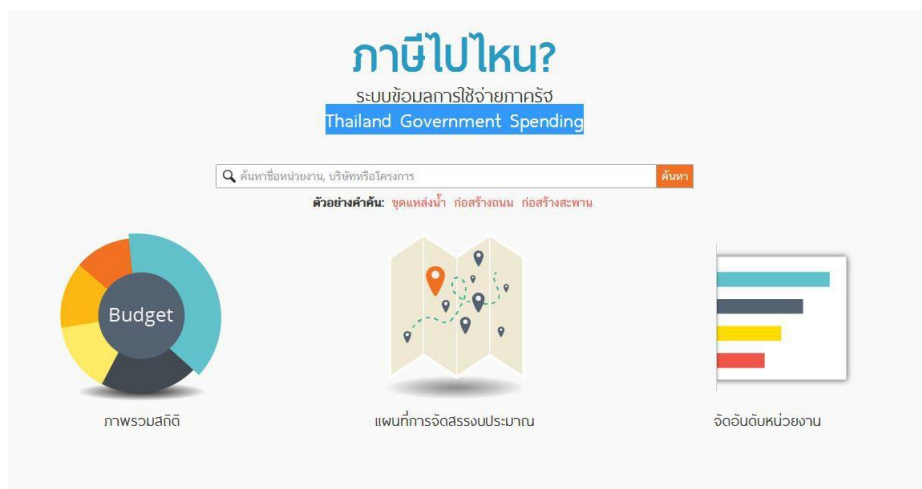
ภาษีไปไหน? ระบบข้อมูลการใช้จ่ายดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2559 จนถึงปัจจุบัน โดยระยะที่ 1 ในปี พ.ศ. 2559 เป็นการพัฒนาขึ้นในรูปแบบ Website เพียงอย่างเดียว ส่วนในระยะที่ 2 ในปี พ.ศ. 2560 เป็นการพัฒนาเพิ่มเติมจากระยะที่ 1 ที่มีเพียงรูปแบบเว็บไซต์ (Website) ให้มีการเพิ่มรูปแบบของ Mobile Application เพื่อความสะดวกของผู้ใช้งาน และในระยะที่ 3 ในปี พ.ศ. 2561 สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.) จึงได้พัฒนาระบบให้มีความสามารถเพิ่มเติมในระบบของวิธีการติดต่อสื่อสารระหว่างแอปพลิเคชันไม่ว่าแอปพลิเคชันนั้นจะรันอยู่บนอุปกรณ์ใด (Application Programming Interface : API) โดยการเปิดให้บริการเชื่อมโยงข้อมูลผ่าน Web Service ได้อีกด้วย

พื้นที่ในดำเนินการของภาษีไปไหน? ระบบข้อมูลการใช้จ่ายภาครัฐ ดำเนินการผ่านเว็บไซต์ [www.govspending.data.go.th](http://govspending.data.go.th) และผ่าน Mobile Application รองรับทั้ง IOS และ Android



รูปแบบการดำเนินการของเว็บไซต์ [govspending.data.go.th](http://govspending.data.go.th) หรือ ภาษีไปไหน? เป็นระบบสืบค้นข้อมูลการใช้จ่ายงบประมาณของภาครัฐ (Thailand Government Spending) ที่สามารถพิมพ์คำสืบ

ค้นหาชื่อหน่วยงาน บริษัทหรือโครงการต่างๆ ด้วยคำค้นหา (Keyword) สั้นๆ โดยสามารถเลือกให้แสดงภาพรวมสถิติ (Dashboard) ซึ่งมีรายละเอียด อาทิ งบประมาณที่ตั้ง งบประมาณที่ใช้ จำนวนโครงการรวมแสดงในรูปกราฟเพื่อเปรียบเทียบให้เห็นชัดเจนทั้งการใช้จ่ายรายเดือน พร้อมรายงานสรุป 10 โครงการงบประมาณสูงสุด 10 จังหวัดที่ใช้งบประมาณสูงสุด (ไม่รวมกทม.) และ 10 จังหวัดที่มีจำนวนโครงการมากที่สุด (ไม่รวมกทม.) แสดงราคาและจำนวนแบ่งตามประเภทโครงการรวมถึงจัดอันดับหน่วยงานจัดซื้อที่ใช้งบประมาณและโครงการสูงสุดพร้อมรายละเอียดบริษัทผู้ชนะการเสนอราคาสูงสุดของแต่ละโครงการ นอกจากนี้ยังมีระบุแผนที่และพิกัดให้เห็น ตำบล อำเภอ จังหวัด (แสดงรายละเอียดตามเอกสารต้นทาง) โดยเลือกการแสดงผลได้หลากหลายเพียงคลิกเดียวในรูปแบบที่ประเทศไทย และมีการอัปเดตข้อมูลทุกเดือน



## 2) การพัฒนาระบบการ e-bidding ด้วยนวัตกรรม Block chain ของกรมบัญชีกลาง

ระบบบล็อกเชน (Block chain) คือ รูปแบบการจัดเก็บข้อมูล (Database) อย่างหนึ่งของระบบที่ไม่มีศูนย์กลาง ซึ่งข้อมูลเหล่านั้นจะอยู่ในกล่องขนาดเดียวกันเป็นบล็อก (Block) เชื่อมต่อกันเป็นโซ่ (Chain) ทั้งนี้ หน่วยงานภาครัฐของประเทศไทยหลายแห่ง ได้นำเอาแนวของระบบบล็อกเชนมาปรับใช้กับการบริหารงานภาครัฐในมิติต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น การบริหารจัดการระบบทะเบียนที่ดินของภาครัฐ การบริหารการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และการให้บริการด้านสาธารณสุขของภาครัฐ รวมทั้ง การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ของกรมบัญชีกลางด้วย



กรมบัญชีกลางได้ดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาระบบการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีประกวดราคาอิเล็กทรอนิกส์ (e-bidding) ด้วยนวัตกรรม Block chain ทำให้ผู้ค้าภาครัฐได้รับความสะดวก รวดเร็วมากยิ่งขึ้น ที่สำคัญระบบนี้มีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ ลดการทุจริตที่อาจเกิดขึ้นได้ทุกขั้นตอน เมื่อเปรียบเทียบกับวิธีประกวดราคาแบบเดิมอื่นๆ ในอดีต

เหตุผลที่ทำให้ระบบบล็อกเชนกลายเป็นกลไกสำคัญต่อการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government Procurement: e-GP) ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากระบบบล็อกเชนมีความสามารถในการจัดเก็บและจัดระเบียบข้อมูลมหาศาลของการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ รวมถึงข้อมูลของการเสนอราคาในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐทั้งหมดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้หน่วยงานภาครัฐสามารถที่จะแลกเปลี่ยน และใช้ข้อมูลในฐานข้อมูลร่วมกันได้อย่างสะดวก โปร่งใส และปลอดภัยอย่างสูงสุด ซึ่งจะช่วยลดโอกาสในการทุจริตในกระบวนการได้เป็นอย่างมาก



ระบบการ e-bidding ด้วยนวัตกรรม Blockchain ของกรมบัญชีกลางนั้น เป็นแนวทางการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ที่ 4 “พัฒนาระบบป้องกันการทุจริตเชิงรุก” โดยเฉพาะในกลยุทธ์ที่ 3 พัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อลดปัญหาการทุจริต อย่างเด่นชัด กล่าวคือ การพัฒนานวัตกรรม

และเทคโนโลยีสารสนเทศในระบบบริหารงานสาธารณะเพื่อลดขั้นตอนหรือกระบวนการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐ เนื่องจากผู้ประกอบการและหน่วยงานของรัฐไม่มีโอกาสได้เจอกันก่อนวันทำสัญญา ทำให้ช่วยลดการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐมีความโปร่งใสและเกิดการแข่งขันอย่างเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น



กลุ่มเป้าหมาย หรือผู้ที่ได้รับประโยชน์ จากการพัฒนาและดำเนินงานระบบการ e-bidding ด้วยนวัตกรรม Block chain นี้ ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐทุกประเภท ทั่วประเทศ จำนวนกว่า 8,300 แห่ง ทั่วประเทศ ที่มีกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงาน รวมทั้งผู้ประกอบการทุกระดับ ทุกประเภท ทั่วประเทศ ที่เข้าร่วมการเสนอราคาผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ และรวมถึงผู้สังเกตการณ์ที่เกี่ยวข้องด้วย ซึ่งเมื่อ ภายหลังจากการดำเนินโครงการ e-bidding ด้วยนวัตกรรม Block chain ของกรมบัญชีกลางระยะหนึ่งไปแล้ว รัฐบาลคาดหวังว่าจะช่วยยกระดับความโปร่งใสของโครงการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ เนื่องจากจะมีการดำเนินการ ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ส่งเสริมให้มีผู้เข้าร่วมการเสนอราคาอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม และยังคงช่วยเพิ่ม ประสิทธิภาพการใช้จ่ายเงินงบประมาณของแผ่นดินอีกด้วย

การดำเนินโครงการ e-bidding ด้วยนวัตกรรม Block chain ของกรมบัญชีกลาง ได้มีการดำเนินการ อย่างต่อเนื่องภายหลังจากที่พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ได้มีผลประกาศใช้ ซึ่งได้กำหนดให้ผู้ประกอบการที่สนใจเข้าร่วมการประกวดราคาใช้วิธีประกวดราคา อิเล็กทรอนิกส์ หรือ e-bidding แทนการประกวดราคาแบบ e-Auction และการดำเนินการดังกล่าว กรมบัญชีกลาง ยังมีการพัฒนาระบบอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน โดยได้มีดำเนินการผ่านเว็บไซต์ [www.gprocurement.go.th](http://www.gprocurement.go.th) สำหรับให้กลุ่มเป้าหมายได้ลงทะเบียนเพื่อใช้งานอย่างสะดวกสบาย





[www.gprocurement.go.th](http://www.gprocurement.go.th)

หลังจากที่พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ได้ประกาศใช้ กำหนดให้ผู้ประกอบการที่สนใจเข้าร่วมการประกวดราคาใช้วิธีประกวดราคาอิเล็กทรอนิกส์หรือ e-bidding แทนการประกวดราคาแบบ e-Auction หากนำมาเปรียบเทียบกันแล้ว การประกวดราคาด้วยวิธี e-bidding จะทำให้ผู้ประกอบการได้รับความสะดวก และรวดเร็วมากขึ้นในทุกๆ ขั้นตอน ตั้งแต่ขั้นตอน การขอรับ/ซื้อเอกสารประกวดราคา สามารถดาวน์โหลดเอกสารผ่านทางระบบแทนการเดินทางมาซื้อ ด้วยตนเองที่หน่วยงานของรัฐ หรือการยื่นข้อเสนอ/เสนอราคาในรูปแบบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ เจ้าหน้าที่ ของหน่วยงานของรัฐจะไม่สามารถเห็นราคาของผู้ประกอบการเสนอจนกว่าจะมีการประกาศผลผู้ชนะสุดท้าย ทำให้การจัดซื้อจัดจ้างมีความโปร่งใส และเกิดการแข่งขันอย่างเป็นธรรม ไม่เอื้อให้มีการช่วยเหลือผู้เสนอราคา รายใดรายหนึ่งเนื่องจากผู้ประกอบการและหน่วยงานของรัฐไม่มีโอกาสได้เจอกันก่อนวันทำสัญญา อีกทั้ง ยังช่วยให้รัฐได้ประหยัดงบประมาณรายจ่ายให้กับรัฐบาลโดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 (ตุลาคม 2561 - มีนาคม 2562) ประหยัดงบประมาณแผ่นดินเป็นจำนวนเงินกว่า 83,387 ล้านบาท

การสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับชาติ ภายใต้หัวข้อ “การผลักดันยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการ  
การป้องกันและปราบปรามการทุจริต สู่ประเทศไทยใสสะอาด ไทยทั้งชาติต้านทุจริต” ประจำปี พ.ศ. 2562  
กลุ่มที่ 4 “การป้องกันการทุจริตเชิงรุก : มุมมองผ่านการพัฒนานวัตกรรมของหน่วยงานภาครัฐ สำนักงาน  
ป.ป.ช. โดยสำนักประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส ผู้รับผิดชอบในกลุ่มนี้ จะได้นำเสนอผลการดำเนินงาน  
ที่เป็นรูปธรรมของหน่วยงานภาครัฐที่ได้มีการดำเนินงานตามกลยุทธ์ของยุทธศาสตร์ที่ 4 “พัฒนาระบบป้องกัน  
การทุจริตเชิงรุก” มุ่งเน้นการพัฒนากลไกและกระบวนการด้านการป้องกันการทุจริตของประเทศไทยให้มีความ  
ความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อลดโอกาสการทุจริตหรือทำให้การทุจริตเกิดยากขึ้นหรือไม่  
เกิดขึ้นโดยอาศัยทั้งการกำหนดกลไกด้านกฎหมาย ด้านการบริหารและกลไกอื่น ๆ ตลอดจนเสริมสร้าง  
การปฏิบัติงานของหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชนให้มีธรรมาภิบาลมากยิ่งขึ้น โดยในปี ประจำปี พ.ศ. 2562 นี้  
จะมุ่งเน้นในกรณีศึกษาของกลยุทธ์ที่ 1 การเพิ่มประสิทธิภาพระบบงานป้องกันการทุจริต และในกลยุทธ์ที่ 3  
พัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อลดปัญหาการทุจริต ผ่านกรณีศึกษาของ 4 หน่วยงานภาครัฐ  
ประกอบด้วย ทิศทางการพัฒนาระบบการ E-bidding ด้วยนวัตกรรม Block chain โดยผู้แทน  
ของกรมบัญชีกลาง Bitcoins นวัตกรรมทางการเงิน สู่การป้องกันการทุจริตแนวใหม่ โดยผู้แทนของธนาคาร  
แห่งประเทศไทย การพัฒนานวัตกรรมการให้บริการภาครัฐ ตามแผนบูรณาการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ  
โดยผู้แทนของสำนักงาน ก.พ.ร. และรวมถึงช่องทางของการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐเพื่อประชาชน

ระบบ ภาษีไปไหน? และภาษีมาจากไหน? โดยผู้แทนจากสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ซึ่งจะสามารถฉายภาพให้ผู้เข้าร่วมการเสวนา ในกลุ่มที่ 4 นี้ ได้รับทราบถึงพัฒนาการและกลไกที่จะสามารถส่งเสริมการป้องกันการทุจริตเชิงรุกในหน่วยงานภาครัฐได้อย่างไร และภาคประชาชนในฐานะกลุ่มเป้าหมายหลักในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างไร



ธนาคารแห่งประเทศไทย  
BANK OF THAILAND

**DGA**

Digital Government Development Agency





## การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

### ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 ปฏิรูปกลไกและกระบวนการการปราบปรามการทุจริต

#### หัวข้อ

#### “มิติใหม่ในการปราบปรามการทุจริตของประเทศไทย”<sup>7</sup>

#### บทนำ

ยุทธศาสตร์การปฏิรูปกลไกและกระบวนการการปราบปรามการทุจริตเป็นยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการปรับปรุงและพัฒนากลไกและกระบวนการต่าง ๆ ของการปราบปรามการทุจริตทั้งระบบให้สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับ ตั้งแต่การปรับปรุงระบบการรับเรื่องร้องเรียนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมด้านปราบปรามการทุจริต การพัฒนาระบบการตรวจสอบทรัพย์สินเพื่อตรวจสอบการทุจริต การปฏิรูปกลไกและกระบวนการในการตรวจสอบและไต่สวน การปรับปรุงและบูรณาการขั้นตอนและกรอบระยะเวลาในการปฏิบัติงานของหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมด้านปราบปรามการทุจริตให้มีความรวดเร็ว การพัฒนาเทคโนโลยีพิเศษในการดำเนินคดีที่รวดเร็วมากขึ้น การวางแผนกำหนดทิศทางในการปราบปรามการทุจริตตามสถิติและฐานข้อมูลระดับความเสียหาย/ความเร่งด่วน/จำนวนของคดีการทุจริต การศึกษาวิเคราะห์พลวัตของการทุจริตเพื่อตรากฎหมายป้องกันการทุจริตในเชิงรุก การบูรณาการข้อมูลและข่าวกรองประกอบการปราบปรามการทุจริตให้มีประสิทธิภาพ การคุ้มครองพยานและผู้แจ้งเบาะแสในคดีทุจริตให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้การดำเนินคดีเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว และเมื่อคดีถึงที่สุดแล้วจะมีการเผยแพร่ให้สาธารณชนและสังคมเกิดความตระหนักและเกรงกลัวในการกระทำการทุจริต รวมไปถึงการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการปราบปรามการทุจริตตามแนวทางของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003 (United Nations Convention against Corruption : UNCAC) ด้วย

#### วัตถุประสงค์

1. เพื่อปรับปรุงและพัฒนากลไกและกระบวนการการปราบปรามการทุจริตให้มีความรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และเท่าทันต่อพลวัตของการทุจริต
2. เพื่อตรากฎหมายและปรับปรุงกฎหมายให้กระบวนการปราบปรามการทุจริตมีประสิทธิภาพ
3. เพื่อบูรณาการกระบวนการปราบปรามการทุจริตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งระบบ
4. เพื่อให้ผู้กระทำความผิดถูกดำเนินคดีและลงโทษอย่างเป็นรูปธรรมและเท่าทันต่อสถานการณ์

#### เป้าประสงค์

1. การปฏิบัติงานด้านการปราบปรามการทุจริตมีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ
2. คดีการทุจริตและการกระทำทุจริตลดน้อยลง

<sup>7</sup> สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์

### ตัวชี้วัด

1. ระยะเวลาเฉลี่ยของการดำเนินคดีทุจริตจำแนกตามขนาดและประเภทของคดี
2. ร้อยละของคดีการทุจริตที่ดำเนินการแล้วเสร็จจำแนกตามขนาดและประเภทของคดี

### **การดำเนินการ**

การผลักดันยุทธศาสตร์การปฏิรูปกลไกและกระบวนการการปราบปรามการทุจริตได้มีการดำเนินงานผ่านกลไกคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าด้วยการปฏิรูปกลไกและกระบวนการการปราบปรามการทุจริต ซึ่งมีกรรมการ ป.ป.ช. (นายณรงค์ รัฐอมฤต) เป็นประธานอนุกรรมการ กรรมการ ป.ป.ช. (นายวิทยา อาคมพิทักษ์) เป็นอนุกรรมการ และมีผู้แทนจากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงาน ป.ป.ท. สำนักงาน ปง. กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานกิจการยุติธรรม และกรมราชทัณฑ์ ตลอดจนผู้แทนจากหน่วยงานระดับนโยบายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานประมาณ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงาน ก.พ.ร. กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร และกรมประชาสัมพันธ์ ร่วมเป็นอนุกรรมการ

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าด้วยการปฏิรูปกลไกและกระบวนการการปราบปรามการทุจริต ได้กำหนดให้มีการจัดทำโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมเพื่อปราบปรามการทุจริต เมื่อวันที่ 16 – 18 สิงหาคม 2561 ณ โรงแรม เดอะ รีเจ้นท์ ชะอำ บีช จังหวัดเพชรบุรี เนื่องจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ที่มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2561 มีสาระสำคัญในการดำเนินงานด้านปราบปรามการทุจริตที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งการสัมมนาดังกล่าวได้ข้อสรุปที่สำคัญ 13 ประเด็น ได้แก่ 1) การรับเรื่องกล่าวหาร้องเรียน 2) การมอบหมายเรื่องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแทน 3) การกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกันหลายฐานความผิด 4) ลักษณะของเรื่องที่จะมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแทน 5) การฝากขังของพนักงานสอบสวน 6) การดำเนินคดีทุจริตภายหลังคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิด 7) การติดตามผลการดำเนินคดีการควบคุม กำกับ ติดตาม หน่วยงานของรัฐที่ได้รับมอบหมาย 8) มาตรการเกี่ยวกับการติดตามทรัพย์สินของรัฐคืน 9) มาตรฐานการปฏิบัติ มาตรการเร่งรัดการดำเนินคดีให้มีความรวดเร็ว โปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้ 10) มาตรการคุ้มครองพยานและการส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต 11) การยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐ 12) การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเชื่อมโยงข้อมูลคดีทุจริต และ 13) การชี้แจงทำความเข้าใจคู่มือการดำเนินงานตามมาตรา 61

โดยในการผลักดันให้ข้อเสนอจากการสัมมนาเกิดผลในทางปฏิบัติคณะกรรมการฯ ได้เสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้แต่งตั้งคณะทำงาน 3 คณะ ได้แก่ 1) คณะทำงานจัดทำแนวทางดำเนินการรับเรื่องกล่าวหาร้องเรียน การส่งมอบเรื่องกล่าวหาร้องเรียน และการดำเนินคดี 2) คณะทำงานจัดทำแนวทาง

การดำเนินงานเกี่ยวกับการจับกุม คမ်းขัง และคุ้มครองพยาน และ 3) คณะทำงานจัดทำระบบสารสนเทศ  
เพื่อการบริหารงานคดีทุจริต ซึ่งมีผลการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

คณะที่ 1 คณะทำงานจัดทำแนวทางดำเนินการรับเรื่อง กล่าวหา ร้องเรียน การส่งมอบเรื่อง  
กล่าวหา ร้องเรียน และการดำเนินคดี มีผลการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่ จัดทำระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน  
เช่น ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561  
(ร่าง) ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และกรอบ  
ระยะเวลาดำเนินการและรายงานผลของหน่วยงานรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการป้องกัน  
และปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ... การกำหนดหลักเกณฑ์การตรวจรับคำกล่าวหา และจัดทำคู่มือการปฏิบัติหน้าที่  
ของพนักงานสอบสวน

คณะที่ 2 คณะทำงานจัดทำแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับการจับกุม คမ်းขัง และคุ้มครองพยาน  
มีผลการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่ การกำหนดแนวทางการปฏิบัติกรณีการจับกุมตัวผู้ถูกร้อง ตามมาตรา 61 แห่ง  
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 แนวทาง  
การปฏิบัติในการควบคุมตัวหรือประสานขอความร่วมมือให้มีการควบคุมตัว และการจัดทำ (ร่าง) ระเบียบ  
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการจับกุม คမ်းขัง และปล่อยชั่วคราว พ.ศ. ...

คณะที่ 3 คณะทำงานจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานคดี ผลการดำเนินงาน  
ที่สำคัญ ได้แก่ มีแผนการดำเนินงานในการประสานเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม  
โดยได้มีการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างสำนักงาน ป.ป.ช. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปแล้ว 2 หน่วยงาน ได้แก่  
กรมราชทัณฑ์ และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน นอกจากนี้ยังได้กำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาให้กับ  
หน่วยงานที่ไม่พร้อมในการเชื่อมโยงข้อมูล โดยสำนักงาน ป.ป.ช. ได้พัฒนา Web Application ให้กับหน่วยงาน  
ที่ยังไม่มีความพร้อมในการเชื่อมโยงข้อมูลให้สามารถใช้งานผ่านเครือข่าย GIN โดยทำการบันทึกข้อมูล (key in)  
และส่งมาที่สำนักงาน ป.ป.ช.

สำหรับผลการดำเนินงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ  
ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 เพื่อผลักดันการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ปฏิรูปปกโลกและกระบวนการ  
การปราบปรามการทุจริต มีดังนี้

### 1. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

#### การบริหารจัดการคดี

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 (ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2561 – 30 มิถุนายน 2562) สำนักงาน ป.ป.ช. ได้มี  
การดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นแล้วเสร็จ จำนวน 2,316 เรื่อง และดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง  
แล้วเสร็จ จำนวน 293 เรื่อง

ตารางสถิติผลการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นและการไต่สวนข้อเท็จจริงของสำนักงาน  
ป.ป.ช. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2561 – 30 มิถุนายน 2562

เดือน	สำนักงาน ป.ป.ช.	
	การตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้น	การไต่สวนข้อเท็จจริง
ตุลาคม 2561	184	46
พฤศจิกายน 2561	89	40
ธันวาคม 2561	167	46
มกราคม 2562	176	25
กุมภาพันธ์ 2562	311	27
มีนาคม 2562	325	34
เมษายน 2562	302	18
พฤษภาคม 2562	359	27
มิถุนายน 2562	403	30
รวม	2,316	293

ที่มา : ระบบ CFS ของสำนักงาน ป.ป.ช. ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2562

สำหรับการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าพนักงานของรัฐและการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการยื่นบัญชี คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ผลักดันให้มีการจัดทำอนุบัญญัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 จำนวน 13 ฉบับ ซึ่งการดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สิน งบประมาณ พ.ศ. 2562 (ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2561 – 30 มิถุนายน 2562) ได้มีการดำเนินการตรวจสอบปกติจำนวน 1,585 เรื่อง ดำเนินการตรวจสอบยืนยัน จำนวน 134 เรื่อง และดำเนินการตรวจสอบเชิงลึก จำนวน 30 เรื่อง

ตารางสถิติบัญชี/เรื่องตรวจสอบทรัพย์สินแล้วเสร็จของสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำปี  
งบประมาณ พ.ศ. 2562 ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2561 – 30 มิถุนายน 2562

เดือน	สำนักงาน ป.ป.ช.		
	ปกติ	ยืนยัน	เชิงลึก
ตุลาคม 2561	257	14	0
พฤศจิกายน 2561	269	32	7
ธันวาคม 2561	57	31	8
มกราคม 2562	91	5	2
กุมภาพันธ์ 2562	101	4	0
มีนาคม 2562	575	29	5
เมษายน 2562	71	6	2
พฤษภาคม 2562	126	2	0
มิถุนายน 2562	38	11	6
รวม	1,585	134	30

ที่มา : ระบบ NACC SMART E-VISION PORTAL ของสำนักงาน ป.ป.ช. ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2562

### การพัฒนาบุคลากร

สำนักงาน ป.ป.ช. ได้มีการเสริมสร้างสมรรถนะบุคลากรด้านปราบปรามการทุจริต ซึ่งมีส่วนสำคัญในการปฏิรูปกลไกและกระบวนการการปราบปรามการทุจริต โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ดำเนินการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านการไต่สวน และด้านการตรวจสอบทรัพย์สิน เช่น การอบรมให้ความรู้ในการปฏิบัติงานไต่สวนเฉพาะด้านคดี จำนวน 2 หลักสูตร ได้แก่ คดีการออกเอกสารสิทธิที่ดิน และคดีรื้อรายผิดปกติ การเสริมสร้างสมรรถนะให้แก่เจ้าพนักงานตรวจสอบทรัพย์สินของสำนักงาน ป.ป.ช. การเสริมสร้างความรู้ให้แก่บุคลากรในสังกัดศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต และพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ในเรื่อง นิติเศรษฐศาสตร์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต รวมทั้งการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ช. ภาค 1 – 9

## 2. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.)

### การบริหารจัดการคดี

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 (ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2561 – 30 มิถุนายน 2562) สำนักงาน ป.ป.ท. ได้มีการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นแล้วเสร็จ จำนวน 2,937 เรื่อง และดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงแล้วเสร็จ จำนวน 231 เรื่อง

ตารางสถิติผลการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นและการไต่สวนข้อเท็จจริงของสำนักงาน ป.ป.ท. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2561 – 30 มิถุนายน 2562

เดือน	สำนักงาน ป.ป.ท.	
	การตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้น	การไต่สวนข้อเท็จจริง
ตุลาคม 2561	263	30
พฤศจิกายน 2561	332	18
ธันวาคม 2561	242	28
มกราคม 2562	231	25
กุมภาพันธ์ 2562	302	34
มีนาคม 2562	261	24
เมษายน 2562	247	24
พฤษภาคม 2562	292	21
มิถุนายน 2562	767	27
รวม	2,937	231

ที่มา : กองบริหารคดี สำนักงาน ป.ป.ท. ณ วันที่ 5 กรกฎาคม 2562



### 3. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

#### การบริหารจัดการคดี

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยกองบังคับการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ดำเนินโครงการรวบรวมวิเคราะห์ตรวจสอบข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานราชการ ซึ่งได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อป้องกันปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐในรูปแบบเครือข่ายองค์กรอาชญากรรมด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ไปแล้ว จำนวน 251 แห่ง จากเป้าหมายที่ตั้งไว้ 360 แห่ง และได้ดำเนินการจัดทำสำนวนส่งสำนักงาน ป.ป.ช./สำนักงาน ป.ป.ท. จำนวน 47 คดี จากเป้าหมายที่ตั้งไว้ 50 คดี

#### การพัฒนาบุคลากร

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ดำเนินโครงการอบรมการสืบสวนสอบสวนคดีเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งเป็นการให้ความรู้แก่พนักงานสอบสวนทั่วประเทศ จำนวน 239 คน เกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวกับการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ เทคนิคการสืบสวนเกี่ยวกับคดีทุจริต การจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การยึดทรัพย์สินความผิดมูลฐาน การฮั้วประมูล และการจัดทำสำนวนการสอบสวนคดีป้องกันปราบปรามการทุจริต เพื่อรองรับการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

### 4. สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

#### การบริหารจัดการคดี

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีการดำเนินการตามความผิดมูลฐานที่เกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบ ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2561 – 30 มิถุนายน 2562 ดังนี้

1. การดำเนินการตรวจสอบ วิเคราะห์สืบสวน รวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินการกับทรัพย์สินในความผิดมูลฐานที่เกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบ (รับเรื่องมาดำเนินการ) จำนวน 86 เรื่อง
2. การดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด สามารถยึด/อายัดได้ 5 เรื่อง และยุติไม่ดำเนินการ 34 เรื่อง รวมทั้งสิ้น 39 เรื่อง มูลค่าทรัพย์สิน 356,183,149.39 บาท และเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 2,632,000 ดอลลาร์สหรัฐ

#### ผลการดำเนินงาน

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 สำนักงาน ป.ป.ง. ได้ดำเนินคดีที่สำคัญ ได้แก่ คดีจำนำข้าว และคดีคลองด่าน สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

#### คดีการทุจริตจากโครงการรับจำนำข้าว และการระบายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ

สำนักงาน ป.ป.ง. ได้รับเรื่องหนังสือจากคณะกรรมการการศึกษาตรวจสอบเรื่องการทุจริตและเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภาได้ส่งเรื่องร้องเรียนของนายมงคลกิตต์ สุขสินธารานนท์ กรณีให้ตรวจสอบการทุจริต

การโอนเงินของนักการเมืองและข้าราชการระดับสูงที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตงบประมาณจำนำข้าว 4.05 แสนล้านบาท และหนังสือจากนายวรงค์ เดชกิจวิกรม อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดพิษณุโลก เขต 1 พรรคประชาธิปัตย์ ให้ตรวจสอบเส้นทางการเงินอันเป็นความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน กรณีมีการทุจริตจากนโยบายการระบายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ หรือ จีทูจี ซึ่งเลขอาธิการ ปง. ได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบรายงานการทำธุรกรรมหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมเบื้องต้น ซึ่งผลการตรวจสอบพบว่า มีการกระทำเข้าข่ายเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (5) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งการดำเนินงานที่ผ่านมา สำนักงาน ปง. ได้ดำเนินการยึดอายัดทรัพย์สินมูลค่ากว่าหนึ่งหมื่นล้านบาท เช่น เงินสด เงินในบัญชีเงินฝาก โฉนดที่ดิน อาคารห้องชุด ที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้าง เป็นต้น โดยในปัจจุบัน พนักงานเจ้าหน้าที่ยังมีการตรวจสอบธุรกรรมและทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ ความผิดมูลฐานของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตโครงการรับจำนำข้าวและการระบายแบบรัฐต่อรัฐ และนายอภิชาติ จันทรสกุลพร กับพวก เพิ่มเติม หากพบข้อมูลทรัพย์สินของกลุ่มบุคคลดังกล่าวเพิ่มเติม พนักงานเจ้าหน้าที่จะพิจารณา ดำเนินการกับทรัพย์สินดังกล่าวตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ต่อไป

คดีกรณีกู้ยืมบุคคลที่มีพฤติการณ์ในการทุจริตและแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบด้วย  
กฎหมายจากโครงการออกแบบร่วมก่อสร้างรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย เขตควบคุมมลพิษ จ.สมุทรปราการ

สำนักงาน ปง. ได้รับหนังสือจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แห่งชาติ ขอความร่วมมือส่งข้อมูลกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐทุจริตต่อหน้าที่ และหนังสือขอส่งข้อมูลเพิ่มเติม และหนังสือจากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ขอให้ใช้อำนาจยึดหรืออายัดเงินผู้ร่วมกระทำความผิดคดีคลองด่าน ซึ่งเป็นกรณีมีพฤติการณ์เกี่ยวกับการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ซึ่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้มีมติชี้มูลความผิดทางอาญาแก่นายวัฒนา อัครเวม ฐานใช้อำนาจข่มขู่หรือจู่โจม เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองและเจ้าหน้าที่สำนักงานที่ดินจังหวัดสมุทรปราการ สาขาบางพลี ให้ออกโฉนดที่ดินโดยมิชอบจำนวน 1,900 ไร่ ทับที่คลองสาธารณะประโยชน์และทิ้งขยะซึ่งเป็นที่หวงห้ามเพื่อนำไปขายให้กรมควบคุมมลพิษ ตามมาตรา 148 และมาตรา 157 แห่งประมวลกฎหมายอาญา และขอให้ศาลริบทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด เป็นพระผงสุพรรณ จำนวน 1 องค์ ที่นายวัฒนา อัครเวม มอบให้แก่เจ้าพนักงานที่ดินตกเป็นของแผ่นดิน และชี้มูลทางวินัยร้ายแรง และอาญาแก่เจ้าหน้าที่กรมที่ดิน และเจ้าหน้าที่กรมการปกครอง รวมทั้งก้านันคลองด่าน จำนวน 11 ราย และส่งเรื่องให้อัยการสูงสุด เพื่อดำเนินคดีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ต่อมาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้มีคำพิพากษาในคดีหมายเลขดำที่ อม.2/2550 คดีหมายเลขแดงที่ อม.2/2551 ลงวันที่ 9 กรกฎาคม 2551 พิพากษาลงโทษ นายวัฒนา อัครเวม ในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 148 ลงโทษจำคุก 10 ปี และให้ริบพระผงสุพรรณของกลาง และให้กรมที่ดินเพิกถอนโฉนด จำนวน 5 แปลง เนื้อที่ 1,358 ไร่ ที่กลุ่มกิจการร่วมค้า NVPSKG เสนอขายให้กับกรมควบคุมมลพิษ และให้ที่ดินกลับคืนสู่ที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน คณะกรรมการธุรกรรมได้มีมติมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อตรวจสอบธุรกรรม

หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และดำเนินการยึดอายัดทรัพย์สินมูลค่ากว่าพันล้านบาท เช่น  
เงินสด เงินในบัญชีเงินฝาก ที่ดิน เป็นต้น โดยในปัจจุบันพนักงานเจ้าหน้าที่มีตรวจสอบธุรกรรมและทรัพย์สิน  
ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานของกลุ่มบุคคลที่มีพฤติการณ์ดังกล่าว เพิ่มเติม หากพบข้อมูลทรัพย์สิน  
เพิ่มเติม พนักงานเจ้าหน้าที่จะพิจารณาดำเนินการกับทรัพย์สินดังกล่าวตามพระราชบัญญัติป้องกันและ  
ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ต่อไป

## บทสรุป

จากการดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 5 “ปฏิรูปกลไกและกระบวนการการปราบปราม  
การทุจริต” ภายใต้กรอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561  
ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงการทำงานในกระบวนการยุติธรรมที่สำคัญในการปฏิรูปกลไกและ  
กระบวนการการปราบปรามการทุจริต ที่มุ่งเน้นกระบวนการการปราบปรามการทุจริตให้มีความรวดเร็ว  
มีประสิทธิภาพ และเป็นธรรม ซึ่งหากการดำเนินงานมีความล่าช้าถือเป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับการเอาผิด  
การทุจริตคอร์รัปชัน แม้หลายคดีจะมีพยานหลักฐานและสำนักงาน ป.ป.ช. มีอำนาจดำเนินคดีเต็มที่แล้ว  
แต่ด้วยภาระงานที่ล้นมือและกฎระเบียบมากมาย ทำให้คดีจำนวนมากจึงค้างค้ำอยู่ที่สำนักงาน ป.ป.ช.  
ดังนั้น การพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการทำหน้าที่  
ตรวจสอบและปราบปรามการทุจริต ให้มีองค์ความรู้ในเชิงสหวิทยาการและเสริมสร้างทักษะในการทำงาน  
มากยิ่งขึ้น ย่อมส่งผลดีต่อการปฏิบัติงานด้านปราบปรามการทุจริตที่มีประสิทธิภาพทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ดังนั้น การดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมข้างต้นจึงเป็นส่วนหนึ่ง  
ที่จะตอบตัวชี้วัดระดับยุทธศาสตร์ทั้งเรื่องระยะเวลาของการดำเนินคดีทุจริต และคดีการทุจริตที่ดำเนินการแล้ว  
เสร็จตามกรอบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้  
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6 ยุทธศาสตร์คະແນນດັชนีการรับรู้การทุจริต  
(Corruption Perceptions Index: CPI) ของประเทศไทย  
หัวข้อ  
“สินบน ส่งผลต่อค่า CPI อย่างไร”<sup>8</sup>

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 –2564) ได้กำหนดเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ไว้ คือ “ระดับคะแนนของดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) สูงกว่าร้อยละ 50” หมายความว่า ภายในช่วงระยะเวลาการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติฯ ฉบับนี้ ประเทศไทยจะต้องมีระดับการทุจริตลดลง หรือมีความโปร่งใสมากเพียงพอที่องค์กรความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International : TI) ประเมินดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของประเทศไทยได้มากกว่า 50 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน

การยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของประเทศไทย ได้กำหนดให้เป็นหนึ่งในประเด็นยุทธศาสตร์ย่อยที่จะต้องร่วมขับเคลื่อนไปพร้อม ๆ กับประเด็นยุทธศาสตร์ทั้ง 5 ประเด็นก่อนหน้านี้ โดยกำหนดเป็นประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6 “ยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ของประเทศไทย” โดยกำหนดตัวชี้วัดระดับยุทธศาสตร์ต้องมีคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) สูงกว่าร้อยละ 50 โดยกำหนดกลยุทธ์ไว้ 2 กลยุทธ์ คือ 1) ศึกษาและกำกับติดตามการยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของประเทศไทย และ 2) บูรณาการเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเพื่อยกระดับดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของประเทศไทยทั้งนี้ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6 มีสถานะอย่างน้อย 2 ประการ กล่าวคือ

*ประการแรก* สถานะยุทธศาสตร์ย่อยของยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยในสถานะนี้ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6 จะมีลักษณะเช่นเดียวกับประเด็นยุทธศาสตร์อื่น ๆ คือ เมื่อมีการดำเนินการที่สอดคล้องกับกลยุทธ์ที่กำหนดไว้แล้ว ผลลัพธ์ที่ได้ย่อมเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้บรรลุเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ คือ “ระดับคะแนนของดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) สูงกว่าร้อยละ 50” โดยกลยุทธ์ที่สำคัญสำหรับสถานะแรกนี้ คือ “ศึกษาและกำกับติดตามการยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของประเทศไทย” การดำเนินการตามกลยุทธ์ดังกล่าวจะได้ผลผลิตเป็นองค์ความรู้ที่สำคัญ เพื่อนำมาวิเคราะห์และหาแนวทางในการยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) และต่อยอดเป็นข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของประเทศไทยต่อไป ซึ่งประเด็นยุทธศาสตร์อื่น ๆ จะต้องพิจารณา

<sup>8</sup> สำนักมาตรฐานการเชิงรุกและนวัตกรรม

กำหนดแนวทางการดำเนินการภายใต้ผลการศึกษาวิเคราะห์ที่ได้มา เพื่อให้การดำเนินการของทุกประเด็น  
ยุทธศาสตร์ย่อยทั้งหมด สามารถบรรลุเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้

*ประการที่สอง* คือ สถานะที่เป็นภาพรวมของประเด็นยุทธศาสตร์ย่อยทั้งหมดของยุทธศาสตร์ชาติ  
ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ ในสถานะนี้ กลยุทธ์ “การบูรณาการเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ  
ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต” เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญที่จะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้  
ได้ ทั้งนี้ ต้องดำเนินการควบคู่ไปกับกลยุทธ์แรก คือ การศึกษาและกำกับติดตามการยกระดับคะแนนดัชนี  
การรับรู้การทุจริต (CPI) ที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้  
การทุจริตของประเทศไทย

## การดำเนินการ

### 1. ความร่วมมือของคณะกรรมการ ป.ป.ช.กับรัฐบาล ในการยกระดับคะแนนดัชนี การรับรู้การทุจริต (CPI) ของประเทศไทย

#### 1) การศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI)

##### ระยะแรก

ในช่วงปี 2558 – 2559 ซึ่งเป็นช่วงรอยต่อระหว่างห้วงเวลาของยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วย  
การป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2556 – 2560) และยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกัน  
และปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 – 2564) สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์  
แหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (TI) ใช้จัดทำรายงานคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต  
(CPI) ของประเทศต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยของแต่ละแหล่งข้อมูล  
กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม รวมถึงผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับแหล่งข้อมูลเหล่านั้น และได้นำผลการศึกษา  
มาจัดทำเป็นข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) เสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช.  
พิจารณา และเมื่อวันที่ 24 มกราคม 2560 คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติเห็นชอบข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับ  
คะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) และให้เสนอข้อเสนอแนะฯ ดังกล่าว ต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณา  
มอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการต่อไป

ต่อมา รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี  
ได้มอบหมายให้สำนักงาน ป.ป.ท. เป็นหน่วยงานหลักรับข้อเสนอแนะฯ ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไปพิจารณา  
ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาแนวทางและความเหมาะสมของข้อเสนอแนะฯ ดังกล่าว โดยสำนักงาน  
ป.ป.ท. ได้เสนอผลการพิจารณาข้อเสนอแนะฯ ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต่อคณะรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี  
ในคราวประชุมเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2560 มีมติรับทราบผลการพิจารณาข้อเสนอแนะฯ เพื่อยกระดับคะแนน  
ดัชนีการรับรู้การทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช.ตามที่สำนักงาน ป.ป.ท. เสนอ

ข้อเสนอแนะในการยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ประกอบด้วยข้อเสนอแนะ  
4 ด้าน สรุปได้ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย ประกอบด้วย

1.1 การกำกับและติดตามหน่วยงานของรัฐในการปฏิบัติตามนโยบายต่อต้านการทุจริต  
ของรัฐบาล

1.2 การเสริมความรู้ ความเข้าใจ และความสำคัญของดัชนีการรับรู้การทุจริตแก่ทุกภาคส่วน

1.3 การกำกับ ติดตามให้ทุกหน่วยงานภาครัฐแก้ปัญหาตามแนวทางการประเมินคุณธรรม  
และความโปร่งใสในการดำเนินงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment: ITA)

1.4 การประสานความร่วมมือกับคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในฐานะที่เป็น  
หน่วยงานบูรณาการความร่วมมือตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน(Sustainable Development Goals : SDGs)

1.5 การจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมให้กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนดัชนี  
การรับรู้การทุจริต

1.6 การเสริมสร้างทัศนคติของข้าราชการให้ทำหน้าที่ในฐานะที่เป็นผู้ให้บริการ

2. ข้อเสนอแนะด้านเศรษฐกิจ

เสนอแนะให้รัฐบาลประสานความร่วมมือหรือมอบหมายให้คณะกรรมการพัฒนา  
ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และคณะกรรมการต่อต้านการทุจริต ชุดที่ 6 ด้านการจัดการข้อมูล  
และการสื่อสารประชาสัมพันธ์ ในฐานะที่เป็นหน่วยงานบูรณาการ ดำเนินการขับเคลื่อนตามข้อเสนอแนะ  
ของแต่ละแหล่งข้อมูล

3. ข้อเสนอแนะด้านกระบวนการยุติธรรม

เสนอให้รัฐบาลรวมทั้งองค์กรอิสระต่าง ๆ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ  
ควรปรับปรุงการดำเนินการของหน่วยงานการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนี้

3.1 กำหนดให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดี กำหนดกรอบระยะเวลา  
ในการพิจารณาคดีอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม

3.2 จัดให้มีการยกระดับกระบวนการยุติธรรมของประเทศ

3.3 การจำแนกประเภทคดีและจัดลำดับความสำคัญในการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ  
ที่เกี่ยวข้องกับคดีทุจริต

3.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบการทุจริต อาทิ สำนักงาน ป.ป.ช. สำนักงาน  
ป.ป.ท. สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ควรมีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานและมีความชัดเจนกับ  
การตรวจสอบประเด็นต่าง ๆ

3.5 การติดตามการบังคับใช้พระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณา  
อนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 ให้เกิดผลอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม

#### 4. ข้อเสนอแนะด้านการประชาสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของประชาชน

4.1 ด้านการประชาสัมพันธ์ เห็นควรกำหนดให้ทุกหน่วยงานภาครัฐจัดทำฐานข้อมูล เช่น กฎหมาย ระเบียบ คู่มือการติดต่อราชการให้เป็นภาษาอังกฤษ รวมทั้งข่าวเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ด้วย โดยเริ่มต้นจากหน่วยงานภาครัฐซึ่งเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตก่อน

##### 4.2 ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

4.2.1 เห็นควรส่งเสริมให้มีเวทีแสดงความคิดเห็นทางวิชาการ หรือการจัดประชุม เสวนาในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการตรวจสอบการทำงาน of หน่วยงานภาครัฐมากขึ้น

4.2.2 กำหนดให้ทุกหน่วยงานของรัฐเปิดเผยข้อมูลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ทั้งระบบ เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความถูกต้องของกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง

4.2.3 กำหนดให้มีศูนย์ข้อมูลราคากลางเฉพาะด้าน เพื่อรวบรวมข้อมูลราคากลาง การจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานแต่ละแห่งในด้านนั้น ๆ เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ

4.2.4 เสนอกฎหมายในการส่งเสริมเสรีภาพของสื่อมวลชน ในการติดตามเสนอ ข่าวสารประเด็นต่าง ๆ และการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ

#### 2) การศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ระยะที่ 2

เมื่อเสนอข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต ระยะแรกต่อคณะรัฐมนตรี แล้ว รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรีได้มอบหมายให้ สำนักงาน ป.ป.ท. เป็นหน่วยงานหลักรับข้อเสนอแนะฯ ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไปพิจารณาดำเนินการ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ดำเนินการเพื่อติดตามผลดำเนินการตามข้อเสนอแนะ เพื่อยกระดับดัชนีการรับรู้การทุจริต ระยะแรก โดยศึกษาถึงปัญหา อุปสรรคในการดำเนินการตามข้อเสนอแนะ ดังกล่าว ในปี 2561 คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ระยะที่ 2 ดังนี้

##### 1. ข้อเสนอต่อสำนักงาน ป.ป.ท.

1.1 ให้สำนักงาน ป.ป.ท. เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนการยกระดับค่าคะแนนดัชนี การรับรู้การทุจริต (CPI) โดยให้มีการดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) นำข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ระยะแรก ไปกำหนดแนวทางการปฏิบัติให้ชัดเจน และให้มีการดำเนินการ ตามแนวทางที่ได้กำหนดไว้ โดยให้มีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(2) ติดตามผลการดำเนินงานและมีข้อเสนอเพิ่มเติมในการยกระดับคะแนนดัชนี การรับรู้การทุจริต (CPI) พร้อมทั้งให้รายงานต่อคณะรัฐมนตรีเป็นประจำทุก ๆ 1 ปี

ทั้งนี้ รัฐบาลควรสนับสนุนงบประมาณและอัตรากำลังเจ้าหน้าที่แก่สำนักงาน ป.ป.ท. ในการจัดตั้งหน่วยงานที่มีฐานะไม่ต่ำกว่าสำนัก ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการกำกับ ติดตาม และผลักดันให้มีการยกระดับค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทย

1.2 ให้สำนักงาน ป.ป.ท. ประสานกับหน่วยงานภาคเอกชนหรือมูลนิธิที่มีความพร้อม เพื่อเป็นตัวแทนของประเทศไทยในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ พร้อมทั้งส่งเสริมให้ภาคส่วนต่าง ๆ ตระหนักถึงความสำคัญของการยกระดับค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต

## 2. ข้อเสนอต่อรัฐบาล

2.1 รัฐบาลควรมอบหมายหน่วยงานหลักและหน่วยงานรองเพื่อรับผิดชอบการยกระดับค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตในทุกแหล่งข้อมูล โดยให้หน่วยงานที่ได้รับมอบหมายดังกล่าวประสานงานกับสำนักงาน ป.ป.ท. เพื่อบูรณาการการทำงาน พร้อมทั้งรายงานผลการดำเนินการต่อคณะรัฐมนตรีเป็นประจำทุก 1 ปี

2.2 แผนปฏิรูปประเทศ 11 ด้าน ที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2561 ตามที่คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและคณะกรรมการปฏิรูปประเทศเสนอ ต้องมีความยั่งยืนที่แต่ละรัฐบาลเมื่อเข้ามาบริหารประเทศต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ไม่ควรมีการเปลี่ยนแปลงตามแผนปฏิรูปฯ ที่ได้กำหนดไว้แล้วโดยไม่มีเหตุจำเป็น

ทั้งนี้ รัฐบาลต้องนำแผนปฏิรูปประเทศ 11 ด้าน ไปขับเคลื่อนให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยการกำหนดให้มีหน่วยงานหลักรับผิดชอบแผนปฏิรูปแต่ละด้าน โดยเฉพาะด้านที่มีผลต่อการยกระดับค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต และให้ร่วมกันดำเนินการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม และกำหนดให้มีหน่วยงานหลักในการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศทั้ง 11 ด้าน

2.3 รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องจัดให้มีกลไกการคุ้มครองพยานและผู้แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการทุจริต (Whistleblower) ให้เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทุกภาคส่วน โดยเฉพาะภาคประชาชนให้เกิดความเชื่อมั่นในการแจ้งเบาะแสการทุจริต

2.4 รัฐบาลต้องมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาต อนุมัติ และให้บริการกับประชาชน ดำเนินการปรับปรุง พัฒนากฎ ระเบียบต่าง ๆ เพื่อลดการใช้อำนาจในการตัดสินใจอย่างอิสระที่จะเลือกกระทำหรือไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งของเจ้าหน้าที่รัฐในการใช้ดุลพินิจต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและตรวจสอบได้ในการดำเนินการพร้อมทั้งสามารถตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน

ทั้งนี้ รัฐบาลต้องมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาต อนุมัติ และให้บริการกับประชาชน จัดทำขั้นตอนการให้บริการให้มีความชัดเจน และมีการเผยแพร่ให้ผู้รับบริการทราบ

2.5 ให้รัฐบาลส่งเสริมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สื่อมวลชนเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานภาครัฐ เช่น ผลการดำเนินการของรัฐบาล การให้รางวัลแก่ผู้ที่ปฏิบัติตนโดยสุจริต การลงโทษเจ้าหน้าที่รัฐที่กระทำความผิด เป็นต้น เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศ



2.6 ให้รัฐบาลสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมโครงการ Citizen Feedback และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และให้มีผลอย่างเป็นรูปธรรม

โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2562 รับทราบข้อเสนอแนะข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI) ระยะที่ 2 ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอ และให้สำนักงาน ป.ป.ท. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องของหน่วยงานต่าง ๆ ไปพิจารณาดำเนินการต่อไป

### 3) การดำเนินงานของรัฐบาลในการยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI)

ตามที่สำนักงาน ป.ป.ท. เป็นหน่วยงานหลักที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลในการพิจารณาข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอ และได้บูรณาการกับหน่วยงานภาครัฐเพื่อดำเนินการในด้านต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับข้อเสนอแนะฯ ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

1. ในส่วนของรัฐบาล ได้มีการดำเนินการในเรื่องการต่อต้านการทุจริตในประเด็นต่าง ๆ ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ อันเป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับแนวทางที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอ สรุปการดำเนินการของรัฐบาล สำนักงาน ป.ป.ท. และหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ในการกำกับติดตามหน่วยงานของรัฐให้ปฏิบัติตามนโยบายต่อต้านการทุจริตของรัฐบาล ปัจจุบันรัฐบาลและคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้กำหนดกลไกในการขับเคลื่อนธรรมาภิบาลและการป้องกันและปราบปรามการทุจริตไว้ 3 ระดับ ได้แก่

1.1.1 คณะกรรมการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (คตช.) เป็นกลไกระดับนโยบายทำหน้าที่ติดตาม ประสานงาน และสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานของคณะกรรมการตามกฎหมาย หรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบ ตลอดจนพิจารณาข้อเสนอของภาคเอกชนในการต่อต้าน ป้องกัน และจัดการทุจริต และประพฤติมิชอบ

1.1.2 ศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (ศอตช.) เป็นกลไกประสานการขับเคลื่อนในภาพรวมของประเทศ ทำหน้าที่เร่งรัด ติดตาม กำกับดูแล ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การแก้ปัญหาการทุจริตเป็นไปอย่างบูรณาการโดยมีเอกภาพชัดเจน

1.1.3 ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) ระดับกระทรวง เป็นกลไกขับเคลื่อนการปฏิบัติการระดับกระทรวง ทำหน้าที่ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์การมหาชน

1.2 ในด้านการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความสำคัญของดัชนีการรับรู้การทุจริตแก่ทุกภาคส่วน รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ในหลายช่องทาง เช่น การจัดรายการโทรทัศน์ เช่น “รายการแผ่นดินไทยใสสะอาด” และ “รายการทะเลาะเปลือกคอร์รัปชัน” นอกจากนี้

รัฐบาลยังได้แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายเพื่อเตรียมความพร้อมและประสานงานการประเมินดัชนีชี้วัด  
ภาพลักษณ์คอร์รัปชัน โดยมีรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) เป็นประธาน

## 2. ด้านกระบวนการยุติธรรม

### 2.1 การกำหนดกรอบระยะเวลาในการพิจารณาคดี

ในส่วนของสำนักงาน ป.ป.ท. ได้กำหนดหลักเกณฑ์และกรอบระยะเวลาในการ  
พิจารณาตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 และที่  
แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 23/1 วรรคหนึ่ง “ในการพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ว่าจะรับหรือไม่รับ หรือสั่ง  
จำหน่ายเรื่องตามมาตรา 27 ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. สั่งให้แล้วเสร็จภายในสามเดือนนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง  
กล่าวหา”

### 2.2 การยกระดับกระบวนการยุติธรรมของประเทศ

รัฐบาลได้มีการดำเนินการที่สอดคล้องกับการยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต  
(CPI) ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม อาทิ การจัดตั้งศาลอาญาแผนกคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ  
การจัดตั้งสำนักงานคดีปราบปรามการทุจริต ในสำนักงานอัยการสูงสุด การประกาศใช้กฎหมายหลายฉบับ  
เช่น พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้าง  
และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560

### 2.3 การติดตามการบังคับใช้พระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณา อนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558

มีการดำเนินการที่สำคัญ ได้แก่ การจัดทำคู่มือในระบบแล้วประมาณ 877,172 คู่มือ  
การพัฒนาศูนย์รับคำขออนุญาต การพัฒนาและปรับปรุงเว็บไซต์ศูนย์รวมข้อมูลเพื่อติดต่อกับทางราชการ  
ของสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) และการประกาศให้ปี พ.ศ. 2560 เป็นปีแห่งการอำนวยความสะดวก  
ในการพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ ต่อด้านการรับสินบนทุกรูปแบบ

## 3. การประชาสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของประชาชน

รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้มีการดำเนินการในเรื่องการประชาสัมพันธ์และการส่งเสริม  
การมีส่วนร่วมของประชาชน สรุปได้ ดังนี้

### 3.1 ด้านการสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้ เช่น การจัดทำหลักสูตร “โตไปไม่โกง” “สำนึกไทย ไม่โกง” และ “ท่องถิ่นสุจริต โปร่งใส” การจัดทำ Application “ภาษีไปไหน” รวมถึงการสนับสนุนการจัดงาน วันต่อต้านคอร์รัปชันสากล

### 3.2 ด้านการปรับปรุงกระบวนการงานภาครัฐ และปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

## 2. ทุกภาคส่วนร่วมใจ ยกระดับคะแนนดัชนี CPI สูงกว่าร้อยละ 50

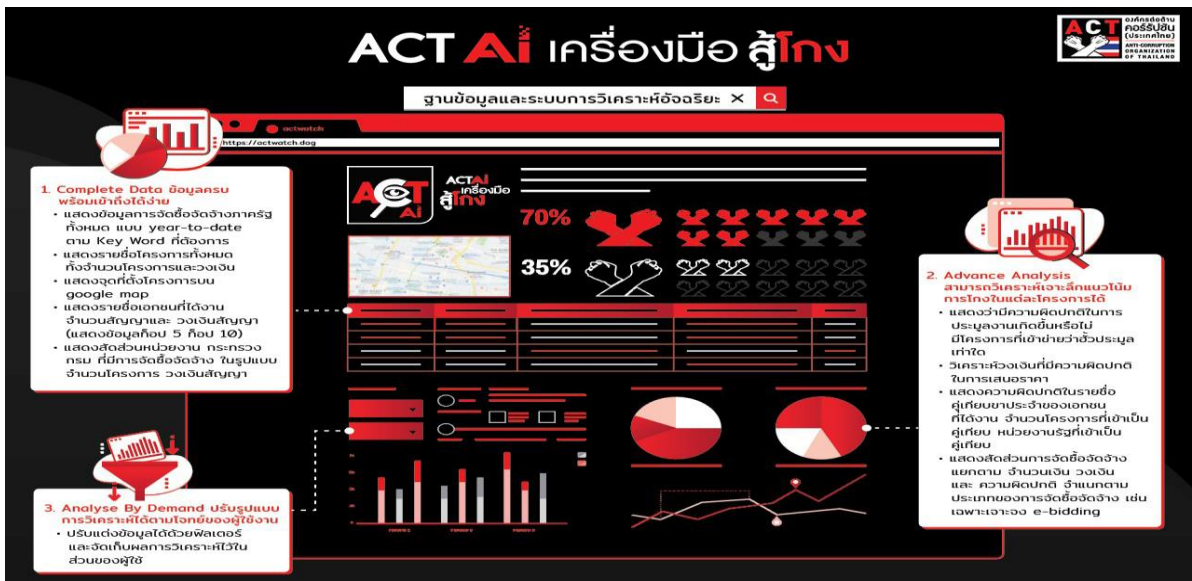
ในการดำเนินการเพื่อขจัดปัญหาการทุจริตนั้น นอกจากภาครัฐจะมีดำเนินการต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวแล้ว ภาคเอกชนยังมีการดำเนินการร่วมกับภาครัฐเพื่อแก้ไขปัญหาการทุจริตเช่นกัน ในการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีเพื่อสร้างความโปร่งใสในการดำเนินงานภาครัฐ โดยการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐให้ประชาชนสามารถเข้าถึง รับรู้และตรวจสอบการดำเนินงานของรัฐได้

ดังนั้น แก้ไขปัญหาการทุจริตอย่างเป็นระบบนั้น ต้องอาศัยเครื่องมือและกลไกสำคัญที่เอื้อในการเปิดเผยข้อมูล เพื่อให้ประชาชนและองค์กรต่างๆ สามารถเข้าถึงข้อมูล และสามารถตรวจสอบ การทุจริตได้ การจัดให้มี “เครื่องมือ” เพื่อตรวจสอบการดำเนินงานของรัฐ จะเป็นข้อเท็จจริงที่ได้รับความยินยอมจากหน่วยงานให้สามารถเปิดเผยข้อมูลได้ ประกอบกับข้อมูลที่ได้รับการเปิดเผยจากสื่อมวลชน ภาคประชาสังคม นักวิชาการ ในทุกๆ มิติการเข้าถึงข้อมูลเหล่านี้เป็นสิทธิของประชาชนที่ได้รับการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการตรวจสอบการดำเนินงาน และการบริการของภาครัฐ ซึ่งภาครัฐและภาคเอกชนได้มีการดำเนินโครงการต่าง ๆ ที่นำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือในการต่อสู้กับปัญหาการทุจริต โดยมี “เครื่องมือ” ที่น่าสนใจ ดังนี้

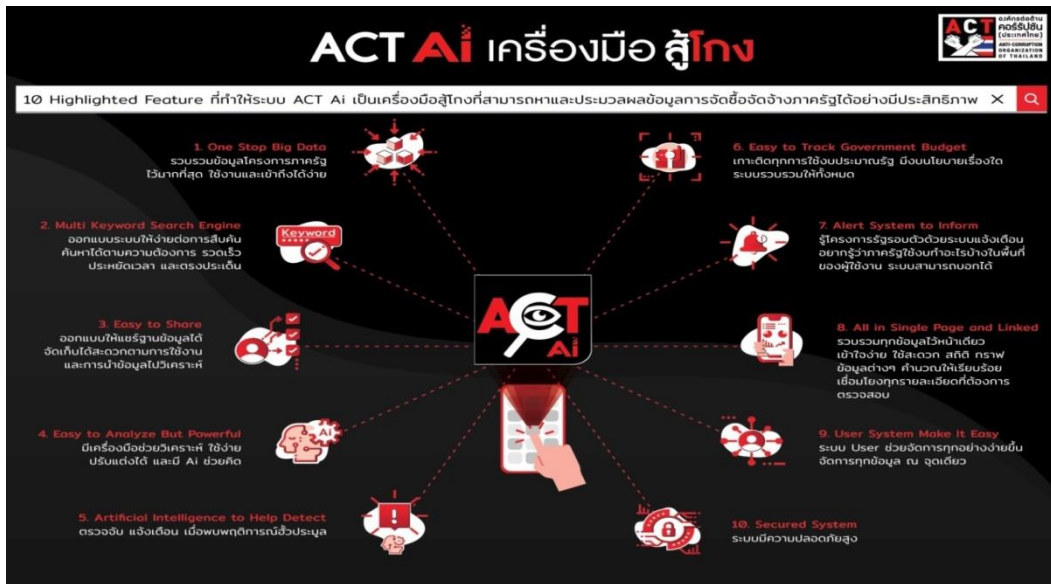
**เครื่องมือสู่โลก (ACT Ai) :** เป็นเครื่องมือที่ได้รับการพัฒนาระบบขึ้น รวบรวมข้อมูลจริงจากระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ทั้งหมด และเชื่อมโยงข้อมูลผู้รับจ้างเข้ากับฐานข้อมูลคลังกรมพัฒนาธุรกิจการค้าของกระทรวงพาณิชย์ ซึ่งจะทำให้ผู้ใช้งานสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวก ง่ายตาย และเป็นมิตร โดยระบบจะช่วยวิเคราะห์ความผิดปกติหรือสื่อทุจริตในรูปแบบต่างๆ และจะทำการเชื่อมโยงข้อมูลเข้าหากัน รวมทั้งมีระบบแจ้งเตือนเมื่อพบการฮั้วประมูลด้วยโดย เครื่องมือสู่โลก (ACT Ai) ซึ่งได้รับความร่วมมือจาก 3 หน่วยงานรัฐ ได้แก่ 1) ข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐของกรมบัญชีกลาง 2) คลังข้อมูลธุรกิจของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า 3) ศูนย์กำกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) โดยเครื่องมือสู่โลก (ACT Ai) มีจุดเด่นที่สำคัญ 10 ข้อ ได้แก่

- 1) One Stop Big Data รวบรวมข้อมูลโครงการภาครัฐไว้มากที่สุด
- 2) Multi Keyword Search Engine ง่ายต่อการสืบค้น ค้นหาได้ตามความต้องการ รวดเร็ว ตรงประเด็น
- 3) Easy to Share สามารถแชร์ฐานข้อมูลได้ จัดเก็บได้สะดวกตามการใช้งานและการนำข้อมูลไปวิเคราะห์
- 4) Easy to Analyze But Powerful มีเครื่องมือช่วยวิเคราะห์ มี Ai ช่วยคิด
- 5) Artificial Intelligence to Help Detect มีระบบตรวจจับ แจ้งเตือน เมื่อพบพฤติกรรมฮั้วประมูล
- 6) Easy to Track Government Budget เกาะติดทุกการใช้งบประมาณรัฐ มีงบประมาณนโยบายเรื่องใดระบบรวบรวมให้ทั้งหมด

- 7) Alert System to Inform รู้โครงการรัฐรอบตัวด้วยระบบแจ้งเตือน ระบบบอกได้ว่าภาครัฐใช้บทำอะไรบ้างในพื้นที่ของผู้ใช้งาน
- 8) All in Single Page and Linked รวบรวมข้อมูลไว้หน้าเดียว เข้าใจง่ายด้วยสถิติ กราฟพิก
- 9) User System Make It Easy ระบบ User ช่วยจัดการทุกอย่างให้ง่ายขึ้นด้วยการจัดการทุกข้อมูล ณ จุดเดียว
- 10) Secured System มีระบบความปลอดภัยสูง



“เครื่องมือสู้โกง (ACT Ai) จะเปิดให้ผู้ที่สนใจเข้าใช้งานได้อย่างเต็มรูปแบบในช่วงเดือนเมษายน-พฤษภาคม และจากนั้นจะมีการพัฒนาต่อในเฟส 2 เพื่อให้เป็น Big Data Search Engine ฐานข้อมูลด้านโกงที่ใหญ่ที่สุดของประเทศไทย”



**Citizen Feedback โครงการต้นแบบ โดย CAC :** โครงการแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต หรือ Private Sector Collective Action against Corruption (CAC) เป็นโครงการที่ได้รับการสนับสนุนการจัดตั้งโดยรัฐบาลและสำนักงาน ป.ป.ช. ตั้งแต่ปี 2553 และดำเนินการจัดตั้งโดยความร่วมมือของ 8 องค์กรชั้นนำในภาคเอกชนไทย ได้แก่ สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD) หอการค้าไทย หอการค้าต่างชาติ สมาคมบริษัทจดทะเบียนไทย สมาคมธนาคารไทย สภาธุรกิจตลาดทุนไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ทั้งนี้ ทั้ง 8 องค์กรได้มอบหมายให้ IOD ทำหน้าที่เป็นเลขานุการโครงการและได้รับการสนับสนุนการดำเนินโครงการจาก Center for International Private Enterprise (CIPE) ที่ตั้งอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา

ปลายปี 2559 แนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต (CAC) ร่วมกับสมาคมวิจัยการตลาดแห่งประเทศไทย (TMRS) องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) และ Hand Social Enterprise เปิดตัว “โครงการต้นแบบ Citizen Feedback” เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจและความโปร่งใสของการใช้บริการของหน่วยงานรัฐ ผ่านแบบสอบถามออนไลน์ที่พัฒนาโดยภาคเอกชน โดยอาศัยเทคโนโลยีสมัยใหม่ของโทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟน ภายใต้สโลแกน “สังคมดีดี 2 นาทีง่าย ๆ”

เป้าหมายสูงสุดของโครงการนี้คือการนำระบบ Citizen Feedback มาใช้กับหน่วยงานรัฐทุกหน่วยงานทั่วประเทศโดยใช้โทรศัพท์มือถือ ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่สะดวกและเข้าถึงประชาชนได้มากที่สุด

ในการทำแบบสอบถามโดยไม่ต้องเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว และประชาชนที่ตอบแบบสอบถามสามารถติดตามผลได้ โดยโครงการนี้สร้างพื้นที่ให้ประชาชนทั่วไปสามารถสะท้อนความเห็นเกี่ยวกับบริการที่ได้รับจากหน่วยงานรัฐ โดยวิธีสแกน QR Code ที่ติดตั้งอยู่ที่หน่วยงานที่ไปใช้บริการ นำไปสู่การตอบแบบสอบถามออนไลน์สั้น ๆ ที่ใช้เวลาเพียงสองนาที โดยผู้ตอบสามารถให้คะแนนความพึงพอใจของบริการที่ได้รับ ระบุถึงความประทับใจ และอุปสรรคที่พบจากการใช้บริการ รวมถึงให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจ่ายสินบนด้วย

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะถูกนำไปวิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบของสถิติ เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจและความโปร่งใสของแต่ละหน่วยงานได้อย่างต่อเนื่อง โดยผลการวิเคราะห์จะถูกนำเสนอให้หน่วยงานที่ถูกประเมิน รวมถึงเผยแพร่ผ่านสื่อสาธารณะเป็นประจำ เพื่อเป็นข้อมูลให้หน่วยงานต่างๆ สามารถปรับปรุงการให้บริการให้เป็นที่พึงพอใจของประชาชนผู้ใช้บริการมากขึ้น นอกจากนี้ข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบจากผู้เชี่ยวชาญในภาคเอกชน จะช่วยให้รัฐบาลทราบถึงระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มาใช้บริการหน่วยงานต่างๆ ของภาครัฐ นำไปสู่การสร้างระบบแรงจูงใจเพื่อให้เกิดการปรับปรุงคุณภาพของการให้บริการ รวมถึงป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันที่อาจเกิดขึ้นจากการให้บริการของภาครัฐ นำไปสู่ระบบการให้บริการของภาครัฐที่มีประสิทธิภาพและโปร่งใส

ในช่วงโครงการต้นแบบจะเริ่มทดสอบระบบกับหน่วยงานภาครัฐ 5 แห่งระหว่างวันที่ 18 กันยายน 2560 ถึง 13 ตุลาคม 2560 ทางผู้ร่วมโครงการได้เชิญ กรมขนส่งทางบก สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาและกรมที่ดินเข้าร่วมโครงการ โดยการประสานงานผ่านสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ซึ่งจะมีการจัดเก็บข้อมูลจากสถานที่ของหน่วยงานทั้งหมด 5 แห่ง ได้แก่ ฝ่ายทะเบียนกรมขนส่งทางบก จตุจักร ศูนย์รับขอใบอนุญาตสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาห้วยขวาง สำนักงานที่ดินจังหวัดนนทบุรี

Citizen Feedback มีหลักการทำงาน คือ หลังจากที่ประชาชนได้รับการบริการจากหน่วยงานรัฐแล้ว จะสามารถสแกน QR Code ภายในอาคารเพื่อเข้าทำแบบสอบถาม 10 ข้อได้ โดยข้อมูลในการตอบแบบสอบถามจะถูกนำไปวิเคราะห์เชิงสถิติและนำเสนอโดยสมาคมวิจัยการตลาดแห่งประเทศไทย (Thailand Marketing Research Society : TMRS) ซึ่งเป็นองค์กรเอกชนที่มีความเชี่ยวชาญในการวิเคราะห์ข้อมูลและมีความเป็นกลาง เพื่อวัดระดับความพึงพอใจและความโปร่งใสของแต่ละหน่วยงาน ผลการวิเคราะห์จะถูกนำเสนอให้กับรัฐบาล และหน่วยงานที่ถูกประเมิน และจะมีการเผยแพร่ผ่านสื่อสาธารณะเมื่อโครงการต้นแบบเสร็จสิ้น เพื่อสร้างแรงจูงใจให้หน่วยงานรัฐพยายามปรับปรุงการให้บริการของตนให้ดียิ่งขึ้น

**โครงการการประเมินความพึงพอใจของประชาชน ต่อการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐ"**  
**CITIZENinfo** : โครงการ การประเมินความพึงพอใจบริการภาครัฐ (CITIZENinfo) จุดประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน สร้างการมีส่วนร่วมเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการจากภาครัฐได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยในระยะแรกสามารถค้นหาบริการ จุดให้บริการของหน่วยงานภาครัฐ ขั้นตอน วิธีการเอกสารประกอบการขอรับบริการ พร้อมทั้งตรวจสอบเส้นทางเพื่อเดินทางไปรับบริการผ่านทางหน้าจอ

โทรศัพท์มือถือ นอกจากนี้แล้วระบบยังสามารถแสดงว่า บริการที่ประชาชนไปรับบริการ ยังมีกระบวนการงานใดที่ยกเลิกการร้องขอสำเนาเอกสารบัตรประจำตัวประชาชน และทะเบียนบ้าน และในระยะถัดไปประชาชนสามารถให้คะแนนความพึงพอใจต่อการรับบริการของจุดบริการนั้นๆ ได้เพื่อให้ภาครัฐสามารถนำข้อมูลไปปรับปรุง วางแผนพัฒนาบริการภาครัฐให้มีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

**ระบบข้อมูลการใช้จ่ายภาครัฐ “ภาษีไปไหน” :** ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2560 การประชุมคณะกรรมการ ขับเคลื่อนปฏิรูปเพื่อรองรับการปรับเปลี่ยนตามนโยบาย Thailand 4.0 ครั้งที่ 1/2561 ให้ส่วนงานบริการประชาชน ลดการใช้เอกสาร ลดการใช้ทรัพยากร ให้นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้แทนมีข้อสั่งการให้ สรอ. เก็บพิกัดตำแหน่งจุดบริการประมาณ 40,000 จุดบริการ เดือนพฤษภาคม 2561 เพื่อเป็นข้อมูลตั้งต้นในการจัดทำโครงการยกเลิกสำเนาเอกสารบัตรประชาชนให้แล้วเสร็จในเดือนสิงหาคม 2561 ต่อมามีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2560 ได้รับทราบสรุปมติ - ข้อสั่งการที่สำคัญในการประชุมคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (คตช.) ครั้งที่ 2/2560 เรื่อง “ระบบข้อมูลการใช้จ่ายภาครัฐ ระยะที่ 3” ซึ่งรวมถึงมติคณะกรรมการที่ 5 เรื่องการจัดทำ “เว็บไซต์ ภาษีมาจากไหน” โดยมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ให้กระทรวงการคลัง กรมบัญชีกลาง กรมสรรพากร กรมสรรพสามิต กรมศุลกากร กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันพัฒนา และให้มีการเชื่อมโยงกับระบบ ภาษีไปไหน เพื่อเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.) หรือ DGA ได้เร่งดำเนินการพัฒนา “ระบบข้อมูลการใช้จ่ายภาครัฐ ระยะที่ 3” หรือ “ภาษีไปไหน?” หรือ ภาษีมาจากไหน? เพื่อเผยแพร่ข้อมูลที่ “เว็บไซต์ govspending.data.go.th” และ “แอปพลิเคชัน ภาษีไปไหน” ซึ่งเป็นการนำเสนอภาพรวมรายได้การจัดเก็บของรัฐบาล จากกรมสรรพากร กรมสรรพสามิต กรมศุลกากร และ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง ภาพรวมรายได้ในส่วนท้องถิ่น จากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐในด้านงบประมาณรายรับ-รายจ่ายของประเทศ ข้อมูลงบประมาณตามพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปี ข้อมูลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปี และข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ร่วมกับสำนักงานงบประมาณและกรมบัญชีกลาง ด้วยการนำเสนอข้อมูลการใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐในรูปแบบภาพรวมสถิติต่างๆ ในรูปแบบ Dashboard และการจัดอันดับ Ranking ข้อมูลต่างๆ การแสดงข้อมูลในรูปแบบแผนที่ประเทศไทย และแสดงรายละเอียดแต่ละจังหวัดเพื่อให้ประชาชนเข้าใจได้ง่ายขึ้น

เว็บไซต์นี้เป็นหนึ่งตัวอย่างที่ สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) (สรอ.) หรือ อีจีไอ (ชื่อเดิมของสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.) หรือ ดีจีไอ ได้พัฒนาขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นถึงการนำข้อมูลภาครัฐแบบเปิด (Open Government Data) ซึ่งเป็นข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ และข้อมูลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปี และข้อมูลงบประมาณตามพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปี ที่จัดทำและ

รวบรวมโดยหน่วยงานรัฐมาใช้และนำเสนอข้อมูลที่สามารถทำให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นรูปแบบหนึ่ง แต่ทั้งนี้ ขอเรียนให้ทราบว่า ข้อมูลที่แสดงในเว็บไซค์นี้จะเป็นข้อมูลที่อยู่ภายใต้กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ เป็นต้น

ทั้งนี้ภายในเว็บไซค์และแอปพลิเคชันมีช่องทางร้องเรียน เพื่อแจ้งเบาะแสการทุจริต ไปยังสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) และช่องทางการร้องทุกข์ ไปยังสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม หรือสามารถร้องเรียนผ่านโครงการที่พบเบาะแสทุจริตและแชร์ข้อมูลผ่านโซเชียลมีเดียได้ทันที ช่องทางการแสดงความคิดเห็น ความพึงพอใจเว็บไซค์ ข้อเสนอแนะต่างๆ ไปยังสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) นอกจากนี้ได้เพิ่มช่องทางการ Export ข้อมูลจัดซื้อจัดจ้างที่ค้นหาและการเชื่อมต่อข้อมูลจากระบบภาษีไปไหนในรูปแบบ API เพื่อให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมเป็นพลังสำคัญในการติดตามตรวจสอบและต่อต้านการทุจริต คอร์รัปชันอันจะนำไปสู่การยกระดับดัชนีภาพลักษณ์การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐด้านความโปร่งใสและการคอร์รัปชันของประเทศให้ดียิ่งขึ้นต่อไป



การใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาการทุจริต ดังที่กล่าวมา ซึ่งทุกภาคส่วนสามารถมีส่วนร่วมได้ โดยมีการจัดทำโครงการ/กิจกรรมของภาคเอกชนต่าง ๆ เช่น โครงการต้นแบบ Citizen Feedback ของ CAC โครงการ Citizeninfo ของสำนักงาน ก.พ.ร. แอปพลิเคชันภาษีไปไหนของสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล และ โครงการเครื่องมือสู้โกง ACT AI ขององค์กรต่อต้านคอร์รัปชันสากล หรือการสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ในการต่อต้านการทุจริต เช่น ปฏิบัติการหมาเฝ้าบ้าน เป็นต้น หากทุกภาคส่วน ร่วมแรง



ร่วมใจ และใช้เครื่องมือดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ย่อมเป็นส่วนสำคัญในการลดปัญหาการทุจริต  
ซึ่งส่งผลต่อคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของประเทศไทย

### บทสรุป

เมื่อพิจารณาปัญหาการทุจริต การแก้ไขปัญหาดังกล่าว การดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐ  
เพียงอย่างเดียว อาจจะไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากปัญหาการทุจริต เป็นปัญหาที่เกิดจากพฤติกรรมของคนสังคม  
ที่มีบุคคลหลายกลุ่มเข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้การแก้ต้องมุ่งไปที่การเปลี่ยนพฤติกรรมคนในสังคม และต้องอาศัย  
บทบาทร่วมกันของคนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นภาคการเมือง ภาคราชการ ภาคธุรกิจ ภาคประชาสังคม ทุกภาคส่วน  
ต้องมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเพื่อให้สังคมเปลี่ยนพฤติกรรมไม่เรียกหรือจ่ายสินบน

กล่าวโดยสรุปแล้ว เป้าหมายของการดำเนินการของทุกภาคส่วนดังกล่าวข้างต้น คือ การลดและขจัด  
การทุจริตให้หมดสิ้นไปจากแผ่นดินไทย เพื่อสร้างประเทศไทยใสสะอาด และเมื่อประเทศไทยใสสะอาด จนเป็นที่  
ยอมรับทั้งในสายตาคนไทยด้วยกันเองและสายตาของชาวต่างชาติแล้ว คะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI)  
สูงขึ้นตามไปด้วย

จัดทำโดย

คณะกรรมการจัดสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับชาติ  
ภายใต้หัวข้อ “การผลักดันยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกัน  
และปราบการทุจริต สู่ประเทศไทยใสสะอาด  
ไทยทั้งชาติต้านทุจริต”

